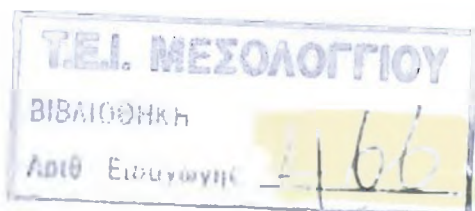

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: Σ.Σ.Ο.Ε.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ (1974-1997)

Ο Εισηγητής Καθηγητής:
Γκίκας Γρηγόριος

Οι Σπουδάστριες:
Πουρναρά Κατερίνα
Καρρά Δήμητρα
Τεγογιάννη Μαριάννα

10/14/98
13⁷⁰

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	4

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ	5
1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	5
1.3 ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	10
1.3.1. ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	10
1.3.2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	10
1.3.3. ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	
2.1 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	12
2.1.1. ΔΗΜΟΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ	12
2.1.2. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	13
2.1.3. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	14
2.1.4. Α.Ε.Π.	14
2.2 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	15
2.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	16
2.3.1. ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	16
2.3.2. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ	17
2.3.3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	17
2.3.4. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	18
2.4. ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ	20
2.4.1. Η ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	20
2.4.2. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ BUCHANAN	21
2.4.3. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ F.MODIGLIANI	21

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ
1974-1997 ΧΩΡΙΣΜΕΝΟ ΣΕ 4 ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1974-1981	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1982-1988	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1989-1992	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1993-1997	29

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ Η ΗΡΕΜΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Η ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ	46

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ	57
ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.ΓΙΑΝΝΑΡΗ	58
ΑΠΟΨΗ ΒΑΜΒΟΥΚΑ	59
ΑΠΟΨΗ Μ.ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ-ΔΕΛΙΒΑΝΗ	60
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ Π.ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ-Α.ΚΟΥΖΕΛΗ	61
ΠΡΟΤΑΣΗ Ι.ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ	62
ΑΠΟΨΗ Δ.ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ	63
ΠΡΟΤΑΣΗ Χ.ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	64
ΑΠΟΨΗ Ε.ΚΩΣΤΑΡΕΛΟΥ	64
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	66
ΠΙΝΑΚΕΣ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	90

**Η διόγκωση του δημοσίου χρέους
διαμορφώνει μια παρασιτική τάξη
αδρανούντων εισοδηματιών.**

N.T.XIOYM (1752)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην παρακάτω εργασία θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία και κατ' επέκταση η χώρα μας, αυτό του δημοσίου χρέους. Ζήτημα καθοριστικό, όπως θα δειχθεί και για το μέλλον της.

Θεωρούμε ότι το δημόσιο χρέος είναι ένα από τα ζωτικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας για τρεις βασικούς λόγους: α) Την εξάρτηση της χώρας μας από τις κατά καιρούς δανείστριες χώρες, β) Τις επιπτώσεις στην ευημερία των Ελλήνων πολιτών και γ) Το εμπόδιο που αποτελεί για την ισότιμη ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναλυτικότερα, οι χώρες που κατά καιρούς «προσφέρθηκαν» να δανείσουν την χώρα μας δεν αρκέστηκαν μόνο στην αξίωση της εξόφλησης του δανείου. Οι περισσότερες αν όχι όλες είχαν σαν απώτερο σκοπό την παρέμβαση στην άσκηση της κυβερνητικής της πολιτικής. Ο λόγος ήταν η δημιουργία μιας ζώνης επιρροής στα Βαλκάνια.

Οι επιπτώσεις ήταν άμεσες και για τους Έλληνες πολίτες. Τα συνεχώς αυξανόμενα ελλείμματα κάθε έτους είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της ανάγκης για εξωτερικό δανεισμό. Οι ολοένα αυξανόμενες φορολογικές επιβαρύνσεις, η αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών και οι οικονομικές θυσίες που συνεπάγονται είναι ο οβολός που πληρώνει ο κάθε Έλληνας πολίτης για την μείωση του δημοσίου χρέους.

Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με το δημόσιο χρέος αποτελούν τροχοπέδι όχι μόνο στην ανάπτυξη της χώρας μας αλλά και στην ισότιμη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος η εξάλειψη αυτής της πληγής που συνοδεύει το Ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την δημιουργία μιας ισχυρής και ανταγωνιστικής ελληνικής οικονομίας σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αν θέλουμε να γίνουμε ίσοι με τους υπόλοιπους εταίρους μας και να πάψουμε να είμαστε ο «φτωχός συγγενής» που εξαρτάται άμεσα από τους άλλους θα πρέπει επιτέλους να λάβουμε σοβαρές και υπεύθυνες αποφάσεις. Αποφάσεις δραστικές για το μέλλον της χώρας μας και την μείωση του δημοσίου χρέους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ζήτημα του δημοσίου χρέους δεν είναι βέβαια πρόσφατο. Ήδη από τη δεκαετία του 1930 αποτελούσε αντικείμενο μιας από τις σημαντικότερες διενέξεις της θεωρίας της δημόσιας οικονομικής και της οικονομικής θεωρίας γενικότερα. Μέχρι όμως τη δεκαετία του 1970 η έκταση του δημοσίου χρέους σε παγκόσμια κλίμακα ήταν περιορισμένη και τα προβλήματα που δημιουργούσε δεν εθεωρούντο ιδιαίτερης σημασίας. Τη δεκαετία του 1980 η κατάσταση άλλαξε ριζικά και το δημόσιο χρέος διευρύνθηκε τόσο πολύ, ώστε αποτέλεσε σοβαρό πρόβλημα σε πολλές χώρες, τόσο αναπτυσσόμενες όσο και αναπτυγμένες.

Στη χώρα μας το πρόβλημα του δημοσίου χρέους έλαβε ιδιαίτερη έκταση κατά την δεκαετία του 1980 και τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Κατά την περίοδο 1979-1991 το ακαθάριστο δημόσιο χρέος αυξήθηκε από 37,4% στο 111,2% του ΑΕΠ. Το σχετικό του δηλαδή μέγεθος σχεδόν τριπλασιάστηκε. Ο περιορισμός του δημοσίου χρέους έχει αποτελέσει ήδη έναν από τους βασικούς σκοπούς δύο προγραμμάτων σταθεροποίησης. Η μελέτη αυτή έχει αντικείμενο τη διερεύνηση της έννοιας του δημοσίου χρέους και της δυναμικής του, την εξέταση της εξέλιξης του δημοσίου χρέους, των δαπανών εξυπηρέτησής του καθώς και του παράγοντα που το προκαλεί στη χώρα μας, ήτοι των δημόσιων ή δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη σύγκριση των βασικών δημοσιονομικών μεγεθών Ελλάδας-ΕΟΚ, ώστε να διαπιστωθεί η σχετική σημασία του προβλήματος και τέλος τη διερεύνηση των προσδιοριστικών παραγόντων των δημόσιων ελλειμμάτων στη χώρα μας και ποσοτικοποίηση των επιδράσεών τους.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η ιστορία διδάσκει ότι όταν το εξωτερικό χρέος μιας χώρας είναι μεγάλο, η οικονομία της αιμορραγεί για πολλά χρόνια, οι επενδύσεις μειώνονται και η εξάρτηση από ξένα κέντρα αποφάσεων μεγαλώνει. Το παράδειγμα της πτώχευσης τον Οκτώβριο του 1893, όταν ο πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης δήλωσε την Βουλή των Ελλήνων το κλασικό: Δυστυχώς κύριοι, επτωχέυσαμεν, είναι χαρακτηριστικό για την εικόνα της Ελληνικής Οικονομίας εκείνης της εποχής. Η χώρα μας οδηγήθηκε στην πτώχευση λόγω των μεγάλων ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού, που χρηματοδοτούνταν από εξωτερικά δάνεια, των ελλειμμάτων στο εμπορικό ισοζύγιο και από τις διακυμάνσεις στις εισπράξεις από δασμούς και άλλα έσοδα.

Ας δούμε όμως περιληπτικά όλο το δρόμο που ακολούθησε η Ελληνική Οικονομία πριν και μετά την πτώχευση. Κατά την διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα κατά των Τούρκων και μέχρι το 1944 η Ελλάδα δανείστηκε σημαντικά ποσά από το εξωτερικό για την χρηματοδότηση του αγώνα και για να μπορέσει να ορθοποδήσει σαν νεοσύστατο κράτος. Επειδή η χώρα μας αδυνατούσε να πληρώσει τα δάνεια αυτά σταμάτησαν να χορηγούνται πολύ σύντομα. Οι ξένοι πιστωτές άρχισαν να χορηγούν ξανά δάνεια στην χώρα μας μετά το 1879. Από στατιστικής πλευράς το εξωτερικό δημόσιο χρέος της Ελλάδας έφθασε κατά την περίοδο 1821-1893 σε 699,8 εκατ. χρυσά φράγκα και από το 1893-1922 ήταν 1.164,5 εκατομμύρια. Στο τέλος του 1932 το εσωτερικό χρέος της χώρας μας ήταν 12.946,4 εκατ.δρχ. Για την πληρωμή των χρεών της η Ελλάδα έπρεπε να πληρώνει σχεδόν 80% απ' όλα τα έσοδα εξαγωγών και το 40% του κρατικού προϋπολογισμού.

Όμως όλα τα παραπάνω καθώς και το παράδειγμα της πτώχευσης του 1893 φαίνεται πως αγνοήθηκαν από τους υπεύθυνους της οικονομικής πολιτικής όλα αυτά τα χρόνια. Αλλά όποιος αγνοεί την ιστορία είναι καταδικασμένος να την επαναλάβει.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Όπως ορίζεται στα περισσότερα οικονομικά λεξικά, δημόσιο χρέος είναι η νομική υποχρέωση του κράτους να εξοφλήσει τα τοκοχρεολύσια των δανείων που έχει συνάψει, σε τακτά χρονικά διαστήματα. Τα δάνεια αυτά συνάπτονται με ιδιωτικούς φορείς, εταιρίες ή ακόμη και με άλλες κυβερνήσεις και έχουν ως στόχο τη χρηματοδότηση δαπανών του κράτους για επενδυτικούς ή καταναλωτικούς σκοπούς. Τα δάνεια αυτά συνάπτονται όταν η χρηματοδότηση των δαπανών αυτών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από τα μη δανειακά έσοδα του κράτους. Είναι λοιπόν σαφές πως το δημόσιο χρέος δημιουργείται από τον δημόσιο δανεισμό.

1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Με κριτήριο τη λήξη του, το δημόσιο χρέος διακρίνεται σε:

- α) **Βραχυπρόθεσμο** όπου αποτελείται από δάνεια των οποίων η ληκτικότητα δεν υπερβαίνει το ένα έτος.
- β) **Μεσοπρόθεσμο** όπου τα δάνεια έχουν διάρκεια από ένα έως πέντε έτη και
- γ) **Μακροπρόθεσμο** όπου τα δάνεια έχουν ληκτικότητα από πέντε έτη και πάνω.

Το βραχυπρόθεσμο δημόσιο χρέος δημιουργείται από το βραχυπρόθεσμο δανεισμό που πραγματοποιείται για τη αντιμετώπιση ταμειακών δυσχερειών του δημοσίου τομέα. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός χρησιμοποιείται σαν μέσο χρηματοδότησης δημοσίων δαπανών στην περίπτωση που οι δανειστές επιφυλάσσονται να προβούν σε μεσοπρόθεσμες τοποθετήσεις σε κρατικά χρεόγραφα. Αυτό συμβαίνει κυρίως σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού. Το κράτος όμως όταν προβαίνει σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό, κυρίως με την έκδοση εντόκων γραμματίων τρίμηνης και εξάμηνης διάρκειας, πραγματοποιεί ανανέωση των τίτλων αυτών με τη λήξη τους, οπότε πετυχαίνει ουσιαστικά μεσοπρόθεσμο δανεισμό.

Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, για την απορρόφηση πόρων που παραμένουν αδρανείς, είναι προτιμότερη η έκδοση βραχυπρόθεσμων δανείων παρά μεσοπρόθεσμων. Το παραπάνω συμβαίνει γιατί τα βραχυπρόθεσμα δάνεια συνδέονται με χαμηλότερα επιτόκια αλλά και γιατί το κράτος αποφεύγει της μεγάλης διάρκειας δεσμεύσεις από τα μεσοπρόθεσμα δάνεια.

Ανάλογα με την προέλευσή του, το δημόσιο χρέος διακρίνεται σε **εσωτερικό** και **εξωτερικό**. Το εσωτερικό δημόσιο χρέος προέρχεται από δανεισμό ο οποίος έχει συναφθεί στο εσωτερικό, ενώ το εξωτερικό δημόσιο χρέος από δανεισμό ο οποίος έχει συναφθεί στο εξωτερικό. Το εξωτερικό δημόσιο χρέος διαφέρει από το χρέος σε συνάλλαγμα, γιατί το δεύτερο, εκτός από το εξωτερικό δημόσιο χρέος, περιλαμβάνει και τα εσωτερικά δάνεια που έχουν εκδοθεί σε ξένο νόμισμα και το κράτος έχει αναλάβει τη σε ξένο νόμισμα εξυπηρέτησή τους. Στο εξωτερικό δημόσιο χρέος περιλαμβάνεται μέρος μόνο των δανείων του δημοσίου που έχουν εκδοθεί με ασφαλιστικές ρήτρες ECU ή νομισμάτων άλλων χωρών. Καταρχήν, τα κεφάλαια του εξωτερικού δανεισμού αντιπροσωπεύουν αλλοδαπή αποταμίευση, ενώ τα κεφάλαια του εσωτερικού δανεισμού αντιπροσωπεύουν ημεδαπή αποταμίευση. Ιδιαίτερη όμως έκταση έχει λάβει τελευταία η συμμετοχή ξένων επενδυτών στα εσωτερικά δάνεια που έχουν συναφθεί με ρήτρες ξένων επενδυτών στα εσωτερικά δάνεια που έχουν συναφθεί με ρήτρες ξένων νομισμάτων. Ένα πολύ μεγάλο μέρος του δανεισμού της κεντρικής διοίκησης που συνήφθη τα τελευταία έτη πραγματοποιήθηκε μέσω συμμετοχής ξένων επενδυτών στις διάφορες εκδόσεις ομολογιακών δανείων με ρήτρες ECU και άλλων νομισμάτων στην εσωτερική αγορά.

Εσωτερικό και εξωτερικό δημόσιο χρέος.

Βασική διάκριση του δημοσίου χρέους, ίσως μάλιστα και η περισσότερο ενδιαφέρουσα, είναι σε εσωτερικό και εξωτερικό. Η διάκριση αυτή συνήθως στηρίζεται στον τόπο που έχει συναφθεί ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός. Έτσι, όπως έχει ήδη σημειωθεί, εσωτερικό δημόσιο χρέος είναι ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός, ο οποίος έχει συναφθεί στο εσωτερικό, ενώ εξωτερικό δημόσιο χρέος είναι ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός ο οποίος έχει συναφθεί στο εξωτερικό. Το κριτήριο αυτό του τόπου εκδόσεως των δημοσίων δανείων είναι μεν πρακτικά χρήσιμο, όχι όμως και ασφαλές, στο μέτρο που στο εσωτερικό δημόσιο χρέος συμμετέχει και αλλοδαπή αποταμίευση ή στο εξωτερικό δημόσιο χρέος συμμετέχει με ημεδαπή αποταμίευση. Όπως έχει αναφερθεί, αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση του ελληνικού δημοσίου χρέους, αφού

ένα σημαντικό μέρος του δανεισμού της κεντρικής διοίκησης που συνήφθει τα τελευταία έτη πραγματοποιήθηκε μέσω συμμετοχής ξένων επενδυτών στις εκδόσεις ομολογιακών δανείων με ρήτρες ξένων νομισμάτων στην εσωτερική αγορά. Τα κεφάλαια αυτά του εσωτερικού δημόσιου δανεισμού δεν αντιπροσωπεύουν βέβαια ημεδαπή αποταμίευση. Εξάλλου, είναι δυνατόν ημεδαποί κεφαλαιούχοι να εγγραφούν σε δημόσια δάνεια που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό. Είναι προφανές ότι τα κεφάλαια αυτά του εξωτερικού δημόσιου δανεισμού αντιπροσωπεύουν ημεδαπή αποταμίευση.

Ορθότερο κριτήριο διάκρισης του δημόσιου χρέους σε εσωτερικό και εξωτερικό φαίνεται ότι είναι η γεωγραφική κατανομή των τίτλων του, ήτοι η αναλογία ή η έκταση κατά την οποία οι τίτλοι του δημόσιου χρέους, ανήκουν σε ημεδαπούς (εσωτερικό δημόσιο χρέος) και αλλοδαπούς (εξωτερικό δημόσιο χρέος). Η διακρίβωση όμως της γεωγραφικής κατανομής των τίτλων του δημόσιου χρέους σε δεδομένη χρονική περίοδο είναι ιδιαίτερα δυσχερής. Εξάλλου, η γεωγραφική κατανομή του δημόσιου χρέους μεταβάλλεται διαχρονικά, αφού οι τίτλοι του δημόσιου χρέους είναι κινητοί και μεταβιβάζονται εύκολα. Δεδομένων των δυσχερειών με τις οποίες συνδέεται η διακρίβωση της γεωγραφικής κατανομής των τίτλων του δημόσιου χρέους, εσωτερικό δημόσιο χρέος θεωρείται γενικά ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός ο οποίος έχει συναφθεί στο εθνικό νόμισμα της δανειζόμενης χώρας, ενώ εξωτερικό δημόσιο χρέος θεωρείται γενικά ο υφιστάμενος δημόσιος δανεισμός, ο οποίος έχει συναφθεί σε συνάλλαγμα. Στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, εξωτερικό δημόσιο χρέος, θεωρείται το χρέος που δεν εξυπηρετείται σε δραχμές. Η διάκριση αυτή ακολουθείται και στην εμπειρική ανάλυση.

Μεταξύ εξωτερικού και εσωτερικού δημόσιου δανεισμού υπάρχουν οι εξής διαφορές όσον αφορά τις οικονομικές τους επιπτώσεις, οι οποίες αποτελούν και την ουσία της διάκρισης αυτής: ο εξωτερικός δημόσιος δανεισμός έχει συνέπεια την αύξηση των παραγωγικών πόρων που διατίθενται στη χώρα-οφειλέτη για κατανάλωση ή για επενδύσεις. Προς το παρόν, λοιπόν, η συνολική δαπάνη ή ζήτηση της χώρας-οφειλέτη είναι υψηλότερη από τη συνολική παραγωγή της. Εξάλλου, η εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου δανεισμού έχει συνέπεια τη μείωση των παραγωγικών πόρων που διατίθενται στη χώρα-οφειλέτη για κατανάλωση ή επενδύσεις, αφού αυτή θα προβαίνει σε μονομερής πληρωμές στο εξωτερικό. Με άλλα λόγια, κατά την περίοδο εξυπηρέτησης του εξωτερικού δανεισμού, η συνολική δαπάνη ή ζήτηση της χώρας-οφειλέτη θα είναι μικρότερη από τη συνολική παραγωγή της.

Σημασία, βέβαια, έχει ο τρόπος χρησιμοποίησης του εξωτερικού δανεισμού. Αν ο εξωτερικός δανεισμός του Δημοσίου χρησιμοποιηθεί για την διενέργεια επενδύσεων των οποίων η παραγωγικότητα είναι μεγαλύτερη από τις δαπάνες εξυπηρέτησής του, το εθνικό εισόδημα θα είναι υψηλότερο από εκείνο που θα επετυγχάνετο χωρίς την προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό. Αν όμως ο εξωτερικός δανεισμός του Δημοσίου χρησιμοποιηθεί για καταναλωτικούς σκοπούς, η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους θα γίνεται εις βάρος της μελλοντικής κατανάλωσης, αφού τμήμα του εθνικού εισοδήματος θα διατίθεται για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους.

Ο εσωτερικός δημόσιος δανεισμός, αντίθετα, δεν επηρεάζει το συνολικό μέγεθος των παραγωγικών πόρων που διατίθενται στη συγκεκριμένη χώρα για κατανάλωση και επενδύσεις. Απλώς, με το δανεισμό αυτό, υφιστάμενοι παραγωγικοί πόροι ανακατανέμονται μεταξύ των κατοίκων της χώρας, ενώ η εξυπηρέτηση του εσωτερικού δημόσιου χρέους έχει συνέπεια τη μεταβίβαση παραγωγικών πόρων (ή εισοδήματος) από κατοίκους της ίδιας χώρας, ήτοι τους κατόχους των τίτλων του δημόσιου χρέους.

Μια δεύτερη σημαντική διαφορά μεταξύ εξωτερικού και εσωτερικού δημόσιου δανεισμού είναι ότι ο εξωτερικός δανεισμός ασκεί ανατιμητικές πιέσεις στο νόμισμα της χώρας-οφειλέτη, αποθαρρύνοντας τις εξαγωγές και ενθαρρύνοντας τις εισαγωγές, συμβάλλοντας στη διεύρυνση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της και «εκτοπίζοντας» έτσι τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας εκείνων των κλάδων της οικονομίας οι οποίοι είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στον διεθνή ανταγωνισμό. Βέβαια, με τον εξωτερικό δανεισμό η χώρα-οφειλέτης αποκτά πρόσθετους συναλλαγματικούς πόρους, τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιήσει για την αντιμετώπιση τρεχουσών δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών της. Αντίθετα, η εκροή συναλλαγματικών πόρων για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους ασκεί δυσμενείς επιδράσεις στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας-οφειλέτη, οι οποίες θα εντείνουν το τυχόν πρόβλημα εξισορρόπησής του. Από την άλλη μεριά, ο εσωτερικός δανεισμός καθιστά δυνατή τη διεύρυνση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, χωρίς τα τελευταία να ασκούν υπερβολικές αυξητικές πιέσεις στο επίπεδο του πληθωρισμού και τα επιτόκια της χώρας-οφειλέτη, η διόγκωσή του αυξάνει το βαθμό κατά τον οποίο η χώρα-οφειλέτης επηρεάζεται από εξωγενής παράγοντες όπως είναι η διεθνής ύφεση, οι διακυμάνσεις των τιμών στο διεθνές εμπόριο και οι απότομες μεταβολές των επιτοκίων στη διεθνή κεφαλαιαγορά. Γενικά, η υπερβολική προσφυγή είτε στον εξωτερικό είτε στον εσωτερικό δημόσιο

δανεισμό είναι δυνατόν να οδηγήσει σε μακροοικονομικές ανισορροπίες: η εκτεταμένη προσφυγή στον εξωτερικό δημόσιο δανεισμό, είναι δυνατός να έχει αποτέλεσμα τη δημιουργία υπερτιμημένων συναλλαγματικών ισοτιμιών, τη διεύρυνση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και την αύξηση του βαθμού εξάρτησης της χώρας από εξωγενείς ως προς αυτήν παράγοντες, ενώ η εκτεταμένη προσφυγή στο εσωτερικό δημόσιο δανεισμό είναι δυνατός να επιφέρει αύξηση των πραγματικών επιτοκίων στο εσωτερικό και «εκτόπιση» ή περιορισμό των εγχώριων επενδύσεων.

Αν συγκρίνουμε το εξωτερικό χρέος της Ελλάδας με άλλες χώρες θα δούμε ότι οι Έλληνες έχουμε τραγικό προνόμιο να είμαστε η πρώτη χώρα στον κόσμο στο κατά κεφαλή χρέος. Το χρέος που χρωστάει κάθε Έλληνας είναι περίπου 2,000 με 2,200 δολάρια. Ακολουθούν η Βενεζουέλα, η Χιλή, η Αργεντινή, η Πορτογαλία, το Μεξικό, η Ουγγαρία και άλλες χώρες που είναι βαριά χρεωμένες. Βέβαια, στην πραγματικότητα, το Ισραήλ έχει το μεγαλύτερο κατά κεφαλή χρέος αλλά σαν το ποσοστό των εξαγωγών το συνολικό χρέος είναι λιγότερο από αυτό της Ελλάδας.

1.3 ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Οι μεταβλητές που επηρεάζουν το δημόσιο χρέος και τις οποίες θα εξετάσουμε είναι: το εισόδημα, η φορολογία και τα επιτόκια.

Ας εξετάσουμε όμως κάθε ένα χωριστά.

1.3.1 Το εισόδημα

Η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους προϋποθέτει την πληρωμή των τόκων σε όσους κατέχουν κρατικούς τίτλους. Όμως ας μην ξεχνάμε ότι αυτοί οι κάτοχοι είναι και φορολογούμενοι πολίτες. Οι τόκοι που παίρνουν για τα κρατικά χρεόγραφα δεν συμπεριλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημα. Αν δεν ταυτίζονται οι ομάδες που κατέχουν κρατικά χρεόγραφα με τις ομάδες των φορολογουμένων, τότε η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους έχει σαν στόχο τη μεταβίβαση αγοραστικής δύναμης από την δεύτερη ομάδα στην πρώτη. Αυτή η μεταβίβαση οδηγεί σε αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος.

Πολλές φορές γίνεται διάκριση ανάμεσα σε «συμμετρικό» και «ασυμμετρικό» βάρος δημοσίου χρέους. Η έννοια του συμμετρικού και ασυμμετρικού μπορεί να γίνει με αναφορά τόσο στο χρηματικό όσο και στο πραγματικό βάρος. Το χρηματικό βάρος του χρέους χαρακτηρίζεται συμμετρικό όταν τα άτομα που κατέχουν κρατικούς τίτλους είναι σε ίσες αναλογίες με άτομα τα οποία συμβαίνει να πληρώνουν ίσα ποσά σε φόρους. Αντίθετα το πραγματικό βάρος του χρέους είναι συμμετρικό, όταν τα κοινωνικά αγαθά που παράγονται με την χρηματοδότηση του δημόσιου δανεισμού ωφελούν εξίσου τα άτομα που επιβαρύνονται φορολογικά για την εξυπηρέτηση του χρέους.

Το χρηματικό βάρος του χρέους χαρακτηρίζεται ασυμμετρικό όταν η κατανομή ανάμεσα στους πολίτες των φόρων και των πληρωμών των τόκων γίνεται με τρόπο δυσανάλογο. Το ίδιο το πραγματικό βάρος του χρέους είναι ασυμμετρικό όταν η κατανομή του οφέλους των κοινωνικών αγαθών, η παραγωγή των οποίων χρηματοδοτήθηκε με δανεισμό είναι διαφορετική από την κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης για την πληρωμή των τόκων του χρέους. Είναι φανερό ότι στην περίπτωση αυτή πραγματοποιείται αναδιανομή του πραγματικού εισοδήματος όπως και στο ασυμμετρικό χρηματικό βάρος του χρέους.

1.3.2 Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η φορολογία αποτελεί αναγκαστική εισφορά των ιδιωτών προς το κράτος χωρίς να υπάρχει ειδική αντιπαροχή από την πλευρά του κράτους προς τους ιδιώτες. Υπάρχει δηλαδή μια και μόνο ακούσια, καταναγκαστική,

δημοσιονομική ανταλλακτική σχέση. Η σχέση αυτή πραγματώνεται μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό και αφορά τα άτομα με την ιδιότητα του φορολογούμενου και του δεχόμενου ωφέλειας από τις κυβερνητικές δαπάνες.

Η φορολογία επιμερίζει το κόστος παραγωγής των δημόσιων αγαθών μεταξύ των πολιτών κατά την περίοδο που δημιουργείται η δαπάνη.

1.3.3 ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Τα βραχυχρόνια και μακροχρόνια πραγματικά επιτόκια ακολουθούν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα αρνητική τάση σε αντίθεση με τις χώρες της Ε.Ο.Κ. που η τάση τους είναι θετική. Η άνοδος των δημοσίων ελλειμμάτων συντηρεί τον πληθωρισμό στην χώρα μας σε υψηλότερα επίπεδα από το ύψος των ονομαστικών επιτοκίων των ιδιωτικών καταθέσεων. Η ύπαρξη αρνητικών επιτοκίων αποθαρρύνει τις αποταμιεύσεις καθώς και τις επενδύσεις. Οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις του πληθυσμού χάνουν εισοδήματα από την πτώση της αγοραστικής δύναμης των αποταμιευτικών τους διαθεσίμων ενώ η οικονομία ζημιώνεται από την μεταφορά αποταμιευτικών πόρων υπό την μορφή συναλλάγματος σε χώρες του εξωτερικού (από τους οικονομικά ισχυρούς) οι οποίοι θα μπορούσαν να επενδυθούν στη χώρα μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ (Πληθωρισμός, Συντ. Παραγωγής, Δημόσιο έλλειμμα, Α.Ε.Π).

2.1.1 Δημόσιο Έλλειμμα

Το δημόσιο έλλειμμα συνδέεται άμεσα με το δημόσιο χρέος μιας χώρας. Τα μεγάλα ελλείμματα που δημιουργούνται στο δημόσιο τομέα από έξοδα που δεν καλύπτονται από αντίστοιχα φορολογικά έσοδα, οδηγούν σε πληθωρισμό, σε αύξηση του εξωτερικού χρέους και την υποτίμηση της δραχμής.

Η κυβέρνηση μιας χώρας προκειμένου να μειώσει το δημόσιο έλλειμμα έχει να διαλέξει ανάμεσα σε τρεις εναλλακτικές λύσεις:

α) Η πρώτη είναι η έκδοση και κυκλοφορία επιπρόσθετου χρήματος. Αν η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος παραμείνει σταθερή, η αύξηση της έκδοσης χρήματος που υπερβαίνει τα ποσοστά αύξησης της πραγματικής παραγωγής, αναπόφευκτα οδηγεί σε πληθωρισμό.

β) Το δεύτερο μέσο χρηματοδότησης των δημοσίων ελλειμμάτων είναι το εσωτερικό χρέος. Η κυβέρνηση δανείζεται συνήθως κατά αντιοικονομικό τρόπο από τις τράπεζες, οι οποίες ανήκουν στο δημόσιο. Έτσι αποταμιεύσεις που προορίζονται κυρίως για επενδύσεις χρησιμοποιούνται από το κράτος για καταναλωτικούς σκοπούς κατά κύριο λόγο. Αυτός είναι ένας πρόσθετος λόγος που δεν αυξάνονται οι επενδύσεις. Ακόμα και η χρηματοδότηση ελλειμμάτων, με ομολογίες που διατίθενται στο κοινό, καταλήγει σε μείωση των παραγωγικών επενδύσεων. Και αυτό γιατί τα χρήματα που συγκεντρώνονται χρησιμοποιούνται από το κοινό κυρίως για καταναλωτικούς σκοπούς.

γ) Ο τρίτος και πιο καταστρεπτικός για την οικονομία μιας χώρας τρόπος χρηματοδότησης ελλειμμάτων του δημοσίου είναι ο εξωτερικός δανεισμός. Τα εξωτερικά χρέη δένουν την οικονομία μιας χώρας στα συμφέροντα των ξένων πιστωτών της και οδηγούν τη δανειζόμενη χώρα στην υποτέλεια και τον διασυρμό για πολλά χρόνια. Επιπλέον οι πληρωμές των τοκοχρεολυσίων του εξωτερικού χρέους γίνονται σε άλλες χώρες και σε ξένο συνάλλαγμα.

Κατά τη δεκαετία του 1980 τα ελλείμματα του δημοσίου τομέα σαν ποσοστά αύξησης των κρατικών εξόδων, ήταν ίσα περίπου με τα ποσοστά αύξησης του χρήματος που ήταν περίπου ίσα με τον δείκτη πληθωρισμού.

2.1.2 Πληθωρισμός

Οι υπερβολικές δαπάνες του δημοσίου τομέα και οι μεγάλες αυξήσεις των εισαγωγών οδήγησαν την χώρα σε υπερβολικό εξωτερικό χρέος, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι μία από τις πλέον χρεωμένες χώρες του κόσμου. Τα εσωτερικά χρέη είναι υπόθεση της εκάστοτε κυβέρνησης της χώρας και του λαού της, ενώ τα εξωτερικά χρέη αφορούν τις σχέσεις της χώρας με τις ξένες τράπεζες και τους ξένους πιστωτές. Με δύο τρόπους μπορούν να καλυφθούν τα δημόσια ελλείμματα και τα εσωτερικά χρέη: α) με επαναδανεισμό, β) με έκδοση πρόσθετου χρήματος. Τα μεγάλα ελλείμματα που δημιουργούνται στον δημόσιο τομέα από έξοδα που δεν καλύπτονται από αντίστοιχα φορολογικά έσοδα οδηγούν στον πληθωρισμό, την αύξηση του εξωτερικού χρέους και την υποτίμηση της δραχμής. Κυρίως κατά την δεκαετία του 1980 η ελληνική κυβέρνηση για να καλύψει επιπλέον δαπάνες εκδίδει και κυκλοφορεί επιπρόσθετο χρήμα. Με την ταχύτητα της κυκλοφορίας του χρήματος σταθερή (περίπου 5,5%), η αύξηση της έκδοσης χρήματος που υπερβαίνει τα ποσοστά αύξησης της πραγματικής παραγωγής αναπόφευκτα οδηγεί σε αύξηση του πληθωρισμού. Τα ελλείμματα του δημοσίου τομέα ήταν περίπου ίσα με τα ποσοστά αύξησης του χρήματος και του δείκτη πληθωρισμού. Αυτό σημαίνει ότι ο πληθωρισμός και η υποτίμηση της δραχμής οφείλονται κατά κύριο λόγο στα δημόσια ελλείμματα.

Αντίθετα με την δεκαετία του 1980, τα τελευταία χρόνια ο πληθωρισμός έχει υποχωρήσει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, παρόμοια με εκείνα της περιόδου πριν από την πετρελαϊκή κρίση του 1973 και η απόκλιση από τον αρχικό κυβερνητικό στόχο του 1997 (4,5%) ήταν μικρότερη από μισή εκατοστιαία μονάδα. Η αποκλιμάκωση του πυρήνα του πληθωρισμού που επιτεύχθηκε σε συνθήκες επιταχυνόμενης οικονομικής μεγέθυνσης και πραγματικής σύγκλισης με τις άλλες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλεται κυρίως στην ακολουθούμενη νομισματική πολιτική, στην επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου του κόστους εργασίας και στην μείωση των δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Το 1998 η οικονομική πολιτική θα πρέπει να αποτρέψει την αναζωπύρωση των πληθωριστικών πιέσεων από την πλευρά της ιδιωτικής καταναλωτικής ζήτησης και να απορροφήσει το κόστος της πρόσφατης νομισματικής αναταραχής. Αυτό προϋποθέτει αποτελεσματική-στήριξη της νομισματικής πολιτικής από τη

δημοσιονομική διαρθρωτική και την εισοδηματική πολιτική. Οι βασικές κατευθύνσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 1998 αποτελούν ενθαρρυντικές ενδείξεις όσον αφορά τις προοπτικές εκπλήρωσης των στόχων που έχουν τεθεί.

2.1.3 Συντελεστές παραγωγής

Η αμοιβή των συντελεστών παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, φυσικοί πόροι) πρέπει να συμβαδίζει με την παραγωγικότητά τους, διαφορετικά οι μεταβολές έχουν σαν αποτέλεσμα αύξηση του πληθωρισμού ή των εξωτερικών δανείων. Για απαλλαγή του δημοσίου τομέα και αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγής, είναι αναγκαία η μεταφορά εργαζομένων σε νέες επιχειρήσεις που θα λειτουργούν «οικονομικά» και όχι πολιτικά. Τέτοιες επιχειρήσεις και άλλες οικονομικές μονάδες θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν μερικά ή ολικά από τράπεζες. Θα μπορούσε επίσης να εφαρμοστεί ο θεσμός της συμμετοχής των εργαζομένων ή ιδιωτών με αγορά μετοχών στα κέρδη και στις αποφάσεις των επιχειρήσεων.

2.1.4 Α.Ε.Π.

Η εξέλιξη του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π. παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα για τα έτη 1994-1997. Μελετώντας τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε ότι εκτός από την συγκράτηση των δημοσίων δαπανών θετική εξέλιξη προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής προσαρμογής το 1997 ήταν η μείωση του λόγου του δημοσίου χρέους προς το Α.Ε.Π. για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια. Συγκεκριμένα από 111,6% που ήταν το 1996 σημειώθηκε πτώση 3 ποσοστιαίων μονάδων και έφτασε τον επόμενο χρόνο στο 108,6% του Α.Ε.Π. Πέρα όμως από αυτή την εξέλιξη παραμένουν ακόμη προς ρύθμιση σημαντικές διάσπαρτες υποχρεώσεις του δημοσίου τομέα προς το τραπεζικό σύστημα, οι οποίες αργά ή γρήγορα αναμένεται ότι θα αναληφθούν από το δημόσιο και θα εμφανιστούν στο χρέος του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα. Χωρίς την τακτοποίηση αυτών των εκκρεμοτήτων δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί με ακρίβεια πότε ακριβώς θα διαμορφωθεί μια σαφώς πτωτική τάση του λόγου του χρέους προς το Α.Ε.Π..

ΧΡΕΟΣ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ Α.Ε.Π.

	1994	1995	1996	1997
Έντοκα γραμμάτια και βραχυπρόθεσμα ομόλογα	6.925	7.120	7.229	4.705
Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα ομόλογα	9.732	12.362	15.284	19.165
Λοιπά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια	9.566	10.121	10.810	11.999
Σύνολο	26.223	29.603	33.323	35.869
% του Α.Ε.Π	109,3	110,1	111,6	108,6

(Σε δισεκ. Δρχ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

2.2 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Στη χώρα μας ο δημόσιος δανεισμός στη μεταπολεμική περίοδο αποτέλεσε μία αξιόλογη πηγή χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων, ενώ σε ορισμένες περιόδους, όπως τα πρώτα χρόνια μετά τον πόλεμο, καθώς επίσης και κατά την τελευταία δεκαετία χρησιμοποιείται και για την κάλυψη τρεχουσών δαπανών των δημοσίων φορέων και ιδιαίτερα του κράτους.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 ο τακτικός προϋπολογισμός παρουσίαζε αξιόλογο πλεόνασμα, το οποίο κάλυπτε ένα μέρος των δημοσίων επενδύσεων, ενώ το υπόλοιπο καλύπτονταν από δανεισμό. Το πλεόνασμα του προϋπολογισμού όμως άρχισε να μειώνεται σταδιακά και το 1974 έγινε αρνητικό. Το κράτος όχι μόνο δεν αποταμίευσε για να καλύψει ένα μέρος από τις επενδύσεις του, αλλά αντίθετα αναγκαζόταν να δανείζεται προκειμένου να καλύπτει και τις τρέχουσες δαπάνες του.

Το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού άρχισε να αυξάνεται και το 1981 έφτασε το 13,5% του Α.Ε.Π. ενώ τα επόμενα χρόνια είχαμε μια μικρή υποχώρησή του.

Όταν ο εξωτερικός δανεισμός χρησιμοποιείται για την χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων, συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας καθώς και στην αύξηση των εξαγωγών. Οι τόκοι όμως από τον εξωτερικό δανεισμό περνούν σε κατοίκους ξένων χωρών και όχι στους κατοίκους της χώρας μας όπως γίνεται με τον εσωτερικό δανεισμό. Συνεπώς έχουμε διαφορετική επίδραση στη διανομή του εισοδήματος σε κάθε μορφή δανεισμού.

2.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.3.1 ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Το εσωτερικό δημόσιο χρέος σχετίζεται με το εξωτερικό καθώς η αύξηση του ενός αναμένεται να μειώνει το άλλο. Από αυτή την άποψη είναι προτιμότερο να αυξάνει το εσωτερικό αντί του εξωτερικού. Η επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη είναι πιο οδυνηρή στη δεύτερη περίπτωση γιατί με την πληρωμή τοκοχρεολυσίων στο εξωτερικό οι οικονομικοί πόροι που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο εσωτερικό για την τόνωση της οικονομίας εξέρχονται της χώρας.

Επειδή οι εμπορικές τράπεζες της Ελλάδας είναι κάτω από κρατικό έλεγχο, τα κριτήρια καθορισμού επιτοκίων, χορήγησης δανείων και άλλων εργασιών κατά ένα μεγάλο μέρος είναι εξωτραπεζικά και μη παραγωγικά. Οι εμπορικές τράπεζες υποχρεώνονται να καταθέσουν ένα ποσό στην Τράπεζα της Ελλάδος χωρίς τόκο ή με χαμηλό επιτόκιο. Τις καταθέσεις αυτές τις χρησιμοποιεί το κράτος για την κάλυψη των ελλειμμάτων του με αποτέλεσμα να γίνεται προβληματική η χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων.

Κατά κανόνα το δημόσιο δανείζεται με έντοκα γραμμάτια από τράπεζες και ιδιώτες και υποχρεούται να πληρώνει τα χρέη με την λήξη τους καθώς και τους τόκους. Με τον εσωτερικό δανεισμό το κράτος απορροφά μέρος της αγοραστικής δύναμης από την αγορά και μέχρι να χρησιμοποιηθούν τα χρήματα μειώνεται η ρευστότητα και ο πληθωρισμός. Αν η δαπάνη γίνεται ταυτόχρονα με την ανάληψη του δανείου η αγοραστική δύναμη και η ρευστότητα δεν αλλάζουν γιατί τα χρήματα που απορροφούνται με τον εσωτερικό δανεισμό εισέρχονται αμέσως στην αγορά με τις αντίστοιχες δαπάνες. Ουσιαστικά δηλαδή τα χρήματα από δανεισμό χρησιμοποιούνται από το δημόσιο για καταναλωτικούς σκοπούς και άσκοπες σπατάλες κατά το μεγαλύτερο μέρος τους και όχι για παραγωγικές επενδύσεις.

2.3.2 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Οι Έλληνες του εξωτερικού στέλνουν σημαντικά ποσά εξωτερικού συναλλάγματος στην Ελλάδα είτε σαν ναυτιλιακά εμβάσματα είτε σαν μεταναστευτικά εμβάσματα. Επιπλέον μεγάλα ποσά συναλλάγματος εισρέουν κάθε χρόνο από Έλληνες του εξωτερικού για καταθέσεις στις Ελληνικές τράπεζες. Τόσο η Τράπεζα της Ελλάδος όσο και ο ΟΟΣΑ δεν περιλαμβάνουν τις καταθέσεις αυτές των Ελλήνων του εξωτερικού στα κονδύλια του εξωτερικού χρέους της Ελλάδας. Όμως παρ'όλα αυτά οι Ελληνικές τράπεζες στις οποίες έχουν γίνει αυτές οι καταθέσεις είναι υποχρεωμένες να εμβάσουν σε εξωτερικό συνάλλαγμα τα ποσά των αναλήψεων που κάνουν οι καταθέτες Έλληνες του εξωτερικού. Κατά συνέπεια η χώρα θα πρέπει να θεωρεί το υπόλοιπο των καταθέσεων αυτών σαν μέρος των υποχρεώσεών της σε εξωτερικό συνάλλαγμα δηλαδή να το συνυπολογίσει στο εξωτερικό της χρέος. Μπορεί βέβαια μέρος αυτών των καταθέσεων να αναμένεται να δραχμοποιηθεί για αγορά ακινήτων, επιχειρήσεων ή για καταναλωτικούς σκοπούς όμως αρκετά ποσά από αυτά αναμένεται να αποσυρθούν στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα όταν οι αποδόσεις και τα πλεονεκτήματα προβλέπονται να είναι ελκυστικότερα από αυτά που προσφέρονται στην Ελλάδα. Έτσι για το 1986 το σύνολο των καταθέσεων αυτών υπολογίστηκε στ 7,6 δις δολάρια. Οι καταθέσεις αυτές αποτελούν τον υγιέστερο τρόπο χρηματοδότησης του εξωτερικού χρέους γιατί παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στις Ελληνικές τράπεζες και ένα μεγάλο μέρος δραχμοποιείται. Η αύξηση αυτών των καταθέσεων ανακουφίζει την πληρωμή των τοκοχρεολυσίων και βοηθάει στην διατήρηση αποθεμάτων σε εξωτερικό συνάλλαγμα. Όμως τα τελευταία χρόνια το μέγεθος των καταθέσεων αυτών μειώνεται.

2.3.3 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εκτός από την κεντρική διοίκηση, οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (ΔΕΚΟ) παρουσιάζουν προβλήματα μεγάλων ελλειμμάτων και συσσώρευσης χρεών. Από το 1980 και μετά τα ελλείμματα των ΔΕΚΟ μεγαλώνουν κάθε χρόνο, ενώ πριν υπήρχαν μικρά πλεονάσματα. Το μεγαλύτερο βάρος των ελλειμμάτων αυτών (62%) το έχουν οι δημόσιοι οργανισμοί, ιδιαίτερα το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) και ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.), ενώ το υπόλοιπο έχουν οι δημόσιες επιχειρήσεις (38%),

Ορισμένες μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.), η Ολυμπιακή Αεροπορία (Ο.Α.) και ο Οργανισμός

Συγκοινωνιών Ελλάδος (Ο.Σ.Ε.) παρουσιάζουν οξύτατο πρόβλημα εξωτερικών χρεών. Τόσο στο χρέος των δημοσίων επιχειρήσεων όσο και στο συνολικό χρέος παρατηρείται μια τάση ανατροπής της σχέσης εσωτερικού - εξωτερικού δανεισμού υπέρ του εξωτερικού.

Αξιοσημείωτη είναι και η τάση κατά την οποία οι δημόσιες υπηρεσίες καταφεύγουν όλο και περισσότερο στον εξωτερικό δανεισμό σε σχέση με την κεντρική διοίκηση ιδιαίτερα μετά το 1981. Συχνά το κράτος βάζει τις δημόσιες επιχειρήσεις να δανείζονται για να καλύπτουν όχι δικές τους αναπτυξιακές ανάγκες αλλά τις ανάγκες του ισοζυγίου πληρωμών και τις εξυπηρετήσεις του δημοσίου εξωτερικού χρέους. Το ύψος και τα κριτήρια δανεισμού δεν αποφασίζονται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις αλλά από τις νομισματικές αρχές οι οποίες κρίνουν στην ουσία σύμφωνα με τις εξελίξεις του ισοζυγίου πληρωμών, των διαθέσιμων πόρων και την δυνατότητα πρόσβασης στις ξένες χρηματαγορές. Επειδή οι επιχειρήσεις αυτές προσφέρουν υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και είναι μονοπωλιακής μορφής στην παροχή υπηρεσιών και είσπραξης εσόδων η κεντρική διοίκηση βολεύεται καλύτερα στο να ωθεί τις επιχειρήσεις αυτές να δανείζονται από ξένα κέντρα. Από την άλλη πλευρά οι ξένοι πιστωτές φαίνονται να προτιμούν τις επιχειρήσεις αυτές διότι οι πιθανότητες είσπραξης χρεών είναι μεγαλύτερες και σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής θα είναι δυνατόν να αποκτήσουν μερική ή ολική κυριότητα.

Όσο οξύνεται το πρόβλημα της εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους τόσο το κράτος θα πιέζει τις δημόσιες υπηρεσίες να δανείζονται από το εξωτερικό ενώ παράλληλα επιβαρύνονται με συναλλαγματικές διαφορές όταν δραχμοποιούνται δεσμευμένες στην Τράπεζα Ελλάδας καταθέσεις τους. Όλα αυτά και άλλα παρόμοια τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται από τους υπεύθυνους της οικονομικής πολιτικής, φορτώνουν την χώρα κατά τρόπο έμμεσο και καλυμμένο με υπέρογκα εξωτερικά χρέη και δυσβάσταχτα τοκοχρεολύσια.

2.3.4. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το βάρος της οικονομικής ανάπτυξης θα πρέπει να πέσει ισόποσα στις πλάτες τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου τομέα της Ελληνικής οικονομίας. Τα πειράματα διαφόρων χωρών, όπου η στρατηγική της οικονομικής τους πολιτικής βασίστηκε στον άκρατο κρατικό παρεμβατισμό ή την ανεξέλεγκτη ιδιωτική πρωτοβουλία προκάλεσαν τελικά την μεταστροφή της πολιτικής τους σε ηπιότερες λύσεις. Ο δημόσιος με τον ιδιωτικό τομέα θα πρέπει να συνυπάρχουν αρμονικά στο οικονομικό σύστημα, ώστε οι δραστηριότητες του ενός να συμπληρώνουν

και να υποβοηθούν τις δραστηριότητες του άλλου, με απώτερο σκοπό την αύξηση της οικονομικής ευημερίας.

Βασική προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα είναι οι φορείς οικονομικής δραστηριότητας που του εκπροσωπούν να πράττουν και να ενεργούν σε υγιή θεσμικά πλαίσια. Για παράδειγμα, εάν ο θεσμός της παιδείας ο οποίος στη χώρα μας υπάγεται στην αρμοδιότητα του κράτους δεν λειτουργεί ομαλά, τότε ο ιδιωτικός τομέας θα συναντήσει διάφορα εμπόδια κατά την διάρκεια της οικονομικής του δραστηριότητας. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στην αδυναμία τους να βρουν αξιόλογα στελέχη για την επάνδρωση των υπηρεσιών τους θα συναντήσουν αναπόφευκτα διάφορα λειτουργικά προβλήματα.

Εάν τα δάνεια που λαμβάνουν οι διάφορες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα δεν αξιοποιούνται κατάλληλα τότε θα συσσωρευτούν ζημιές, σημαντικό ποσοστό των οποίων θα τις υποστεί ο δημόσιος τομέας στα πλαίσια του τραπεζικού συστήματος. Σε μια τέτοια περίπτωση τις ζημιές του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα θα υποστεί τελικά το κοινωνικό σύνολο με την επιβολή υψηλότερων φόρων ή την προσφυγή της χώρας σε εσωτερικό ή εξωτερικό δανεισμό. Κάτι ανάλογο παρατηρείται σήμερα στην χώρα μας με το φαινόμενο των προβληματικών επιχειρήσεων.

Εάν γίνει μια προσεκτική επεξεργασία των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων που αφορούν τον ιδιωτικό τομέα, θα διαπιστώσει ότι ο ιδιωτικός τομέας στην Ελλάδα αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα με σπουδαιότερο όλων την εντυπωσιακή άνοδο των δανειακών του υποχρεώσεων στο τραπεζικό σύστημα. Δηλαδή τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας της εθνικής μας οικονομίας, εξαρτούν σε μεγάλο βαθμό την επιβίωσή τους από την λήψη τραπεζικών δανείων.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος την περίοδο 1980 - 1989 οι συνολικές υποχρεώσεις του ιδιωτικού τομέα στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα από 883,4 ανήλθαν σε 4.000 δις δρχ. και αποτελούν το 46,1% του Α.Ε.Π.

Για πρώτη φορά μετά το 1981 το σύνολο του αριθμού των βιομηχανικών επιχειρήσεων μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που παρακολουθεί ο Σ.Ε.Β. άρχισαν να παρουσιάζουν ζημιές. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων, δηλαδή η σχέση καθαρών κερδών προς ίδια κεφάλαια είναι σταθερά αρνητική. Η μεταβολή αυτή φανερώνει τα σοβαρά χρηματοοικονομικά προβλήματα του ιδιωτικού τομέα και την αδυναμία του να αντεπεξέλθει

με τις δικές του δυνάμεις στις απαιτήσεις μιας αυτόνομης αναπτυξιακής πορείας.

Το κόστος χρήματος για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις όπως αντικατοπτρίζεται από το ύψος των επιτοκίων τραπεζικών επιχορηγήσεων για βιομηχανικά κεφάλαια κίνησης, συνιστά βασικό παράγοντα διαμόρφωσης του συνολικού τους κόστους παραγωγής. Τα τραπεζικά επιτόκια δανειοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά υψηλά στη χώρα μας σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των ανταγωνιστριών της Ελλάδας χωρών. Η ασύστολη και καιροσκοπική προσφυγή μιας επιχείρησης σε τραπεζικό δανεισμό εγκυμονεί μεγάλους κινδύνους για την μελλοντική της επιβίωση.

Ο ιδιωτικός όπως και ο δημόσιος τομέας αντιμετωπίζει λειτουργικά προβλήματα τα οποία απαλύνονται προσωρινά με την σύναψη τραπεζικών δανείων, προκαλώντας στη συνέχεια διάφορα διαταρακτικά φαινόμενα στην πορεία της Ελληνικής οικονομίας όπως η συντήρηση πληθωριστικών πιέσεων, χρησιμοποίηση υγιών χρηματικών πόρων για την κάλυψη των ζημιών, επενδυτική απραξία κ.λ.π.

Ποιος όμως φέρει το βάρος των ζημιών από την αναιμική λειτουργία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα; Το μεγαλύτερο βάρος των ζημιών το φέρει το κοινωνικό σύνολο, με την έννοια ότι οι καταθέσεις του ελληνικού λαού στις διάφορες τράπεζες, έχουν τελικό προορισμό τα ταμεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για την χρηματοδότηση των ελλειμμάτων τους. Βέβαια το κακό που προκαλεί η δραστηριότητα του κρατικού τομέα στο σύνολο της Ελληνικής οικονομίας είναι αρκετά μεγαλύτερο συγκριτικά με του ιδιωτικού τομέα καθώς η αλματώδης αύξηση του εξωτερικού και εσωτερικού χρέους οφείλεται κυρίως στην υπερδιόγκωση των δημοσίων ελλειμμάτων.

2.4 ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ

2.4.1. Η κλασική άποψη

Σύμφωνα με την κλασική άποψη το βάρος από το δημόσιο δανεισμό δηλαδή το πραγματικό βάρος του δημοσίου χρέους φέρνει η παρούσα γενιά γιατί στη συγκεκριμένη περίοδο που πραγματοποιείται η χρηματοδότηση της δημόσιας δαπάνης θυσιάζονται μέσα παραγωγής από άλλες χρήσεις για την παραγωγή δημοσίων αγαθών. Για παράδειγμα το βάρος της χρηματοδότησης ενός πολέμου φέρνει η κοινωνία της περιόδου που γίνεται ο πόλεμος και αυτό γιατί το δημόσιο αποσπά σημαντικές ποσότητες μέσων παραγωγής για την παραγωγή πολεμοφοδίων, τα οποία μέσα παραγωγής θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην συγκεκριμένη

περίοδο για την παραγωγή άλλων αγαθών (αυτοκίνητα, τηλεοράσεις, κ.τ.λ.).

Δεν αποκλείει βέβαια μια μετάθεση του βάρους στις μελλοντικές γενιές, στο βαθμό που η παρούσα γενιά μειώνει το βαθμό αποταμίευσής της ως αποτέλεσμα της δημιουργίας του δημοσίου χρέους. Αυτό θα συμβεί αν η παρούσα γενιά περιορίσει την αποταμίευση, με αποτέλεσμα να κληροδοτηθεί στις επόμενες γενιές μια μικρότερη ποσότητα πάγιου κεφαλαίου γεγονός που οδηγεί σε μείωση του μελλοντικού εισοδήματος.

2.4.2. Η θεωρία του Buchanan.

Ο καθηγητής της Δημόσιας οικονομικής J.Buchanan στο βιβλίο του *Public Principles of Public Debt* αρνείται την κλασική άποψη και υποστηρίζει αντίθετα ότι με το δημόσιο δανεισμό αναβάλλεται η επίπτωση του φορολογικού βάρους για μελλοντικές περιόδους. Υποστηρίζει ότι τα άτομα αγοράζουν κρατικές ομολογίες με την θέλησή τους και χωρίς καμιά υποχρέωση. Τα άτομα αυτά εμπλουτίζουν το χαρτοφυλάκιό τους με κρατικά χρεόγραφα τα οποία τους δίνουν το δικαίωμα απολήψεως του σχετικού τόκου μέχρι την τελική τους εξόφληση. Τα άτομα αυτά επομένως δεν αντιλαμβάνονται την ύπαρξη κάποιου βάρους στο παρόν γιατί απλά αναβάλλουν την τρέχουσα κατανάλωση για το μέλλον, την περίοδο δηλαδή που θα εξοφληθούν οι ομολογίες που έχουν στα χέρια τους. Το βάρος του δημόσιου δανεισμού επομένως δεν βαρύνει τα άτομα της παρούσας γενιάς αφού αγοράζουν ομολογίες με την θέλησή τους. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και για τα άτομα μελλοντικών γενεών όπου υφίστανται μείωση του διαθέσιμου εισοδήματός τους λόγω φορολογίας. Είναι φανερό ότι τα εισοδήματα των πολιτών της μελλοντικής γενιάς δεν θα μειώνονται αν δεν υπήρχε λόγος φορολογίας τους για την εξόφληση του χρέους. Οι πολίτες δηλαδή επερχόμενων γενεών αναγκάζονται να μειώσουν το εισόδημά τους για να πληρώσουν τα τοκοχρεολύσια.

Η πιο βασική αντίρρηση στην πιο πάνω θεωρία είναι ότι αυτή θεωρεί «βάρος» την επιβάρυνση του ιδιώτη και όχι την θυσία της κοινωνίας σε μέσα παραγωγής από άλλες χρήσεις για την παραγωγή δημόσιων αγαθών.

2.4.3. Η θεωρία του F.Modigliani

Ο F.Modigliani υποστηρίζει ότι το βάρος του δημοσίου χρέους μετατίθεται στο μεγαλύτερο μέρος του από την παρούσα στην επερχόμενη γενιά αλλά προβάλλει διαφορετικά επιχειρήματα από εκείνα του Buchanan για να υποστηρίξει την άποψη αυτή.

Ο F.Modigliani υποστηρίζει ότι ο δημόσιος δανεισμός μειώνει τις ιδιωτικές επενδύσεις σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι φόροι και αυτό γίνεται γιατί για να δανείσουν οι ιδιώτες στο κράτος διαθέτουν κυρίως τις αποταμιεύσεις τους ενώ για να πληρώσουν τους φόρους μειώνουν την κατανάλωσή τους. Αυτό συμβαίνει σύμφωνα με τον Modigliani γιατί η αγορά κρατικών ομολογιών από τους ιδιώτες δεν μειώνει την Καθαρή Περιουσιακή θέση τους και κατά συνέπεια δεν τους οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσής τους. Αντίθετα η πληρωμή φόρων μειώνει την Καθαρή Περιουσιακή θέση και έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της κατανάλωσης. Αφού λοιπόν ο δημόσιος δανεισμός μειώνει τις αποταμιεύσεις και επομένως τις επενδύσεις στην περίοδο όπου πραγματοποιείται ο δανεισμός η παρούσα γενιά κληροδοτεί στις επερχόμενες γενιές μικρότερο απόθεμα Πάγιου Κεφαλαίου, με αποτέλεσμα να παράγεται στο μέλλον μικρότερο προϊόν από ότι αν η χρηματοδότηση δημοσίων δαπανών γινόταν όχι με δανεισμό αλλά με φορολογία.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1974-1997 ΧΩΡΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1974-1981

Ο δημόσιος δανεισμός αποτελεί για την χώρα μας μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης πολλών δημοσίων φορέων και κυρίως του κράτους. Μέχρι το 1974 τα έσοδα από το δημόσιο δανεισμό χρησιμοποιούνταν μόνο για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών και συνήθως κάλυπταν ένα μεγάλο ποσοστό των δαπανών αυτών. Μετά το 1974, τα έσοδα από το δημόσιο δανεισμό χρησιμοποιούνται ακόμη και για την κάλυψη τρεχουσών δαπανών του κράτους. Τα τελευταία χρόνια ο δανεισμός χρησιμοποιείται για την κάλυψη τρεχουσών δαπανών και από άλλους εκτός από το κράτος δημόσιους φορείς.

Αμέσως μετά τη μεταπολίτευση δηλαδή το 1974 σημειώνεται μια άνοδος του δημοσίου χρέους. Ενώ το 1973 ήταν 94.283 εκατομμύρια δραχμές (εσωτερικό και εξωτερικό) το 1974 φθάνει τα 114.334 εκατομμύρια δραχμές. Στον κρατικό προϋπολογισμό του 1974 υπήρξε ένα έλλειμμα

22.262 εκ. δραχμές. Το έλλειμμα αυτό καλύφθηκε από εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.

Η εξέλιξη αυτή στην Ελληνική Οικονομία ήταν αποτέλεσμα των δυσχερών εσωτερικών οικονομικών προβλημάτων που κληροδότησε η δικτατορία και οι οικονομικές επιπτώσεις που είχαν τα γεγονότα του 1974.

Το έτος 1975 το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού έφτασε τα 31.476 εκ. δραχμές. Το σύνολο των διαχειριστικών ελλειμμάτων ήταν το 1975 9.700 εκ. δραχμές. Τα ελλείμματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν εξ ολοκλήρου από πιστώσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και τελικά θα έπρεπε να καλυφθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Παρ' όλες τις αντιξοότητες η Ελληνική Οικονομία άρχισε να σημειώνει οικονομική ανάπτυξη από τις αρχές του 1975 και αυτή συνεχίστηκε και το 1976. Συγκεκριμένα η μέση ετήσια αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος ήταν 5,8% ενώ στις ευρωπαϊκές χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. δεν ξεπέρασε το 1%.

Το έτος 1976 το δημόσιο χρέος της Ελλάδας έφτασε τα 182.626 εκ. δραχμές από 114.334 που ήταν το 1974.

Η εξέλιξη του δημοσίου χρέους είναι συνεχώς ανοδική κατά τη δεκαετία του 1970. Φτάνουμε έτσι στο έτος 1978 όπου το δημόσιο χρέος της Ελλάδας ανέρχεται στα 394.584 εκ. δραχμές. Έχουμε μια αύξηση πάνω από 200% από το 1974 όπως άλλωστε φαίνεται από τον πίνακα που ακολουθεί.

Το σύνολο των δαπανών του δημοσίου τομέα έφτασε το 1980 στα 609,590 εκατ. Δρχ. έναντι 502,875 εκατ. Δρχ. το 1979. Ο ρυθμός αύξησης των δαπανών ήταν το 1980 ελαφρά ταχύτερος από τον αντίστοιχο ρυθμό ανόδου του Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές (20,7%) με αποτέλεσμα οι δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του Α.Ε.Π. να σημειώσουν μικρή άνοδο. Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας το 1980 ήταν 474 δισεκ. Δρχ.

**ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ 1976-1982**

	1976	1980	1981	1982
I Εσωτερικός δανεισμός	86,3	75,7	85,8	82
α. Έντοκα γραμμάτια από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς	48,2	30,8	14,8	13,3
β. Τράπεζα της Ελλάδος	21,7	26,3	54,3	49
γ. Ειδικοί πιστωτικοί Οργανισμοί και Εμπορικές τράπεζες	16,4	18,6	16,7	19,7
II Εξωτερικός δανεισμός	13,7	24,3	14,2	18
Σύνολο	100	100	100	100

(Σε εκ. δρχ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1982-1988**

Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας κατά την περίοδο 1982-1989 αυξήθηκε με γρήγορους ρυθμούς. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα έφτασαν τα 339,395 εκατ.δρχ. το 1982 και καλύφθηκαν με εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό. Αύξηση παρουσίασε η συμμετοχή του εξωτερικού δανεισμού καθώς και χρηματοδότηση από ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς και τις εμπορικές τράπεζες, που κάλυψε δανειακές ανάγκες δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών. Αντίθετα μειωμένη ήταν η συμμετοχή των πιστώσεων της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και η άντληση κεφαλαίου από την έκδοση εντόκων γραμματίων.

Η ελληνική οικονομία, μετά από μια παρατεταμένη περίοδο στασιμότητας, παρουσίασε μια ανάκαμψη το 1984. Το Α.Ε.Π. αυξήθηκε κατά 2,8%. Η οικονομική ανάκαμψη συνδυάστηκε με επιβράδυνση του πληθωρισμού και αύξηση της ανεργίας, ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών διαμορφώθηκε σε επίπεδο λίγο υψηλότερο από το προβλεπόμενο.

Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. έφτασαν το 1984 στο 15,5% έναντι 11,5% το 1983 και 12,9 το 1982.

Το 1985 αποφασίστηκε μια στροφή στην οικονομική πολιτική της χώρας μας. Με την εφαρμογή του προγράμματος σταθεροποίησης, ουσιαστικά

εγκαταλείφθηκε η πολιτική της βαθμιαίας οικονομικής πολιτικής που δεν είχε δώσει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ειδικότερα ο στόχος ήταν η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού από το 25%.

Το δημόσιο χρέος το 1986 έφτασε τα 3230 δισεκ. Δρχ. έναντι 2674 δισεκ.δρχ. που ήταν το 1985. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου ως ποσοστό του Α.Ε.Π. ήταν το 1986 5,2%. Η μεγάλη αύξηση των καθαρών δανειακών αναγκών των δημοσίων οργανισμών κατά το 1986 προήλθε αποκλειστικά από την αυξημένη προσφυγή σε δανεισμό των ελλειμματικών οργανισμών σε σχέση με το 1985.

Το δεύτερο χρόνο μετά την εφαρμογή του διεισδυτικού σταθεροποιητικού προγράμματος 1986-1987 βρίσκεται σε φάση ανόδου. Το 1988 η αύξηση του Α.Ε.Π. ήταν η υψηλότερη της δεκαετίας του 1980. Επίσης οι επενδύσεις, συνέχισαν να αυξάνονται με επιταχυνόμενο ρυθμό για τρίτο κατά σειρά έτος.

Οι καθαρές δανειακές ανάγκες της κεντρικής διοίκησης αυξήθηκαν σημαντικά και έφτασαν το 1988 τα 1.218.158 εκατ. Δρχ.. Το 1988 ήταν το κατά σειρά τρίτο έτος αύξησης του εσωτερικού δανεισμού για την κάλυψη καθαρών δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η αύξηση της χρηματοδότησης με την διάθεση εντόκων γραμματίων και ομολογιακών τίτλων του δημοσίου στην εξωτραπεζική αγορά χρήματος και κεφαλαίου. Από την πηγή αυτή καλύφθηκε το 29% των συνολικών αναγκών του δημοσίου τομέα ή το 33% του κρατικού προϋπολογισμού.

**ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
1983-1987**

	1983	1984	1985	1986	1987
I Εσωτερικός δανεισμός	65,3	71,1	67,4	71,6	91,3
α. Έντοκα γραμμάτια από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς	51,4	33,5	40,6	27,3	31,2
β. Τράπεζα της Ελλάδος	-4,5	13,9	15,5	9,4	6,5
γ. Ειδικοί πιστωτικοί Οργανισμοί και Εμπορικές τράπεζες	18,8	23,7	10,2	32,2	37,1
δ. Έντοκα γραμμάτια και ομολογιακοί τίτλοι από ιδιώτες και επιχειρήσεις	-0,4		1,1	2,7	16,5
II Εξωτερικός δανεισμός	34,7	28,9	32,6	28,4	8,7
Σύνολο	100	100	100	100	100

Σε δισ. δραχ.

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1989-1992

Το κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου 1989-1992 ήταν η μεταστροφή της προόδου που σημειώθηκε τα δύο προηγούμενα έτη με την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος της οικονομίας. Ιδιαίτερα το 1989 υπήρξε μια σοβαρή διόγκωση των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα και του δημοσίου χρέους.

Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. αυξήθηκαν και έφτασαν στο 94,6%. Η αύξηση των καθαρών δανειακών αναγκών της κεντρικής διοίκησης κατά 37,5% προήλθε τόσο από τον κρατικό προϋπολογισμό όσο και από τις ειδικές διαχειρίσεις του δημοσίου.

Το εξωτερικό δημόσιο χρέος της κεντρικής διοίκησης φτάνει τα 2.079 δισεκ. Δρχ. το 1990. Το εσωτερικό δημόσιο χρέος την ίδια εποχή ήταν 7.303 δισεκ. Δρχ.. Εκτός από το καθαρό και ακαθάριστο χρέος του ευρύτερου δημοσίου τομέα κατά τα έτη 1989-1992 αυξήθηκαν σημαντικά και οι εγγυήσεις του δημοσίου προς τον υπόλοιπο δημόσιο τομέα και τους ιδιώτες. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί τέλος, είναι μια προσπάθεια να μειωθεί το δημόσιο έλλειμμα του 1992. Το εξωτερικό χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π. ήταν στο τέλος του 1992 27,1% ή 23 δισεκ. Δρχ..

**ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
1988-1992**

	1988	1989	1990	1991	1992
I Εσωτερικός δανεισμός	96,5	86,9	87,9	87,5	88,9
α. Έντοκα γραμμάτια από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς	47,3	42,2	16,1	1,7	-17,4
β. Τράπεζα της Ελλάδος	-1,4	10	15	5	15,7
γ. Ειδικοί πιστωτικοί Οργανισμοί και Εμπορικές τράπεζες	19,4	15,8	13,7	12,8	19,5
δ. Έντοκα γραμμάτια και ομολογιακοί τίτλοι από ιδιώτες και επιχειρήσεις	31,2	18,9	43,1	68	71,1
II Εξωτερικός δανεισμός	3,5	13,1	12,1	12,5	11,1
Σύνολο	100	100	100	100	100

Σε δις. Δρχ.

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1993-1997

Οι οικονομικές εξελίξεις του έτους 1993 χαρακτηρίζονται κυρίως από τις αποκλίσεις των βασικών μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας από τους στόχους που είχαν τεθεί ή τις προβλέψεις που είχαν γίνει στις αρχές του έτους, την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και το ρυθμό οικονομικής ανόδου, με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση.

Στον τομέα της δημοσιονομικής προσαρμογής όχι μόνο σημειώθηκαν μεγάλες αποκλίσεις από τους στόχους του κρατικού προϋπολογισμού για το 1993 αλλά μεταστράφηκε και η πρόοδος που είχε σημειωθεί το 1992 στη μείωση του ελλείμματος του δημοσίου τομέα. Συγκεκριμένα, οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα υπερέβησαν περίπου κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) τις αντίστοιχες προβλέψεις του προγράμματος σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας που υποβλήθηκε στην κοινότητα το Μάρτιο του 1993 και έφθασαν το 11,4% του ΑΕΠ.

Οι δανειακές ανάγκες του Δημοσίου για το 1993 θα ήταν υψηλότερες περίπου κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, αν δεν είχαν κεφαλαιοποιηθεί και μεταφερθεί σε επόμενα χρόνια οι δαπάνες για τόκους που βάρυναν αυτό το έτος.

Η σημαντική διεύρυνση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα οφείλεται κατά κύριο λόγο στην υστέρηση των φορολογικών εσόδων, σε σχέση με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε η υστέρηση των εσόδων εκτιμάται σε 980 δισεκ. Δραχμές για το έτος 1993. Ενώ οι δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκαν σε επίπεδο κατά 325 δις. δρχ υψηλότερο από τις προβλέψεις. Αρνητική επίδραση όμως για τα δημόσια έσοδα είχε και η προεκλογική περίοδος που συνέβαλε στην διόγκωση των δαπανών λόγω της αύξησης των προεκλογικών παροχών. Βέβαια οι αποκλίσεις αυτές οφείλονται εν μέρει και στο γεγονός ότι είχε γίνει υπερεκτίμηση των φορολογικών εσόδων και υπερεκτίμηση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος που μελετάμε.

Το 1993 έχουμε μια αύξηση του δημοσίου χρέους με ταχύς ρυθμούς. Αυτό οφείλεται στη διεύρυνση των δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα, σε συνδυασμό με το αυξημένο κόστος δανεισμού και την εξασθένηση της οικονομικής δραστηριότητας. Αν σε όλα τα παραπάνω υπολογιστούν και οι απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος έναντι του

Δημοσίου που αφορούν το σωρευτικό υπόλοιπο του τρεχούμενου λογαριασμού του στην τράπεζα, του λογαριασμού χρηματοδότησης πετρελαιοειδών και του λογαριασμού συναλλαγματικών διαφορών που μετατράπηκαν το 1993 σε μακροπρόθεσμα δάνεια προς το Δημόσιο διάρκειας 30 ετών, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια με τα οποία η κυβέρνηση ρύθμισε τις σωρευμένες υποχρεώσεις του Δημοσίου προς την Αγροτική και την Κτηματική Τράπεζα και αύξησε το μετοχικό κεφάλαιο της Ε.Τ.Β.Α. με έκδοση ομολογιακού δανείου ύψους 205 δις. δραχμών. Το δημόσιο χρέος στο τέλος του 1993 έφτασε το 119,6% του ΑΕΠ από 93,3% που ήταν στο τέλος του 1992.

Η χειροτέρευση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και η διόγκωση του δημοσίου χρέους το 1993, με τις δεδομένες συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία, κυρίως τα υψηλά πραγματικά επιτόκια και το βραδύ ρυθμό της οικονομικής ανόδου, κάνουν ιδιαίτερα δύσκολη τη σταθεροποίηση του δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ και ανάτρεπαν τις αρχικές συνθήκες εφαρμογής του προγράμματος σύγκλισης της Ελληνικής Οικονομίας προς τις οικονομίες των λοιπών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακόμη κατά το 1993 έχουμε αύξηση των δαπανών για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και του χρέους των ενόπλων δυνάμεων κατά 6,3%, έναντι αυξήσεων άνω του 50% τα δύο προηγούμενα χρόνια. Παρά την μείωση του ρυθμού ανόδου τους, οι δαπάνες αυτές απορρόφησαν το 46,7% του συνόλου των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού. Η συνολική υπέρβαση των δαπανών αυτών έφτασε τα 257 δισεκ. Δραχμές και προήλθε από τις αυξημένες εξοφλήσεις εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, τις προπληρωμές χρεολυσίων του εξωτερικού χρέους και κυρίως από την εξόφληση στο τέλος του 1993 μεγάλου ποσού ομολόγων ετήσιας διάρκειας τα οποία είχε εκδώσει η προηγούμενη κυβέρνηση στο τέλος του 1992 και το ποσό των οποίων δεν είχε περιληφθεί στις προβλέψεις του προϋπολογισμού του 1993.

Οι δανειακές ανάγκες του Δημοσίου αυξήθηκαν απότομα από τον Αύγουστο και μετά. Η συνήθης συσσώρευση δαπανών στο τέλος κάθε χρόνου ήταν μεγαλύτερη στο τέλος του 1993 για δύο κυρίως λόγους. Πρώτον, υπήρξε καθυστέρηση στην εκτέλεση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού στους πρώτους οκτώ μήνες του έτους, με αποτέλεσμα να μείνει για εκταμίευση στο τελευταίο τετράμηνο του έτους το 41,4% των προϋπολογισμένων δαπανών. Ενώ το αντίστοιχο ποσό τη διετία 1990-92 ήταν 38,4%. Δεύτερον, στο διάστημα Απριλίου – Ιουνίου του 1993, η κυβέρνηση αποφάσισε τη χορήγηση επιδομάτων και άλλων

παροχών σε διάφορες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων, με έναρξη καταβολής από τον Ιούλιο, τον Σεπτέμβριο ή τον Οκτώβριο ανάλογα με την περίπτωση. Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης ήταν να επιβαρυνθούν οι δαπάνες του τελευταίου τετραμήνου του 1993. Αντίθετα το ίδιο τετράμηνο εισπράχθηκε μόνο το 35,2% των συνολικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

Η διάθεση τίτλων του Δημοσίου στην εγχώρια εξωτραπεζική αγορά χρήματος και κεφαλαίου δεν συνάντησε σοβαρές δυσχέρειες στη διάρκεια του οκταμήνου Ιανουαρίου – Αυγούστου 1993, αφού οι δανειακές ανάγκες ήταν σχετικά περιορισμένες, γεγονός που έδωσε τη δυνατότητα στο Δημόσιο, από το τέλος Απριλίου, να προβεί σε μείωση των επιτοκίων των τίτλων που προσφέρει.

Κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους, η χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του Δημοσίου συνάντησε σοβαρές δυσχέρειες παρά τις προσπάθειες που έγιναν μετά τον Οκτώβριο για τον περιορισμό τους. Ο συνολικός πρόσθετος δανεισμός του Δημοσίου ανήλθε σε 303 δισεκ. δραχμές εκ των οποίων τα 152 δισεκ. δραχμές προέκυψαν από την ανάγκη δημιουργίας αποθεματικού για την κάλυψη των ταμειακών ανοιγμάτων στον τρεχούμενο λογαριασμό του Δημοσίου στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Η κύρια αιτία όμως της επιδείνωσης των Δημοσίων Ελλειμμάτων το 1993 ήταν η διεύρυνση του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης, το οποίο, σε ταμειακή βάση και ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανήλθε το 1993 σε 13,0%. Οι δυσχέρειες που αντιμετώπισε για να εξασφαλίσει την αναγκαία άντληση χρηματοδοτικών πόρων με διάθεση τίτλων στην εγχώρια μη τραπεζική αγορά, καθώς και το υψηλό κόστος δανεισμού υποχρέωσαν το Δημόσιο να προσφύγει σε αυξημένο εξωτερικό δανεισμό και στο τραπεζικό σύστημα για την κάλυψη των αυξημένων δανειακών αναγκών του.

Για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια, το 32,3% περίπου των καθαρών δανειακών αναγκών του ευρύτερου Δημοσίου τομέα καλύφθηκε από εξωτερικό δανεισμό και το υπόλοιπο από εγχώριες πηγές χρηματοδότησης. Ο Δανεισμός του δημοσίου από το πιστωτικό σύστημα έφτασε τα 580 δισεκ. δραχμές το 1993 από 28 δισεκ. δραχμές το 1992. Το εξωτερικό χρέος του δημοσίου τομέα αυξήθηκε από 23 δισεκ. δραχμές στο τέλος του 1992 σε 26,9 δισεκ. δραχμές στο τέλος του 1993. Η αύξηση αυτή προήλθε σχεδόν αποκλειστικά από τον καθαρό εξωτερικό. Ως ποσοστό του Ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, το εξωτερικό δημόσιο

χρέος αυξήθηκε από 27,1% το 1992 σε 32,2% το 1993. Το καθαρό όμως εξωτερικό χρέος του δημοσίου τομέα χωρίς δηλαδή τα συναλλαγματικά διαθέσιμα έφτασε τα 18,2 δισεκ. δολάρια το 1993 από 17,4% δισεκ. δολάρια που ήταν τον προηγούμενο χρόνο.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, λόγω της βραχείας μέσης διάρκειας του δημοσίου χρέους, τα τρία τέταρτα περίπου του συνόλου των χρηματοδοτικών πόρων που αντλεί το Δημόσιο από τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου διατίθενται για την αναχρηματοδότηση του υπάρχοντος χρέους και μόνο το ένα τέταρτο για την κάλυψη των τρεχουσών καθαρών δανειακών αναγκών του. Η εξασφάλιση της χρηματοδότησης από την αγορά των υψηλών τρεχόντων δημόσιων ελλειμμάτων και της αναχρηματοδότησης των δύο πέμπτων περίπου του δημοσίου χρέους κάθε χρόνο έχει καταστεί βασικός παράγοντας που διατηρεί τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα.

Η νέα κυβέρνηση που προήλθε από τις εκλογές στις 13 Οκτωβρίου 1993 έκανε απεγνωσμένες προσπάθειες να διορθώσει πολλά από τα λάθη που έγιναν τους προηγούμενους μήνες. Όμως η προσπάθεια πια ήταν μάταιη. Η επιδίωξη της νέας κυβέρνησης είναι η περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και η μείωση του δημοσίου ελλείμματος ως ποσοστό του ΑΕΠ, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις να τεθεί η οικονομία σε τροχιά σταθερής ανόδου. Για το σκοπό αυτό άρχισε ήδη να λαμβάνει μια σειρά νέων μέτρων. Όμως η μεγάλη απόκλιση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων από τις αντίστοιχες προβλέψεις του προϋπολογισμού για το 1993 και η ταχεία αύξηση του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή την αποκατάσταση συνθηκών δημοσιονομικής ισορροπίας για τα επόμενα χρόνια. Η διατήρηση υψηλών πραγματικών επιτοκίων και η στασιμότητα της οικονομίας κάνουν προβληματική τη σταθεροποίηση του λόγου του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ ($\frac{\Delta\eta\mu \cdot \chi\rho\epsilon\omicron\varsigma}{\text{ΑΕΠ}}$). Αν ο λόγος αυτός σταθεροποιηθεί και μετά αρχίσει σταδιακά να υποχωρεί η χώρα μας θα συμμορφωθεί με το κριτήριο της δημοσιονομικής πειθαρχίας που είναι ένα από τα βασικά κριτήρια συμμετοχής της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Για να συμβεί όμως αυτό θα απαιτηθεί η δημιουργία υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων στον κρατικό προϋπολογισμό. Για το σκοπό αυτό άρχισαν οι προσπάθειες από το 1993 με αρχή τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους.

Από την αρχή του 1994 γίνεται μια προσπάθεια από το κράτος για μεταστροφή της πτωτικής τάσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων σε

ανοδική. Κύριο μέλημα είναι οι δαπάνες εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, χωρίς τους τόκους που μεταφέρονται στο 1995, φθάνουν το συγκεκριμένο χρόνο τα 5,3 δισεκ. δραχμές. Το ποσό αυτό είναι περίπου το 22,8% του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος. Οι δαπάνες αυτές επιβάρυναν σημαντικά τον προϋπολογισμό, αφού ανέρχονται στο 51,4% του συνόλου των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού και θα απορροφήσουν το 87,3% των εσόδων του. Από το σύνολο των δαπανών εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, το μεγαλύτερο μέρος 2,9 δισεκ. δραχμές αφορά τόκους και το υπόλοιπο χρεολύσια.

Το 1994 αρχίζει ο κρατικός μηχανισμός να λειτουργεί καλύτερα όσον αφορά την είσπραξη εσόδων από φόρους άμεσους και έμμεσους. Παρά τη μείωση του συντελεστή του ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών και τη μείωση της προείσπραξης του Φ.Π.Α. από 25% σε 15% υπάρχει αύξηση της είσπραξης ως έμμεσης φορολογίας 18,7% έναντι του 1993. Τα μη φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν το 1994 κυρίως λόγω της χορήγησης ιδιωτικών αδειών λειτουργίας καζίνων, της είσπραξης μέρους από τα καθαρά κέρδη του ΟΤΕ και της είσπραξης εσόδων από την κυκλοφορία του στιγμιαίου λαχείου.

Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα, σε ταμειακή βάση, είχαν πτωτική τάση και έφτασαν το 10,3% του ΑΕΠ έναντι 11,4% που ήταν το 1993. Έχουμε μια μικρή αλλά ουσιαστική μείωση του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης. Τα ασφαλιστικά ταμεία είχαν ένα σημαντικό πλεόνασμα ύψους 516 δισεκ. δραχμών.

Οι καθαρές δανειακές ανάγκες της κεντρικής διοίκησης ως ποσοστό του ΑΕΠ έφτασαν το 11,6% του ΑΕΠ έναντι 13% του 1993. Η μείωση αυτή του ελλείμματος οφείλεται κυρίως στην περιστολή των δανειακών αναγκών του τακτικού προϋπολογισμού.

Η αύξησης όμως του δανεισμού σε δραχμές ήταν μεγαλύτερη το 1994. Για την αύξηση αυτή βοήθησαν διάφοροι λόγοι όπως η κακή διαχείριση των εσόδων και εξόδων του 1993. Το ταμειακό έλλειμμα του προϋπολογισμού δημοσίου επενδύσεων σημείωσε μεγάλη αύξηση αυτή τη χρονιά. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται ουσιαστικά στη μείωση του ρυθμού εισροών από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μείωση έφτασε στο -23,6%. Ο Δανεισμός του δημοσίου τομέα όσον αφορά ομόλογα από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς αυξήθηκε σημαντικά το 1994. Μεγάλη όμως άνοδο σημειώθηκε και στο δανεισμό του δημοσίου από ιδιώτες και επιχειρήσεις μέσω ομολογιακών τίτλων. Ακόμη αυξήθηκε ο δανεισμός από την Τράπεζα της Ελλάδος που τον προηγούμενο χρόνο ήταν αρνητικός.

Ο εξωτερικός δανεισμός του δημοσίου έφτασε το 1994 το 11,8%. Παρατηρούμε εδώ μία μείωση σε σχέση με το 1993 που ήταν 31,7%. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες των δημοσίων επιχειρήσεων ως ποσοστό του Ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος έφτασαν το 0,9%. Το συνολικό έλλειμμα του δημοσίου τομέα ο οποίος περιλαμβάνει την κεντρική διοίκηση, τους δημόσιους οργανισμούς και τις δημόσιες επιχειρήσεις αυξήθηκε το 1994 και έφτασε το 11,4%. Εν μέρει αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η αύξηση του λόγου του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ.

Το μεγαλύτερο τμήμα του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης χρηματοδοτήθηκε από τη διάθεση τίτλων του δημοσίου στην εγχώρια μη τραπεζική αγορά. Οι καθαρές τοποθετήσεις ιδιωτών επενδυτών σε τίτλους του δημοσίου έφτασαν το 1.622 δις. δραχμές και κάλυψαν το 54% των καθαρών δανειακών αναγκών της κεντρικής διοίκησης. Τα επιτόκια των κρατικών χρεογράφων συνεχίζουν να είναι υψηλότερα από τα τραπεζικά ακόμη και μετά την αφαίρεση του φόρου. Και αυτές είναι ένας από τους λόγους που τα προτιμούν οι Έλληνες. Στο τέλος του 1994 το ανεξόφλητο υπόλοιπο του χρέους του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα έφτασε το 110,4% του ΑΕΠ. Είχαμε δηλαδή μια μείωση έναντι του 1993.

Η μείωση αυτή οφείλεται στη μεταβολή του θεσμικού πλαισίου διαχείρισης των αποθεμάτων των ασφαλιστικών οργανισμών, τα οποία συγκεντρώνονται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Συγκεκριμένα πριν από τον Ιούνιο του 1994, γινόταν κατάθεση των παραπάνω αποθεμάτων στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία στη συνέχεια τα τοποθετούσε σε τίτλους του δημοσίου που εμφανιζόταν στο δικό της χαρτοφυλάκιο. Από τον Ιούνιο του 1994 και εξής, η Τράπεζα της Ελλάδος απλώς διαχειρίζεται τα διαθέσιμα αυτά και τα επενδύει σε τίτλους του Δημοσίου για λογαριασμό των ασφαλιστικών ταμείων. Επομένως κατά τον υπολογισμό του ενοποιημένου χρέους του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα τα διαθέσιμα αυτά εκπίπτουν από το χρέος της κεντρικής διοίκησης, επειδή τα ασφαλιστικά ταμεία ανήκουν στον ευρύτερο κυβερνητικό τομέα. Αντίθετα πριν το 1994 τα διαθέσιμα αυτά δεν εκπίπτονταν, εφόσον η Τράπεζα της Ελλάδος δεν ανήκει στον ευρύτερο κυβερνητικό τομέα. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας το 1995 ήταν η σημαντική πρόοδος που σημειώθηκε προς τη σταθεροποίηση, σε συνδυασμό με ταχύτερη άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και η περιορισμένη προσαρμογή, η οποία δεν επέτρεψε την αποτελεσματική αντιμετώπιση των βαθύτερων αδυναμιών της οικονομίας.

Οι δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα, σε ταμειακή βάση, όπως προκύπτουν από την καταγραφή των εισπράξεων και των εκταμιεύσεων εντός του ημερολογιακού έτους από το τραπεζικό σύστημα, μειώθηκαν στο 9,3% του ΑΕΠ από το 10,3% που ήταν το 1994.

Η θετική αυτή εξέλιξη αντανακλά αφενός την ουσιαστική εξάλειψη του ελλείμματος των δημοσίων επιχειρήσεων, σε σχέση με το 1994, και αφετέρου τη μικρή υποχώρηση του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης. Το ύψος του δημοσίου χρέους του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα και οι μεταβολές του από χρόνο σε χρόνο αποτελούν μεγέθη που ενσωματώνουν και αντανακλούν πληρέστερα τις εξελίξεις στον τομέα αυτό. Είναι γνωστό π.χ. ότι ορισμένες δαπάνες, όπως οι αναδρομικές αυξήσεις των δικαστικών και η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΒΑ, έχουν καταβληθεί σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου και όχι σε μετρητά. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται χρέος, χωρίς να έχουν εμφανιστεί οι εν λόγω δαπάνες στον προϋπολογισμό ή να έχει δημιουργηθεί αντίστοιχο έλλειμμα.

Επίσης, η ανάληψη, εκ μέρους του δημοσίου, υποχρεώσεων διαφόρων φορέων (π.χ. των αγροτικών συνεταιρισμών, των αστικών συγκοινωνιών κ.λ.π.) προς το τραπεζικό σύστημα εμφανίζεται στο δημόσιο χρέος, χωρίς να έχει καταγραφεί προηγουμένως αντίστοιχο δημόσιο έλλειμμα.

Εξάλλου, το ύψος του χρέους αποτελεί ένα από τα κυριότερα δημοσιονομικά κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχ.

Για τους λόγους αυτούς, η παρακολούθηση των εξελίξεων του δημοσίου χρέους είναι απαραίτητη προκειμένου να δοθεί ολοκληρωμένη εικόνα της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Στο τέλος του 1995, το ανεξόφλητο υπόλοιπο του χρέους του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα, σε ενοποιημένη βάση, έφτασε τα 26.576 δισεκ. δραχμές ή το 111,7% του ΑΕΠ έναντι 110,4% του προηγούμενου χρόνου.

Στις 31 Δεκεμβρίου 1995 το 77,7% του χρέους αποτελούσε υποχρεώσεις σε δραχμές ενώ το υπόλοιπο 22,3% υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα. Από πλευράς διάρκειας του χρέους το 24% περίπου αντιπροσώπευε βραχυχρόνιες υποχρεώσεις διάρκειας όχι μεγαλύτερης του έτους, το 42% περίπου μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις τριετούς έως επταετούς διάρκειας, ενώ το υπόλοιπο 34% περίπου μεσοπρόθεσμα δάνεια και λοιπές υποχρεώσεις διάρκειας έως και τριάντα ετών.

Από την εξέταση της κατανομής του χρέους ως προς τη διάρκεια, προκύπτει περαιτέρω επιμήκυνση της μέσης διάρκειάς του εντός του

1995. Η εξέλιξη αυτή είναι σημαντική, δεδομένου ότι στις αρχές της δεκαετίας του '90, το χρέος ήταν ιδιαίτερα βραχυχρόνιο.

Τέλος, εκτιμάται ότι τα 3/4 περίπου του χρέους αποτελούνται από διαπραγματεύσιμους τίτλους του Δημοσίου, ενώ το υπόλοιπο 1/4 από δάνεια που δεν είναι άμεσα διαπραγματεύσιμα.

Το 1996 δεν σημειώθηκαν ιδιαίτερες αλλαγές στην οικονομία της Ελλάδας. Σαν κύριο χαρακτηριστικό αυτού του έτους μπορούμε να αναφέρουμε τη συνέχιση των τάσεων που είχαν διαμορφωθεί τα δύο προηγούμενα έτη, αλλά με κάποιες διαφοροποιήσεις ως προς την έκταση και την ταχύτητα μεταβολής επιμέρους οικονομικών μεγεθών. Η πρόοδος προς την κατεύθυνση της νομισματικής σταθερότητας συνεχίστηκε με την περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και τη σταθεροποίηση της σχέσης του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ, ενώ για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια σταθεροποιήθηκε η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής και μάλιστα με παράλληλη πτώση των επιτοκίων.

Σύμφωνα με στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, το έλλειμμα του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα, (χωρίς κεφαλαιοποιηθέντες τόκους) ο οποίος Περιλαμβάνει την κεντρική διοίκηση, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και όλους τους ασφαλιστικούς και λοιπούς δημόσιους οργανισμούς (όχι όμως και τις δημόσιες επιχειρήσεις) μειώθηκε κατά δύο περίπου εκατοστιαίες μονάδες ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) από 9,2% το 1995 σε 7,4% το 1996. Ο δείκτης αυτός καταρτίζεται από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ενιαίο τρόπο, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για τη διαπίστωση της δημοσιονομικής προσαρμογής σύμφωνα με τα κριτήρια ως Συνθήκης του Μάαστριχ.

Η σημαντικότερη ίσως εξέλιξη προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής προσαρμογής το 1996 ήταν η σταθεροποίηση του λόγου του Δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ. Σύμφωνα με στοιχεία το ύψος του ενοποιημένου χρέους του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα στο τέλος του 1996 έφθασε τα 33.074 δισεκ. δραχμές ή το 111,8% του ΑΕΠ. Δεν είχαμε δηλαδή καμία αύξηση από το 1995. Αυτή η εξέλιξη υποδηλώνει ότι η δυναμική του δημοσίου χρέους, η δυνατότητά του δηλαδή να αυτοτροφοδοτείται, η οποία στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ήταν ιδιαίτερα έντονη, έχει εξασθενήσει.

Η εξασθένιση της δυναμικής του χρέους είναι αποτέλεσμα των ευνοϊκών εξελίξεων που σημειώθηκαν την τελευταία διετία ως προς τους

κυριότερους προσδιοριστικούς παράγοντες του ύψους του χρέους, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα η συντελεσθείσα μείωση των ονομαστικών και πραγματικών επιτοκίων δανεισμού του δημοσίου, η ύπαρξη σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων, επί σειρά ετών, στον κρατικό προϋπολογισμό, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και η ασκούμενη, επί μια τριετία περίπου, συναλλαγματική πολιτική, έχουν συμβάλλει αποφασιστικά στην εξασθένιση της δυναμικής του δημοσίου χρέους.

Ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ θα μπορούσε να αρχίσει να μειώνεται εντός του 1997, εάν δεν υπήρχαν ακόμη σημαντικές υποχρεώσεις του δημοσίου τομέα διάσπαρτες στο τραπεζικό σύστημα, οι οποίες αργά ή γρήγορα αναμένεται ότι θα αναληφθούν από το Δημόσιο και θα εμφανιστούν στο χρέος. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις οφειλές των δημόσιων νοσοκομείων προς τις φαρμακευτικές εταιρείες και τους άλλους προμηθευτές τους, οι οφειλές των αστικών συγκοινωνιών της Αθήνας (ΟΑΣΑ) κ.λ.π. Χωρίς την τακτοποίηση όλων αυτών των εκκρεμοτήτων δεν είναι δυνατό να προβλεφθεί με ακρίβεια πότε θα αρχίσει να μειώνεται ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 1996 το 78,1% του χρέους αποτελούσε υποχρεώσεις σε δραχμές ενώ το υπόλοιπο 21,9% υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα. Εκτιμάται επίσης ότι το 80% περίπου του χρέους αποτελείται από διαπραγματεύσιμους τίτλους του Δημοσίου, ενώ το υπόλοιπο 20% από δάνεια που δεν είναι άμεσα διαπραγματεύσιμοι στη δευτερογενή αγορά. Όσον αφορά τη διάρθρωση του χρέους, το 21% περίπου αντιπροσώπευε βραχυχρόνιες υποχρεώσεις, το 47% περίπου μεσομακροπρόθεσμες και το υπόλοιπο 32% περίπου μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και δάνεια. Από την εξέταση της κατανομής του χρέους ως προς τη διάρκεια, προκύπτει Περαιτέρω επιμήκυνση της μέσης διάρκειάς του εντός του 1996.

Οι προσπάθειες για δημοσιονομική προσαρμογή συνεχίστηκαν επιτυχώς και το 1997 με αποτέλεσμα οι δανειακές ανάγκες του δημοσίου να μειωθούν κατά 42% και να διαμορφωθούν σε 2,5% του Α.Ε.Π. έναντι 4,3% στην αντίστοιχη περίοδο του 1996. Η θετική αυτή εξέλιξη προήλθε αποκλειστικά από την συγκράτηση του ελλείμματος του τακτικού προϋπολογισμού και ιδιαίτερα από την μείωση των δαπανών για τόκους.

Οι δανειακές ανάγκες του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα εμφανίζουν επίσης σημαντική μείωση τεσσάρων εκατοστιαίων μονάδων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. και έφτασε το 6,2%. Η σημαντική αυτή εξέλιξη της μείωσης

των δανειακών αναγκών του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π..

Η διάρθρωση του χρέους μεταβλήθηκε σημαντικά το 1997, τόσο λόγω της πολιτικής για την επιμήκυνση της μέσης διάρκειάς του (υποκατάσταση εντόκων γραμματίων με ομόλογα) που ακολουθήθηκε από τις αρχές του έτους έως τον Οκτώβριο, όσο και λόγω των εξελίξεων στο τελευταίο δίμηνο του έτους. Στις 31 Δεκεμβρίου του 1997 το 76,8% του χρέους αφορούσε υποχρεώσεις σε δρχ. ενώ το υπόλοιπο 23,2% ήταν υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα. Εκτιμάται επίσης ότι το 85% του χρέους αποτελείται από διαπραγματεύσιμους τίτλους του δημοσίου, ενώ το υπόλοιπο 15% από δάνεια που δεν είναι άμεσα διαπραγματεύσιμα στην δευτερογενή αγορά.

Τέλος, όσον αφορά την χρονική διάρκεια του χρέους, το 13% περίπου αντιπροσώπευε στο τέλος του 1997 βραχυχρόνιες υποχρεώσεις διάρκειας όχι μεγαλύτερης του έτους, το 53% περίπου μεσοπρόθεσμες υποχρεώσεις σε τριετή έως και τριακονταετή ομόλογα, ενώ το υπόλοιπο 34% περίπου μεσομακροπρόθεσμα δάνεια και λοιπές υποχρεώσεις. Εκτιμάται ότι οι προσπάθειες για επιμήκυνση της μέσης διάρκειας του χρέους θα συνεχιστούν και το 1998.

1997-1997

**ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
1993-1997**

	1993	1994	1995	1996	1997
I Εσωτερικός δανεισμός	68,2	88,2	80,8	90,6	37,3
α. Έντοκα γραμμάτια από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς	16,4	18,4	13,5	-5,4	1,9
β. Τράπεζα της Ελλάδος	-0,8	0,6	-18,1	-4,9	10,4
γ. Ειδικοί πιστωτικοί Οργανισμοί και Εμπορικές τράπεζες	9,9	74,1	-0,9	1,3	-8,2
δ. Έντοκα γραμμάτια και ομολογιακοί τίτλοι από ιδιώτες και επιχειρήσεις	42,8	66,2	86,4	99,6	33,2
II Εξωτερικός δανεισμός	31,8	11,8	19,2	9,4	62,7
Σύνολο	100	100	100	100	100

Σε δις. Δρχ.

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Το Δημόσιο χρέος δημιουργήθηκε από την έλλειψη επαρκών κρατικών εσόδων να καλύψουν τις δαπάνες του προϋπολογισμού. Η έλλειψη αυτή οφείλεται στο ότι οι πηγές από τις οποίες το κράτος αντλεί τα έσοδά του (φορολογία, ΔΕΚΟ, δημόσια περιουσία), βρίσκονται σε χαμηλό αποδοτικό επίπεδο. Έτσι, το κράτος αναγκάζεται να δανείζεται για να καλύπτει τις υποχρεώσεις του, αφού η κυβέρνηση της περιόδου 1990-1993, μαζί με το ΚΠΣ δεν θεσμοθέτησε και δεν πήρε μέτρα ανάπτυξης της οικονομίας, που ταυτόχρονα θα αύξανε τα δημόσια έσοδα, ώστε να αποφεύγονται τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού και η κάλυψή τους με δημόσιο δανεισμό. Η κυβερνητική αυτή πρακτική διόγκωσε το δημόσιο χρέος κατά την τριετία 1990-1993, που η ποσοτική εξέλιξη εμφανίζεται στο παραπάνω παραστατικό Διάγραμμα 18 για την περίοδο 1983-1993.

Η δε εξέλιξη του δημόσιου χρέους σε σχέση με το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (Εθνικό Εισόδημα, Εθνική Παραγωγή, Χρηματικό Εισόδημα κ.λ.π.) και το ετήσιο πληθωρισμό για την περίοδο 1988-1993, εμφανίζεται στον ακόλουθο Πίνακα 77. Το δημόσιο χρέος θα μπορούσε να μειωθεί από την αύξηση των φορολογικών εσόδων και τη μείωση των κρατικών δαπανών. Αλλά προς την κατεύθυνση αυτή δεν πάρθηκαν έγκαιρα προγραμματισμένα δραστικά μέτρα. Όπως η μηχανοργάνωση των φορολογικών υπηρεσιών, το κλείσιμο φορολογικών υποθέσεων – έστω και με έκπτωση – που χρονίζουν αδικαιολόγητα, τη μείωση των κρατικών δαπανών με αύξηση της παραγωγικότητας των δημοσίων υπηρεσιών, την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και το πάρσιμο μέτρων ανάπτυξης της οικονομίας, που εξακολουθεί να είναι πτωτική.

Έτσι όπως δείχνει ο Πίνακας, που ακολουθεί, για τα έτη 1988-1993, οι δείκτες των τομέων της οικονομίας βαίνουν μειούμενοι παράλληλα με τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, ενώ βαίνουν αυξανόμενοι οι δείκτες του προϋπολογισμού και τα ελλείμματά του.

**ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ Α.Ε.Π.
ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΤΗΣΙΟ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ**

Έτος	Ποσοτικά μεγέθη και ποσοστά		
	Δημόσιο χρέος σε δις. δρχ.	Ποσοστό δημοσίου % του Α.Ε.Π.	Ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού
1988	7.511	99,8	13,9
1989	9.174,80	104,6	14,8
1990	11.644,60	110,2	22,9
1991	14.950,10	116,2	18
1992	17.805	118,3	14,4
1993	20.000	114,3	13

ΠΗΓΗ: Υπ. Εθνικής Οικονομίας

Η αύξηση του δημόσιου χρέους προήλθε και από τη συνεχώς μειούμενη εξωτερική αξία της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων, ιδιαίτερα του δολαρίου, προς το οποίο υπολογίζεται το εξωτερικό χρέος. Δηλαδή η μείωση της αξίας της δραχμής έναντι των αγαθών και των υπηρεσιών, που είναι επακόλουθο του πληθωρισμού, εκτείνεται και στο νομισματικό χώρο των οικονομιών των ξένων χωρών, που έχουν νομίσματα με σταθερή αξία και οικονομική και νομισματική βάση.

Στους παρακάτω Πίνακες, που ακολουθούν, δείχνουν τη μείωση της αξίας της δραχμής, που αποτελεί μία από τις βασικές αιτίες αύξησης του δημόσιου εξωτερικού χρέους της χώρας μας για την περίοδο 1988-1992. Η αύξηση που προέρχεται από την ελάττωση της εξωτερικής αξίας της δραχμής.

**ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 1988-1992
ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

ΕΤΗ	Τομείς οικονομικής δραστηριότητας 1985=100			Κρατικός προϋπολογισμός		
	Βιομηχ. παραγωγή	Οικοδομ. δραστηρ.	Λιανικές πωλήσεις	Δαπάνες	Έσοδα	Ελλείμματα
1988	103,2	84	91,6	3.393	2.196	1.197
1989	105,6	94,4	91,1	4.228	2.469	1.758
1990	102,6	99,8	88,5	5.496	3.343	2.152
1991	101,6	84,1	82,4	6.988	4.267	2.721
1992	100,3	75,1	81,3	8.210	5.306	2.904
1993	96,6	75	79,1	9.750	6.046	3.704

Σε δις. Δρχ.

ΠΗΓΗ: Υπ. Εθνικής Οικονομίας

**ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1988-1992**

ΕΤΟΣ	Δραχμή έναντι Δολλαρίου	Δραχμή έναντι Μάρκου	Δραχμή έναντι ECU
1988	-4,5	-6,7	-6,8
1989	-12,7	-6,6	-6,4
1990	2,5	-12	-11,2
1991	-13	-10,6	-10,5
1992	-4,4	-10,2	-8,7

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η κυβερνητική πολιτική της περιόδου 1990-93 υπήρξε αλλοπρόσαλλη, ανταναπτυξιακή και ζημιογόνος για την ελληνική οικονομία. Γιατί από τα μεγέθη που αναφέρθηκαν και από όσα θα ακολουθήσουν, καθώς και από την ανάλυση των δηλώσεων υπεύθυνων εκπροσώπων της πολιτικής ζωής της παραπάνω περιόδου, που διακρίνονται για την αντιφατικότητά τους, προκύπτει η έλλειψη συγκεκριμένης δημοσιονομικής (πλήθος φορολογικών νομοσχεδίων) και αναπτυξιακής πολιτικής.

Η πολιτική αυτή, που είχε σαν κυρίαρχο στόχο το ξήλωμα του προγραμματισμένου ιστού της οικονομίας, στηρίχτηκε πρόχειρα και απροετοίμαστα στο «νόμο» μιας ξεπερασμένης για τα σημερινά δεδομένα των ιδιωτικοποιήσεων. Η φιλοσοφία αυτή, που όπως ήταν φυσικά δεν απέδωσε, επεκτάθηκε στο ξεπούλημα κοινωφελών και κερδοφόρων δημόσιων επιχειρήσεων. Έτσι, οδηγήθηκε η οικονομία μας στην υπανάπτυξη και στη μείωση των δεικτών της παραγωγής, της κατανάλωσης και της οικοδομικής δραστηριότητας γενικά, πράγμα που είχε ως επακόλουθο την πολιτική εισπρακτικών μέτρων της κυβέρνησης κατά την παραπάνω περίοδο. Μέτρα που κυριολεκτικά στέγνωσαν την κοινωνική οικονομία, μείωσαν την εσωτερική και εξωτερική αξία της δραχμής και έφτασαν στην αμυντική «βιτρίνα» της σκληρής δραχμής, που εξακολουθεί να διολισθαίνει έναντι των ξένων νομισμάτων. Ύστερα από μία τέτοια πολιτική, ήταν επόμενο να παράγονται μειωμένα έσοδα από την κοινωνική οικονομία και το δημόσιο να εισπράττει μειωμένα φορολογικά έσοδα, με αποτέλεσμα ο προϋπολογισμός του να παρουσιάζει συνεχώς ελλείμματα, που για την κάλυψή τους προσέφυγε σε δανεισμό με αυξημένα επιτόκια (22,5%), που διόγκωναν συνεχώς το δημόσιο χρέος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ Η ΗΡΕΜΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

Τα τρία κριτήρια σύγκλισης προς την ONE που έχουν ήδη προσεγγισθεί είναι, ως γνωστόν, το δημόσιο έλλειμμα, το δημόσιο χρέος και η σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία ενώ «παίζονται» ακόμη ο πληθωρισμός και το επιτόκιο των μακροπρόθεσμων τίτλων.

Από τα τρία σίγουρα ιδιαίτερη σημασία έχει το δημόσιο χρέος γιατί είναι ένα μέγεθος που έχει σημαντικά επιβαρυνθεί από τις λαθεμένες επιλογές της οικονομικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ της πρώτης οκταετίας αλλά και της ΝΔ στην περίοδο 1990-1993. Η Ελλάδα με δημόσιο χρέος 108,6% του ΑΕΠ το 1997 ήταν Τρίτη χειρότερη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά το Βέλγιο (124,7%) και την Ιταλία (132,2%), με τη διαφορά ότι, ενώ η Ιταλία και το Βέλγιο είχαν ένα χρέος μακροπρόθεσμο, η Ελλάδα είχε συνάψει κυρίως βραχυπρόθεσμα δάνεια με αποτέλεσμα ο προϋπολογισμός να επιβαρύνεται κατ' έτος με υψηλές δαπάνες για τόκους, οι οποίες μάλιστα συσσωρεύονταν μέσα στο έτος.

Ως γνωστόν, το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχ απαιτεί ένα δημόσιο χρέος κάτω από το 60% του ΑΕΠ, στην πράξη όμως υπήρξε ελαστική

εφαρμογή και έτσι στο Συμβούλιο Κορυφής της 1^{ης} Μαΐου όπου επελέγησαν οι πρώτες 11 χώρες της ΟΝΕ έγιναν δεκτές οκτώ χώρες με δημόσιο χρέος πάνω από το 60% του ΑΕΠ και μόνο τρεις κάτω του 60% (Φιλανδία, Λουξεμβούργο και Γαλλία) διότι στις οκτώ χώρες η τάση του χρέους είναι πτωτική. Ακριβώς σ' αυτήν την ερμηνεία στηρίζομαστε και εμείς και η εφετινή χρονιά θα είναι η δεύτερη κατά σειρά μείωσης του δημόσιου χρέους, το οποίο θα πέσει στο 107,8% του ΑΕΠ. Για το 1999 ο στόχος είναι να πέσει στο 105,8%.

Η πτώση αυτή δεν είναι φυσικά τυχαία αλλά αποτέλεσμα μιας σφιχτής δημοσιονομικής πολιτικής η οποία μείωσε σταδιακά τα ελλείμματα του Δημοσίου περιορίζοντας έτσι τον αντίστοιχο δανεισμό. Διότι, ως γνωστόν, το δημόσιο χρέος αυξάνεται όταν οι δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού πλην τόκων υπερβαίνουν τα έσοδα, με αποτέλεσμα η διαφορά να πηγαίνει ολόκληρη στο χρέος. Από το 1996 όμως και μετά η τάση αυτή, που αποτελούσε μόνιμο χαρακτηριστικό των δημοσιονομικών εξελίξεών μας, έχει αντιστραφεί και τα έσοδα υπερβαίνουν πλέον τις δαπάνες και το δημιουργούμενο πρωτογενές πλεόνασμα (1.597 δισ. δρχ. το 1997 και 2.100 δισ. δρχ. το 1998) αφαιρείται από το δημόσιο χρέος. Πέραν όμως αυτής της θεμελιακής αλλαγής, στην αποκλιμάκωση του χρέους συντελούν και άλλοι παράγοντες όπως:

Πρώτον, η χρονική επιμήκυνση της μέσης διάρκειας του χρέους με την έκδοση μακροχρόνιων τίτλων δανεισμού, κυρίως με τη μορφή ομολόγων σταθερού επιτοκίου. Πράγματι τα τελευταία τρία χρόνια (και αυτό είναι ένα έργο που οφείλεται κυρίως στη συστηματική δουλειά του υφυπουργού Οικονομικών κ. Ν. Χριστοδουλάκη) έχει αλλάξει άρδην η φυσιογνωμία του δημόσιου χρέους. σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΕΘΟ που υπεβλήθησαν στην Επιτροπή, το 1994 το δημόσιο χρέος αποτελείτο από βραχυπρόθεσμα δάνεια (τρίμηνα – εξάμηνα) 6.925 δισ.δρχ., μεσοπρόθεσμα 9.524 δισ. και μακροπρόθεσμα (διετή – δεκαετή) 9.732 δισ. Το 1997 η σύνθεση είχε βελτιωθεί εντυπωσιακά αφού τα βραχυπρόθεσμα είχαν μειωθεί στα 4.721, τα μεσοπρόθεσμα είχαν αυξηθεί στα 11.917 και τα μακροπρόθεσμα είχαν πεταχτεί στα 19.175 δισ.δρχ. και εφέτος υπολογίζεται ότι έχουν ανεβεί στα 23 τρισ.δρχ. Η μέση διάρκεια του εσωτερικού δημόσιου χρέους που ήταν τέσσερα χρόνια το 1996 έχει ανέβει τώρα στα έξι χρόνια.

Τι σημαίνει πρακτικά αυτή η βελτίωση της διάρθρωσης του χρέους; Όπως εξηγεί ο κ. Ν. Χριστοδουλάκης, οι δαπάνες τόκων που επιβαρύνουν κατ' έτος τον προϋπολογισμό είναι προκαθορισμένες και έτσι η δημοσιονομική πολιτική μπορεί να στηριχθεί σε ένα ακριβή προγραμματισμό και να μην είναι εκτεθειμένη στις αβεβαιότητες της συγκυρίας.

Στην Ελλάδα λοιπόν έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια μια διευρυνόμενη αγορά ομολόγων η οποία έχει διευκολύνει τον κρατικό δανεισμό και έχει καταστήσει πιο ευέλικτη τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, από την άλλη πλευρά όμως ως νέα και αναδυόμενη αγορά κρύβει αρκετούς κινδύνους. Το κρίσιμο μειονέκτημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί είναι η έλλειψη βάθους της αγοράς αυτής . είναι μια ρηχή αγορά αφού τα πολυετή ομόλογα τα αγοράζουν κυρίως ξένοι θεσμικοί επενδυτές ή τα διακρατούν οι τράπεζες λόγω της υψηλής κερδοφορίας τους. Αν σκεφτούμε ότι το τελευταίο δεκαετές ομόλογο έκλεισε με ετήσιο σταθερό επιτόκιο 8,6% ή τα τριετή με 9,5%, αντιλαμβανόμεθα ότι όσοι επενδύουν σε αυτά τα ομόλογα κερδίζουν πολλά!

Επειδή όμως η Ελλάδα εξακολουθεί να θεωρείται για μεγάλα funds χώρα με κάποια αβεβαιότητα, μόλις η διεθνής κρίση πιέζει, ρευστοποιούνται ομόλογα για να επενδυθεί το προϊόν τους σε σταθερές αγορές, όπως π.χ. η Γερμανία. Δεν είναι τυχαίο από της πλευράς αυτής ότι, λόγω ακριβώς των μεταφορών κεφαλαίων σε σταθερές αγορές, έπεσαν τα επιτόκια στα γερμανικά και στα γαλλικά πολυετή ομόλογα στο 4% και έτσι, ενώ τον Ιούλιο η χώρα μας ικανοποιούσε το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχ (το επιτόκιο των δεκαετών ομολόγων στις τρεις χώρες με τον χαμηλότερο πληθωρισμό συν δύο ποσοστιαίες μονάδες), σήμερα το έχει χάσει.

Στην καλύτερη διαχείριση του δημόσιου χρέους έχει συμβάλει επίσης και η χρονική ομαλοποίηση του δανεισμού, εσωτερικού και εξωτερικού. Ως πριν από δύο – τρία χρόνια υπήρχαν μήνες όπου οι δανειακές ανάγκες του Δημοσίου εκτοξεύονταν στο 1 τρισ. και πλέον και άλλοι με μηδενικές. Η ανισόρροπη αυτή κατανομή όμως δημιουργούσε πιέσεις και άγχος, εκτός του ότι τα επιτόκια ανέβαιναν εξ αυτού του λόγου. Μετά τον Μάρτιο του 1998 ο κ. Ν. Χριστοδουλάκης κάθε Τρίτη διενεργεί δημοπρασίες κρατικών τίτλων, αντλεί 100-150 δισ.δρχ και έτσι όλοι οι μήνες συμβάλλουν με 600 δισ.δρχ στον ετήσιο δανεισμό! Η εκτέλεση του προϋπολογισμού γίνεται ομαλά, χωρίς στενότητες πλέον, και αυτό έχει ηρεμήσει τις αγορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε. & ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ

α) Μια πρώτη αξιολόγηση της μέχρι τώρα πορείας

Ο σκοπός της σύγκλισης των ευρωπαϊκών οικονομιών ως προϋπόθεση συμμετοχής τους στο τρίτο και τελικό στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) παραμένει, σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχ και τα προσαρτημένα σ' αυτή δύο σχετικά πρωτόκολλα για τα κριτήρια σύγκλισης και τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, θεσπίζονται τέσσερα κριτήρια βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί η ύπαρξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης οικονομικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών-μελών, τα οποία και αποτελούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις μετάβασης στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ τα κριτήρια αυτά είναι τα εξής:

α) Το κράτος-μέλος πρέπει να παρουσιάζει μέσο ρυθμό πληθωρισμού (δείκτη τιμών καταναλωτή) για περίοδο ενός έτους πριν από την εξέταση ο οποίος δεν πρέπει να υπερβαίνει τον αντίστοιχο ρυθμό των τριών το πολύ κρατών-μελών με την καλύτερη σχετική επίδοση κατά περισσότερο από 1,5%. β) Το κράτος-μέλος δεν έχει υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα. Θα θεωρείται ότι ένα κράτος-μέλος έχει υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα αν ι) ο λόγος μεταξύ προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (Α.Ε.Π.) σε τιμές αγοράς υπερβαίνει το 3% και ιι) ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το Α.Ε.Π. σε τιμές αγοράς υπερβαίνει το 60%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα κριτήρια αυτά παρέχουν περιθώρια για πολιτική κρίση, δεδομένου ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον η τιμή κατά το χρόνο εξέτασης αλλά και η τάση των δύο αυτών λόγων.

Έτσι, κατά την εξέταση του λόγου του δημοσιονομικού ελλείμματος προς το Α.Ε.Π. θα λαμβάνεται υπόψη κατά πόσον ο λόγος αυτός παρουσιάζει ουσιαστική και συνεχή κάμψη, καθώς και αν τυχόν υπέρβαση της τιμής αναφοράς του είναι εξαιρετική και προσωρινή, ενώ κατά την εξέταση του λόγου του δημόσιου χρέους προς Α.Ε.Π. θα λαμβάνεται υπόψη το κατά πόσον ο λόγος αυτός μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς του με ικανοποιητικό ρυθμό. γ) Το μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο στο κράτος-μέλος δεν πρέπει να υπερβαίνει το αντίστοιχο επιτόκιο των τριών το πολύ κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις κατά περισσότερο από 2%. δ) Το κράτος-μέλος πρέπει να έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανση του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών του ΕΝΣ επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς

σοβαρές εντάσεις και χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οιαδήποτε άλλου κράτους-μέλους.

Επισημαίνεται ότι πέρα από τα βασικά αυτά κριτήρια, για την αξιολόγηση της σύγκλισης θα ληφθούν υπόψη και ορισμένα δευτερεύοντα, όπως η ολοκλήρωση των αγορών, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το μοναδιαίο κόστος εργασίας και άλλα. Δεδομένου ότι τα βασικά κριτήρια που παρουσιάστηκαν παραπάνω και ιδιαίτερα ο περιορισμός του πληθωρισμού, των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και το δημόσιου χρέους αποτελούν κατά την τελευταία τριετία και προφανώς θα αποτελέσουν και στο μέλλον βασικούς σκοπούς της οικονομικής πολιτικής της χώρας μας, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον η διερεύνηση του κατά πόσον έχουν επιτευχθεί οι σκοποί αυτοί, δηλαδή κατά πόσον η χώρα μας ανταποκρίνεται στα κριτήρια σύγκλισης, ποιες τυχόν ήταν οι προγραμματισμένες τιμές τους και ποιο ήταν το κόστος της επίτευξής τους. Το τελευταίο κριτήριο δεν θα μας απασχολήσει, δεδομένου ότι η Ελλάδα δεν μετέχει στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του ΕΝΣ.

Παρατηρούμε ότι κατά την περίοδο 1989-93 όχι μόνο δεν επιτεύχθηκε ονομαστική σύγκλιση της Ελλάδας προς την Ε.Ε., αλλά ούτε και πραγματική, στην περίπτωση που θα υποστηριζόταν ότι η τελευταία αποτελούσε άδηλο σκοπό της οικονομικής πολιτικής της χώρας μας. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο περιορισμός των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και το δημόσιου χρέους αποτελούσαν τους βασικούς σκοπούς της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης κατά την περίοδο 1990-1993. Αρχικά εξειδικεύτηκαν στο σταθεροποιητικό πρόγραμμα ή μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης 1990-1992, το οποίο ως κυλιόμενο κάλυψε στη συνέχεια τις περιόδους 1991-1993 και 1992-1994. Ιδιαίτερα, σύμφωνα με το δημοσιονομικό πρόγραμμα 1991-1993 προβλεπόταν η μείωση των δανειακών αναγκών της κεντρικής κυβέρνησης το 1993 στο 3,2% του Α.Ε.Π., ενώ σύμφωνα με το δημοσιονομικό πρόγραμμα 1990-92 προβλεπόταν η μείωση του δημόσιου χρέους το 1992 στο 71,5% του Α.Ε.Π.. Η αποτυχία της οικονομικής αυτής πολιτικής αποδεικνύει ότι τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν (αυξήσεις αμοιβών, ιδιαίτερα στο δημόσιο τομέα, πολύ κάτω από τον πληθωρισμό – το 1992 μάλιστα είχαμε πάγωμα των μισθών στο δημόσιο τομέα -, επιβολή φόρου τόκων καταθέσεων, προγράμματα αποκρατικοποίησης, μέτρα περιστολής της φοροδιαφυγής κ.τ.λ.) για την υλοποίηση των σκοπών της δεν ήταν αποτελεσματικά.

Αντίθετα, η παρατεταμένη περίοδος κατά την οποία η οικονομική πολιτική της χώρας μας αποσκοπούσε αποκλειστικά στη σταθεροποίηση

της οικονομίας, είχε τα αποτελέσματα που και οι ίδιοι οι οργανισμοί της Ένωσης είχαν επισημάνει, δηλαδή δημιούργησαν αντιπληθωριστικές τάσεις στην οικονομία. αγνοήθηκαν οι προτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να αντιμετωπιστούν τουλάχιστον με την ίδια σοβαρότητα με την οποία αντιμετωπίζονται τα ονομαστικά κριτήρια σύγκλισης οι στόχοι της επίτευξης μιας υπεύθυνης ανάπτυξης καθώς και η επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας.

Η αναποτελεσματικότητα της πολιτικής ονομαστικής καθώς και της πολιτικής πραγματικής σύγκλισης, στο μέτρο που θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι η τελευταία αποτελούσε σκοπό της οικονομικής πολιτικής, οφείλεται ως ένα βαθμό και στο ό,τι οι πολιτικές αυτές δεν συνδυάστηκαν με κάποια πολιτική διαρθρωτικής σύγκλισης, δηλαδή κάποια πολιτική διαρθρωτικής προσαρμογής η οποία να συνδέσει στενότερα τους διάφορους κλάδους της οικονομίας της χώρας μας με τους αντίστοιχους της Ε.Ε., καθώς και με κάποια πολιτική σύγκλισης συμπεριφοράς όσον αφορά τις σχέσεις εργασίας, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, τα πρότυπα αποταμίευσης και επενδύσεων, το επίπεδο φορολογικής ηθικής, τη διαδικασία παραγωγής του δημόσιου τομέα κ.λ.π.

Διαπιστώνεται ότι κατά την περίοδο 1990-1993 βασική κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής της χώρας μας ήταν η σταθεροποίηση της οικονομίας, δια μέσου της οποίας αναμενόταν ότι θα εξυπηρετούντο και τα κριτήρια της σύγκλισης. Η σταθεροποίηση εθεωρείτο μάλλον προϋπόθεση της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης, η οποία έτσι αποτελούσε δευτερεύοντα σκοπό της οικονομικής πολιτικής. Το κατά πόσον η οικονομική ανάπτυξη θα αποτελούσε σημαντικό μέσο για την επίτευξη της απαραίτητης δημοσιονομικής προσαρμογής, δεδομένου ότι αφενός διευρύνει τη φορολογική βάση και επομένως συμβάλλει στη μείωση του απόλυτου μεγέθους των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και αφετέρου οδηγεί στην αύξηση του Α.Ε.Π. και επομένως μειώνει το σχετικό μέγεθος των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους ως προς το Α.Ε.Π., δεν αποτελούσε φαίνεται αντικείμενο διερεύνησης. Αγνοήθηκε, λοιπόν, ότι το αποτελεσματικότερο μέσο τόσο για τον έλεγχο των δημοσιονομικών ελλειμμάτων όσο και για την επιτυχία της πραγματικής σύγκλισης μακροχρόνια είναι η διαμόρφωση μιας κατάλληλης αναπτυξιακής πολιτικής. Φάνηκε ότι η σταθεροποιητική πολιτική, με τα μέσα μάλιστα που εφαρμόστηκε στη χώρα μας (έμφαση στα φορολογικά μέσα και κυρίως στην έμμεση φορολογία), όχι μόνο δεν πέτυχε την ονομαστική σύγκλιση αλλά και οδήγησε τη χώρα στην οικονομική στασιμότητα. Όσον αφορά την πραγματική σύγκλιση, είναι πλέον φανερό ότι η πολιτική της συνεχούς λιτότητας δεν οδηγεί σ' αυτήν.

Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ενώσεως στην οποία το επίπεδο πραγματικών αμοιβών ανά απασχολούμενο μειωνόταν καθ' όλη την περίοδο 1990-1993.

Πέρα από το ό,τι δεν δόθηκε η απαιτούμενη έμφαση στην οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη, άλλη σημαντική αδυναμία της οικονομικής πολιτικής της χώρας μας είναι ότι διαμορφώθηκε αγνοώντας τις αδυναμίες της ορθολογικοποίησης των δημόσιων εσόδων και των δημόσιων δαπανών καθώς και την εκτεταμένη παραοικονομία. Θα πρέπει να επισημανθεί εδώ ότι ο έλεγχος της παραοικονομίας είναι αναγκαίος για την επιτυχία της όποιας εισοδηματικής ή σταθεροποιητικής πολιτικής. Στην Ελλάδα τόσο οι φορείς της οικονομικής πολιτικής όσο και ορισμένοι οικονομολόγοι δεν έχουν σταθερές θέσεις όσον αφορά το φαινόμενο της παραοικονομίας, η οποία συχνά θεωρούν ότι ασκεί θετικές επιδράσεις στη συνολική οικονομική δραστηριότητα και μόνον όταν εμφανίζονται σοβαρά δημοσιονομικά προβλήματα τη βλέπουν ως πρόβλημα, με αποτέλεσμα και η αντίστοιχη φορολογική ηθική να είναι χαλαρή.

Εξάλλου, δεν πρέπει να αγνοείται ότι όταν η χώρα εισέρχεται σε προεκλογική περίοδο και η ακολουθούμενη πολιτική στη χώρα μας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη «πολιτικών-δημοσιονομικών κύκλων», δηλαδή τα δημόσια ελλείμματα αυξάνονται πριν από τις εκλογές εκείνες τις οποίες η κυβέρνηση δεν θεωρεί βέβαιο ότι θα κερδίσει. Ως γνωστόν η κυβέρνηση που βρίσκεται στην εξουσία είναι φύση αδύνατον να ικανοποιήσει τα αιτήματα όλων των τάξεων που την έχουν ψηφίσει, επόμενο είναι να χάσει εκλογική δύναμη, γι' αυτό το λόγο μιλάμε για «πολιτικούς-δημοσιονομικούς κύκλους». Στην περίπτωση της χώρας μας, εξαιτίας των συχνών επαναλήψεων του φαινομένου, οι πολιτικοί-δημοσιονομικοί κύκλοι έχουν πλέον ενσωματωθεί στις προσδοκίες της κοινωνίας, με αποτέλεσμα και πολύ αυστηρά προγράμματα λιτότητας να καθίστανται αναποτελεσματικά, αφού έχει πλέον διαμορφωθεί από τα άτομα η πεποίθηση ότι η όποια σταθεροποιητική πολιτική δεν πρόκειται να συνεχιστεί για ολόκληρη τη φάση του εκλογικού κύκλου.

Από την πρώτη αυτή αξιολόγηση της μέχρι τώρα πορείας της σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας προς αυτήν της Ενώσεως είναι φανερό ότι για την επίτευξη της αναγκαίας σύγκλισης πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής στη χώρα μας και να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην επιτάχυνση της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης. Η νέα οικονομική πολιτική θα πρέπει να συνδυάζει τη σταθερότητα με την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη, κυρίως με

αύξηση των δημόσιων επενδύσεων τόσο στους τομείς του φυσικού κεφαλαίου (μεταφορές, επικοινωνίες, κ.λ.π) όσο και του ανθρώπινου κεφαλαίου (παιδεία, επαγγελματική κατάρτιση) καθώς και με τη λήψη μέτρων τόνωσης των ιδιωτικών επενδύσεων, ιδιαίτερα εκείνων που θα συμβάλλουν στο διαρθρωτικό εκσυγχρονισμό της οικονομίας. Η αναπτυξιακή αυτή πολιτική αποτελεί ίσως το αποτελεσματικότερο μέσο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας μακροχρόνια, δεδομένης της συνεχώς αυξανόμενης ελευθερίας διακίνησης των συντελεστών παραγωγής και κυρίως του κεφαλαίου. Η πολιτική αυτή θα συμβάλλει στην πραγματική σύγκλιση της οικονομίας της χώρας μας προς αυτήν της Ενώσεως και ας μην αγνοείται ότι μακροχρόνια οι αναπτυγμένες χώρες θα αποκομίσουν τα μεγαλύτερα οφέλη από την ΟΝΕ, αφού η ολοκλήρωση της αγοράς της Ενώσεως μειώνει τους φραγμούς μεταξύ των χωρών, και έτσι μειώνει και την προστασία των λιγότερο αποτελεσματικών περιοχών της Ενώσεως, αυξάνοντας ταυτόχρονα τη σημασία των οικονομικών κλίμακας και εμβέλειας, γεγονός που θα δημιουργήσει πλεονεκτικές περιοχές στον τομέα των επενδύσεων και της καινοτομίας και θα αυξήσει τις ανισότητες.

β) Το ζήτημα της δημοσιονομικής πειθαρχίας για την εισδοχή στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ.

Δεδομένου ότι η για οποιουδήποτε λόγους και για μια παρατεταμένη περίοδο δημιουργία μεγάλων δημόσιων ελλειμμάτων εκ μέρους μιας χώρας-μέλους της Ε.Ε., κατά τη διάρκεια του παρόντος μεταβατικού σταδίου της ΟΝΕ ή και μετά την εισδοχή της στο τρίτο στάδιο, οδηγεί σε διόγκωση του δημόσιου της χρέους, ίσως και πέρα από τα όρια αντοχής της οικονομίας, μπορεί να υποστηριχτεί η θέση ότι στα πλαίσια μιας νομισματικής ένωσης, η εθνική δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να διέπεται από αυστηρούς κανόνες ή περιορισμούς. Το βασικό σχετικό επιχείρημα είναι ότι η χώρα η οποία τυχόν θα βρίσκεται στην κατάσταση εκείνη κατά την οποία το δημόσιο χρέος της θα έχει διογκωθεί υπερβολικά, θα δημιουργεί εξωτερικές οικονομικές επιβαρύνσεις για τις υπόλοιπες χώρες-μέλη της Ε.Ε. Και τούτο, γιατί, εξαιτίας του συνεχώς διογκούμενου δημόσιου χρέους της ένεκα των διαδοχικά δημιουργούμενων δημόσιων ελλειμμάτων της, θα είναι υποχρεωμένη να προσφεύγει συνέχεια στην ενιαία αγορά κεφαλαίων της Ε.Ε., προκειμένου να αντλεί τα αναγκαία για τη χρηματοδότηση των δημόσιων ελλειμμάτων της κεφάλαια. Η επανειλημμένη αυτή προσφυγή της συγκεκριμένης χώρας στην ενιαία κεφαλαιαγορά, θα δημιουργήσει τάσεις ανόδου των

επιτοκίων στην Ε.Ε., γεγονός που θα προκαλέσει αύξηση των δημόσιων των δαπανών εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους των υπόλοιπων χωρών.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την παραπάνω επιχειρηματολογία, η υπερβολική διόγκωση του δημοσίου χρέους μιας χώρας θα τείνει να δημιουργεί εξωτερικές δημοσιονομικές επιβαρύνσεις στις υπόλοιπες, με την έννοια ότι θα τείνει να προκαλεί αύξηση των δαπανών εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους τους, ακόμη και στο παρόν μεταβατικό στάδιο, γεγονός που θα δημιουργεί πιέσεις, ώστε οι χώρες αυτές να ακολουθούν μια περισσότερο περιοριστική δημοσιονομική πολιτική. Σύμφωνα, λοιπόν, με την επιχειρηματολογία αυτή, η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού ελέγχου των δημόσιων ελλειμμάτων είναι ιδιαίτερης σημασίας για την Ε.Ε. Επισημαίνεται ότι οι πιθανές αυξητικές πιέσεις στα επιτόκια εξαιτίας της υπερβολικής διόγκωσης του δημοσίου χρέους ορισμένων χωρών, δε φαίνεται ότι θα είναι η μοναδική αιτία δημιουργίας εξωτερικών οικονομικών επιβαρύνσεων για τις υπόλοιπες. Οι τυχόν αυξήσεις των επιτοκίων κατά το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, θα δημιουργούν πιέσεις στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για χαλάρωση της Κοινοτικής νομισματικής πολιτικής, γεγονός που θα τείνει να προκαλεί έξαρση του πληθωρισμού.

Η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε παραπάνω φαίνεται ότι αποτέλεσε τη θεωρητική βάση στην οποία η Συνθήκη του Μάαστριχ θεμελίωσε τη διατύπωση του κριτηρίου της δημοσιονομικής κατάστασης ως βασικού όρου εισδοχής στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ. Δηλαδή, προκειμένου μια χώρα να εισέλθει στο τελικό στάδιο της ΟΝΕ, θα εξετάζεται ο βαθμός της δημοσιονομικής της πειθαρχίας με βάση το κατά πόσον το προβλεπόμενο ή υφιστάμενο δημοσιονομικό της έλλειμμα και το δημόσιο της χρέος, ως ποσοστά του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της σε τιμές αγοράς, υπερβαίνουν ή όχι το 3% και το 60% αντίστοιχα, Θα πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι η διερεύνηση του κριτηρίου της δημοσιονομικής κατάστασης φαίνεται να παρέχει περιθώρια στην άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής, δεδομένου ότι κατά την εξέταση του λόγου του δημοσιονομικού ελλείμματος προς το Α.Ε.Π. θα λαμβάνεται υπόψη κατά πόσον ο λόγος αυτός παρουσιάζει ουσιαστική και συνεχή κάμψη, καθώς και αν η τυχόν υπέρβαση της τιμής αναφοράς του είναι εξαιρετική και προσωρινή, ενώ κατά την εξέταση του λόγου το δημοσίου χρέους προς το Α.Ε.Π. θα λαμβάνεται υπόψη το κατά πόσον ο λόγος αυτός μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς του με ικανοποιητικό ρυθμό. Οι τελευταίοι όροι αφήνουν προφανώς κάποιους βαθμούς ελευθερίας στην άσκηση της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής. Υπάρχουν δηλαδή, κάποιες δικλίδες αυτονομίας της δημοσιονομικής

πολιτικής, αρκεί οι δημιουργούμενες υπερβάσεις των δημοσιονομικών κριτηρίων να μη συνιστούν μόνιμες καταστάσεις.

Η παραπάνω επιχειρηματολογία έχει δεχτεί έντονη κριτική. Η υπόθεση των εξωτερικών δημοσιονομικών επιβαρύνσεων υπονοεί ότι η Κοινοτική αγορά κεφαλαίων δε θα λειτουργεί αποτελεσματικά, γιατί στην περίπτωση που η αγορά κεφαλαίων θα λειτουργεί αποτελεσματικά, η διόγκωση του δημόσιου χρέους μιας χώρας η οποία θα έχει εισέλθει στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ πέρα απ' τα όρια αντοχής της, μάλλον δεν θα τείνει να προκαλεί αυξήσεις των επιτοκίων στις υπόλοιπες. Εάν η αγορά κεφαλαίων λειτουργεί αποτελεσματικά, θα αναγνωρίζεται ότι πρόβλημα δημόσιου χρέους αντιμετωπίζει μια συγκεκριμένη χώρα. Κατά συνέπεια, στο επιτόκιο δανεισμού της χώρας αυτής, όπως εξάλλου συμβαίνει γενικά, θα περιλαμβάνεται μια "πριμοδότηση κινδύνου", με αποτέλεσμα η συγκεκριμένη χώρα να δανείζεται με το επιτόκιο i . Εάν η Κοινοτική αγορά κεφαλαίων λειτουργεί αποτελεσματικά, δε θα πρέπει να γίνεται λόγος για ενιαίο επιτόκιο δανεισμού στην Ε.Ε., αλλά για διαφορετικά επιτόκια για τις επιμέρους χώρες, στα οποία θα ενσωματώνονται πριμοδοτήσεις κινδύνου διαφορετικού ύψους που θα αντικατοπτρίζουν τη δημοσιονομική κατάσταση της κάθε συγκεκριμένης χώρας. Βεβαία, στα πλαίσια του παρόντος μεταβατικού σταδίου της ΟΝΕ, η σύγκλιση των μακροπρόθεσμων ονομαστικών επιτοκίων αποτελεί ένα από τα κριτήρια του Μάαστριχ και η τιμή τους δε μπορεί να μεταβληθεί πολύ.

Εξάλλου, μετά την πλήρη ΟΝΕ, η από πλευράς μιας χώρας-μέλους ή ορισμένων χωρών-μελών της Ε.Ε. αύξηση του δημόσιου δανεισμού θα τείνει να ασκεί περιορισμένες μόνο επιδράσεις στα επιτόκια, αφού η ΟΝΕ, βραχυχρόνια τουλάχιστον, μάλλον θα αμβλύνει τους περιορισμούς του δημόσιου δανεισμού, δεδομένου ότι θα καθιστά ευκολότερη την εξεύρεση των αναγκαίων κεφαλαίων, αφού αυτά θα αντλούνται από μια πολύ μεγαλύτερη αγορά κεφαλαίων, ενώ εξάλλου, δεδομένης της καθιέρωσης ενιαίου νομίσματος, οι επιδράσεις του δημόσιου δανεισμού στη συναλλαγματική ισοτιμία θα είναι περιορισμένες ή μηδαμινές, παράγοντες που θα ασκούν δυσμενείς επιδράσεις στην επίτευξη και τη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Ένα δεύτερο επιχείρημα που έχει προβληθεί υπέρ του κριτηρίου της δημοσιονομικής κατάστασης κατά το μεταβατικό στάδιο της ΟΝΕ είναι ότι ορισμένες κυβερνήσεις έχουν την τάση να δανείζονται υπερβολικά, ιδιαίτερα σε προεκλογικές περιόδους. Είναι γεγονός ότι σε ορισμένες χώρες, μεταξύ των οποίων και στην Ελλάδα, εμφανίζονται έντονοι εκλογικοί - δημοσιονομικοί κύκλοι, η ύπαρξη των οποίων μαρτυρεί ότι τα

δημόσια ελλείμματα δεν είναι μόνον το αποτέλεσμα αντικυκλικής πολιτικής, τυχαίων διαταραχών, διαρθρωτικών αδυναμιών ή αναποτελεσματικής κυβερνητικής πολιτικής, αλλά και η συνέπεια των προσπαθειών των κυβερνήσεων να συνδυάσουν τη μεγιστοποίηση των ψήφων τους στις επερχόμενες εκλογές με την εφαρμογή των ιδεολογικών τους πρόγραμμα των. Στην έκταση που ισχύει αυτό, η δημοσιονομική πειθαρχία στην οποία αποσκοπεί το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης, μάλλον καθίσταται αναγκαία.

Στο μέτρο που γίνεται αποδεκτό ότι η δημοσιονομική πειθαρχία με την έννοια της αποφυγής της δημιουργίας δημόσιων ελλειμμάτων μακροχρόνια τα οποία η οικονομία να μην είναι σε θέση να αντέξει, πρέπει να αποτελεί βασικό σκοπό της οικονομικής πολιτικής, το ζήτημα είναι, πώς, στα πλαίσια του παρόντος μεταβατικού σταδίου, αλλά και της πλήρους ΟΝΕ, εξασφαλίζεται αποτελεσματικότερα η πειθαρχία αυτή. Μια προσέγγιση για την εξασφάλιση της δημοσιονομικής πολιτικής πειθαρχίας, η οποία υιοθετήθηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχ με βάση την Έκθεση Delors, κατά το μεταβατικό στάδιο της ΟΝΕ, είναι η καθιέρωση δεσμευτικών δημοσιονομικών κανόνων με τους οποίους θέτοντας ανώτατα όρια όσον αφορά τα δημόσια ελλείμματα και το δημόσιο χρέος. Η καθιέρωση συγκεκριμένων δεσμευτικών κανόνων συνδέεται με ορισμένα πλεονεκτήματα, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι τα εξής: Πρώτον, συνιστούν ένα περισσότερο βιώσιμο μηχανισμό επιβολής πειθαρχίας σε φορείς της κυβερνητικής πολιτικής, οι οποίοι υπό άλλες συνθήκες πιθανό να χρησιμοποιούσαν τα μέσα της οικονομικής πολιτικής για την εξυπηρέτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων. Δεύτερον, περιορίζουν το κόστος συναλλαγής (κόστος συνομιλιών και διαπραγματεύσεων) μεταξύ των κρατών. Τρίτον, αυξάνουν το βαθμό προβλεψιμότητας των πράξεων των φορέων της κυβερνητικής πολιτικής και κατά συνέπεια συμβάλλουν στην αύξηση των δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα να λαμβάνει αποφάσεις όσον αφορά την κατανομή των πόρων έχοντας επαρκή πληροφόρηση.

Όσο περισσότερο, λοιπόν, οι φορείς της οικονομικής πολιτικής χρησιμοποιούν τη δημοσιονομική πολιτική για τη δημιουργία εκλογικών - δημοσιονομικών κύκλων η προβαίνουν σε αιφνίδιες μεταβολές της δημοσιονομικής πολιτικής, τόσο περισσότερο καθίσταται αναγκαία η καθιέρωση δεσμευτικών δημοσιονομικών κανόνων. Βέβαια, οι ενιαίοι δεσμευτικοί δημοσιονομικοί κανόνες συνδέονται και με ορισμένα μειονεκτήματα, από τα οποία το σημαντικότερό τους είναι ότι δεν λαμβάνουν υπόψη τις υπάρχουσες διαφορές τους χαρακτηριστικά και

κατά κανόνα καθορίζονται αυθαίρετα, χωρίς να έχουν επαρκή θεωρητική θεμελίωση.

Μια δεύτερη προσέγγιση του ζητήματος είναι η ανάθεση της εξασφάλισης της δημοσιονομικής πειθαρχίας στο μηχανισμό της αγοράς και συγκεκριμένα στο μηχανισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Η βασική αρχή της προσέγγισης αυτής είναι ότι η εκ μέρους μιας χώρας-μέλους της Ε.Ε. εμφάνιση υπερβολικών δημοσίων ελλειμμάτων θα τείνει να οδηγήσει σε αύξηση της «πριμοδότησης αφερεγγυότητας», η οποία συνδέεται με το δημόσιο δανεισμό της συγκεκριμένης χώρας. Εάν η χώρα αυτή παρουσιάζει συνεχή υπερβολικά δημόσια ελλείμματα, η «πριμοδότηση αφερεγγυότητας» της θα αυξάνει με αυξανόμενο ρυθμό, ώσπου τελικά θα γίνει τόσο υψηλή, ώστε θα καταστήσει υπερβολικά υψηλό το κόστος του δημοσίου δανεισμού, γεγονός που θα συμβάλλει στην επίτευξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας στη συγκεκριμένη χώρα.

Ο σημαντικότερος προσδιοριστικός παράγων της «πιθανότητας αφερεγγυότητας» μιας χώρας είναι το μέγεθος του υφιστάμενου δημοσίου χρέους της. Όσο αυξάνεται το μέγεθος του δημοσίου χρέους, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα αφερεγγυότητας και κατά συνέπεια και η «πριμοδότηση αφερεγγυότητας». Όσο αυξάνεται η «πριμοδότηση αφερεγγυότητας», τόσο περισσότερο αυξάνεται το επιτόκιο των κρατικών χρεογράφων προκειμένου να αποζημιωθούν οι δανειστές του Δημοσίου για την αυξημένη πιθανότητα αφερεγγυότητας. Τελικά, η «πριμοδότηση αφερεγγυότητας» θα καταστεί τόσο υψηλή, ώστε η συγκεκριμένη χώρα δεν θα μπορεί να εξασφαλίσει τα αναγκαία γι' αυτήν δάνεια, παρά μόνο με υπερβολικά υψηλά επιτόκια. Τα υψηλά επιτόκια θα αποθαρρύνουν τελικά την αύξηση του δημοσίου δανεισμού και κατά συνέπεια θα συμβάλλουν στην επίτευξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τη μέχρι τώρα εμπειρία δε φαίνεται ότι τα επιτόκια δανεισμού των διαφόρων χωρών ενσωματώνουν πριμοδοτήσεις αφερεγγυότητας οι οποίες εκφράζουν ικανοποιητικά τις μεταξύ τους διαφορές ως προς το μέγεθος του υφιστάμενου δημοσίου χρέους τους. Οι δυνάμεις της αγοράς δε φαίνεται ότι μπορούν να ασκήσουν σημαντικές επιδράσεις στο ζήτημα της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Για παράδειγμα, αν και το Βέλγιο έχει υψηλότερο δημόσιο χρέος σε σύγκριση με την Ελλάδα (το 1993 το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης στο Βέλγιο έφτανε στο 138,4% του Α.Ε.Π., ενώ στην Ελλάδα το 115,2%), παρόλα αυτά τα επιτόκια είναι υψηλότερα στην Ελλάδα (το μακροχρόνιο πραγματικό επιτόκιο του Δημοσίου στο Βέλγιο ήταν 4,5%, ενώ στην Ελλάδα το αντίστοιχο ήταν περίπου 9,%). Αυτός,

εξάλλου, ήταν ο προτεινόμενος από την Έκθεση Delors λόγος που καθιστούσε αναγκαία την υιοθέτηση δεσμευτικών δημοσιονομικών κανόνων.

Η επίτευξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας διαμέσου του μηχανισμού της αγοράς στηρίζεται στις εξής προϋποθέσεις: Πρώτον, πρέπει να υπάρχει ελευθερία κίνησης των κεφαλαίων. Δεύτερον, η αγορά πρέπει να έχει επαρκή πληροφόρηση όσον αφορά το ύψος και τη σύνθεση των δανειακών υποχρεώσεων της χώρας-οφειλέτη, ώστε να είναι δυνατό να εκτιμηθεί ικανοποιητικά η δυνατότητά της να εξυπηρετήσει το δημόσιο χρέος της. Τρίτον, η αγορά πρέπει να έχει πειστεί ότι δεν υπάρχει κάποιος εξωτερικός εγγυητής (χώρα ή οργανισμός), ο οποίος να έχει αναλάβει ρητά ή σιωπηρά την υποχρέωση να πληρώσει το χρέος της συγκεκριμένης χώρας σε περίπτωση δική της αδυναμίας. Εάν υπάρχει τέτοιος εγγυητής, τότε το καταβαλλόμενο επιτόκιο θα αντικατοπτρίζει μάλλον την αξιοπιστία του εγγυητή παρά της χώρας-οφειλέτη. Τέταρτον, δεν θα υπάρχει η δυνατότητα «εκκρηματισμού» του δημόσιου χρέους της συγκεκριμένης χώρας. Πέμπτον, το χρηματοπιστωτικό σύστημα θα πρέπει να είναι αρκετά ισχυρό, ώστε να μπορεί να αντέξει τη χρεοκοπία ενός μεγάλου οφειλέτη, όπως είναι μια χώρα.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις δε φαίνεται να είναι ιδιαίτερα περιοριστικές. Θεωρούνται, όμως, ανεπαρκείς για την επίτευξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας διαμέσου του μηχανισμού της αγοράς και προτείνει επιπλέον τις εξής: Πρώτον, η «πριμοδότηση αφερεγγυότητας» πρέπει να αντανakλά επακριβώς το βαθμό της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Με άλλα λόγια, δεν πρέπει να υπάρχουν εννοιολογικά και στατιστικά προβλήματα, τα οποία να προκαλούν αποκλίσεις μεταξύ της πραγματικής δημοσιονομικής κατάστασης της συγκεκριμένης χώρας και εκείνης που αντανakλάται στο επιτόκιο διαμέσου της «πριμοδότησης αφερεγγυότητας». Δεδομένων των δυσκολιών με τις οποίες συνδέεται η ακριβής εκτίμηση της δημοσιονομικής κατάστασης μιας χώρας, προϋπόθεση αυτή δεν ικανοποιείται εύκολα. Δεύτερον, η σχέση μεταξύ της δημοσιονομικής κατάστασης και του επιτοκίου των κρατικών χρεογράφων πρέπει να είναι τέτοια, ώστε το επιτόκιο δανεισμού της συγκεκριμένης χώρας να αντανakλά πάντοτε ικανοποιητικά τη δημοσιονομική της κατάσταση. Και τρίτον, η πολιτική διαδικασία στη συγκεκριμένη χώρα πρέπει να είναι τέτοια, που αν η χώρα αντιμετωπίζει σημαντικές αυξήσεις του κόστους δανεισμού της, οι φορείς της κυβερνητικής της πολιτικής θα έχουν την πολιτική θα έχουν την πολιτική βούληση αλλά και την ικανότητα να αντιδράσουν άμεσα και κατά τον περισσότερο κοινωνικά επιθυμητό τρόπο, περικόπτοντας για παράδειγμα το μέγεθος των δημόσιων δαπανών,

ανεξάρτητα από τη φάση του πολιτικού κύκλου στην οποία βρίσκονται. Ανεξάρτητα, δηλαδή, από το αν το συγκεκριμένο έτος είναι προεκλογικό ή μετεκλογικό. Η ύπαρξη εκλογικών-δημοσιονομικών κύκλων, δημιουργεί πολλά ερωτηματικά ως προς τις δυνατότητες επίτευξης της προϋπόθεσης αυτής.

Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα επιτόκια επηρεάζονται και από ορισμένους άλλους παράγοντες πέρα από τη δημοσιονομική κατάσταση, όπως είναι η επιτυχία ή η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής διαχείρισης, η αβεβαιότητα που υπάρχει για την επίτευξη των στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής, καθώς και η αξιοπιστία της γενικότερης οικονομικής πολιτικής.

Τέλος, μια τρίτη προσέγγιση για την εξασφάλιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, είναι η καθιέρωση κάποιας μορφής «πολυμερούς εποπτείας», η οποία να στηρίζεται σε ένα περισσότερο διακριτικό πλαίσιο κανόνων, οι οποίοι να είναι δυνατό να λαμβάνουν υπόψη τις τυχόν υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των κρατών όσον αφορά τις πολιτικοοικονομικές συνθήκες (στην περίπτωση της Ελλάδας, για παράδειγμα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εκτεταμένα σύνορα με Τρίτες χώρες και οι αυξημένες δαπάνες άμυνας). Η «πολυμερής εποπτεία» ως θεσμός εξασφάλισης του στενότερου συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των χωρών-μελών της Ενώσεως και σύγκλισης των οικονομικών τους επιδόσεων καθιερώθηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχ, δεν φαίνεται όμως να έχει τύχει ιδιαίτερης προβολής από την Ε.Ε., αλλά και τις εθνικές κυβερνήσεις, ως ικανοποιητικός μηχανισμός εξασφάλισης της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Στα πλαίσια του μηχανισμού αυτού οι οικονομικά ισχυρές χώρες της Ε.Ε, θα μπορούσαν να δράσουν ως μοχλός επιτάχυνσης της διαδικασίας οικονομικής μεγέθυνσης στις οικονομικά αδύνατες. Θεωρούμε ότι ο μηχανισμός πολυμερούς εποπτείας είναι ο περισσότερο οικονομικά και πολιτικά αποδεκτός. Αυτό βέβαια εξαρτάται και από τον τρόπο εφαρμογής του. Θα πρέπει να βρεθούν τρόποι, ώστε η πολυμερής εποπτεία να είναι αποτελεσματική και να έχει την πρακτική δυνατότητα να αναγκάζει τα κράτη-μέλη να πειθαρχούν στο σύνολο των κανόνων και των στόχων που θα έχουν τεθεί.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Πρόταση Α. Αγγελόπουλου

Σύμφωνα με την άποψη του Α. Αγγελόπουλου σε ότι αφορά το εξωτερικό χρέος η χώρα μας μπορεί να βγει από το αδιέξοδο αυτό με:

α) Αναστολή της απόσβεσης του χρέους για πέντε χρόνια κατά την διάρκεια των οποίων οι τόκοι θα καταβάλλονται και έτσι οι δανειστές δεν θα υποστούν καμιά ζημιά.

β) Η απόσβεση του χρέους να αρχίσει από το έκτο έτος και να παραταθεί για 15 ακόμη χρόνια. Και πάλι οι δανειστές δεν πρόκειται να ζημιωθούν.

Η λύση αυτή μπορεί να διευκολύνει την ωφειλέτρια χώρα και να βοηθήσει την ανάπτυξη με την προϋπόθεση ότι τα ποσά που θα εξοικονομηθούν κατά την πρώτη πενταετία από την αναστολή της απόσβεσης θα χρησιμοποιηθούν για αυστηρά παραγωγικούς σκοπούς. Από την άλλη μεριά οι δανειστές μπορούν να διασφαλίσουν την απαίτησή τους χωρίς ιδιαίτερη ζημιά. Αν παράλληλα εφαρμοστεί μια σωστή δραστική πολιτική με διενέργεια σοβαρών παραγωγικών επενδύσεων με σκοπό την μείωση του μεγάλου και χρόνιου ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου η Ελλάδα θα μπορέσει γρήγορα να μπει στη φάση της ανάπτυξης και οικονομικής και κοινωνικής προόδου.

Μια άμεση βελτίωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αν η Ελλάδα ζητούσε και πετύχαινε από την Κοινή Αγορά την παροχή προσωρινής προστασίας τουλάχιστον κατά 10% για το σύνολο της Ελληνικής παραγωγής, για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, ενώ παράλληλα να λάβει ειδικά μέτρα για την ενίσχυση των εξαγωγών. Το μέτρο αυτό θα είχε σαν συνέπεια την μείωση των εισαγωγών, παράλληλη αύξηση εξαγωγών, τη μείωση του ελλείμματος και την προστασία της ελληνικής παραγωγής που υφίστανται έντονο ανταγωνισμό από τις προηγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Υποστηρίζοντας αυτή την άποψη ο Α. Αγγελόπουλος προτείνει την συνεργασία των τεσσάρων μεσογειακών χωρών (Ελλάδος, Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας) για μια από κοινού αντιμετώπιση του προβλήματος του εξωτερικού δημόσιου χρέους. Η στενή συνεργασία στο θέμα αυτό των τεσσάρων χωρών που μπορούν να ασκήσουν έντονη

πολιτική πίεση λόγω του ότι ανήκουν στην ίδια «συμμαχία» αποτελεί προϋπόθεση για μια ευνοϊκή ρύθμιση του θέματος αυτού με οφέλη και για τους οφειλέτες και για τους πιστωτές.

Πρόταση Ν. Γιάνναρη

Ο Ν. Γιάνναρης αναφέρει ότι η ιδιωτικοποίηση ή μετοχοποίηση προβληματικών δημοσίων επιχειρήσεων που εφαρμόζεται με επιτυχία σε άλλες χώρες της Ε.Ο.Κ. φαίνεται να αποτελεί μια μακροχρόνια λύση για τα δημόσια ελλείμματα και τα χρέη της Ελληνικής οικονομίας.

Η κάθε δημόσια επιχείρηση θα μπορούσε να εκχωρηθεί σε ιδιώτες ή ομάδες εργαζομένων και να ανατεθούν έργα και προμήθειες σε τρίτους. Όμως η διαδικασία αυτή της μετοχοποίησης ή μεταβίβασης δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα σε ξένους επενδυτές, θα πρέπει να προσεχθεί για πιθανές ατασθαλίες και «κομπίνες». Το κριτήριο του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας θα πρέπει να πρυτανεύσει σε κάθε ειδική περίπτωση μεταβίβασης δημοσίων επιχειρήσεων. Εκτός από τα μεγάλα ελλείμματα και τις ζημιές που παρουσιάζουν οι εταιρίες αυτές έχουν και μεγάλα χρέη στις εμπορικές τράπεζες και άμεσα ή έμμεσα στο κράτος. Έτσι ο κρατικός προϋπολογισμός επιβαρύνεται για την διάσωσή τους, τα ελλείμματα αυξάνουν και το δημόσιο χρέος μεγαλώνει.

Με την εκποίηση τους σε εργαζόμενους και ιδιώτες επενδυτές αναμένεται να εισπραχθούν και έσοδα για το κράτος ώστε να ανακουφιστούν τα βάρη των εσωτερικών και εξωτερικών ελλειμμάτων. Επίσης έχει αποδειχθεί ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν χαμηλή παραγωγικότητα και συνδέονται με κακοδιαχείριση και σπατάλες εθνικών πόρων. Επίσης για μείωση της ανεργίας και για κομματικούς λόγους διορίζεται πλεονάζον προσωπικό σε αυτές έτσι τόσο ο λόγος παραγωγή / εργασία, δηλαδή η μέση παραγωγικότητα, όσο και ο λόγος αύξηση παραγωγής / αύξηση εργασίας, δηλαδή η οριακή παραγωγικότητα μειώνονται αφού η εργασία αυξάνει χωρίς να αυξάνει ισόποσα και η παραγωγή. Αυτό οδηγεί σε αύξηση του κόστους κατά μονάδα παραγωγής και κάτω από την πίεση του ανταγωνισμού σε ζημιές.

Επίσης προτείνει οι ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις που δανείζονται από το εξωτερικό θα πρέπει να συγκρίνουν το κόστος κεφαλαίων από εσωτερικά ή εξωτερικά δάνεια με αυτό που προέρχεται από αύξηση καθαρής περιουσίας με διάθεση νέων μετοχών σε εργαζόμενους ή άλλους ιδιώτες επενδυτές του εσωτερικού και εξωτερικού. Επίσης αναφέρεται σε διαπραγματεύσεις για διακανονισμό του εξωτερικού χρέους με αναστολή της απόσβεσης για κάποια έτη και τέλος υποστηρίζει ότι η λύση

βρίσκεται στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας που προϋποθέτει εγχώριες και ξένες παραγωγικές επενδύσεις. Οι ξένες επενδύσεις είναι προτιμότερες από δάνεια διότι χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς και μένουν μακροχρόνια στη χώρα. Όμως η προσέλκυση ξένων επενδυτών προϋποθέτει μείωση της γραφειοκρατίας και προκαθορισμένη πολιτική του κράτους. Επίσης εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας για να μπορέσει η χώρα να αντέξει στον αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό.

Αποψη Βάμβουκα

Ο Γ. Βάμβουκας στο βιβλίο του «Ελληνική οικονομία αναζητώντας τη λύση» αναφέρει ότι η εκτόξευση των καταναλωτικών δαπανών του κράτους προκαλεί φοβερή αύξηση των δημοσίων ελλειμμάτων έτσι ώστε οι χρηματοοικονομικοί πόροι που χρησιμοποιούνται για την κάλυψή τους να μη χρησιμοποιούνται σε επενδυτικούς και αναπτυξιακούς σκοπούς. Η γενεσιουργός αιτία των ελλειμμάτων είναι η ανελαστικότητα που εμφανίζουν προοδευτικά οι δημόσιες δαπάνες. Η συνεχής μεγέθυνση των κρατικών ελλειμμάτων θα επιδράσει αρνητικά στην ευημερία των μελλοντικών γενιών. Μια περιοριστική οικονομική πολιτική για την εξοικονόμηση χρηματικών πόρων με κεντρικό στόχο την μείωση των ελλειμμάτων, οπωσδήποτε θα επηρεάσει την αποταμιευτική, επενδυτική και καταναλωτική συμπεριφορά των μελλοντικών γενιών.

Υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί μια δέσμη μέτρων οικονομικής πολιτικής μέσω της οποίας η αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων θα γίνει με συστηματοποιημένο και εμπεριστατωμένο τρόπο. Οι στόχοι που θα πρέπει να εκπληρεί η στρατηγική μιας τέτοιας οικονομικής πολιτικής είναι:

α) Προαγωγή Ανταγωνιστικότητας Ελληνικής οικονομίας.

Όταν οι επιχειρήσεις του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα δεν παράγουν ανταγωνιστικά προϊόντα ο όγκος των ελληνικών εξαγωγών παραμένει στάσιμος και τα εισαγόμενα προϊόντα εκτοπίζουν τα ελληνικά από την εγχώρια αγορά. Δεδομένου ότι τα ελληνικά προϊόντα δεν διακρίνονται για την εκπλήρωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών της ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να αποτελεί κεντρική επιλογή η παραγωγή φθηνών προϊόντων. Η πραγματοποίηση αποδοτικών και παραγωγικών επενδύσεων θα συμβάλλει στην παραγωγή ανταγωνιστικών αγαθών και υπηρεσιών, με άμεση συνέπεια την αύξηση των εξαγωγών.

β) Δημιουργία Υγιών Εξωστρεφών Επιχειρήσεων.

Εξωστρεφείς θεωρούνται οι επιχειρήσεις των οποίων οι πωλήσεις των προϊόντων τους διοχετεύονται στις ξένες αγορές. Οι εξωστρεφείς επιχειρήσεις στη χώρα μας οφείλουν να είναι υγιείς, με την έννοια να μην εξαρτούν την επιβίωσή τους από τον τραπεζικό δανεισμό και να βασίζονται στην αναπτυξιακή τους πορεία κυρίως στα κερδοφόρα λειτουργικά τους αποτελέσματα .

γ) Προσδιορισμός κατάλληλης μεθόδου ιδιωτικοποίησης.

Στην Ελλάδα η αναζήτηση κάποιας πολιτικής ιδιωτικοποίησης κρίνεται επιβεβλημένη ως συνέπεια των υπερδιογκούμενων δημοσίων ελλειμμάτων. Η ιδιωτικοποίηση θα πρέπει να εφαρμοσθεί με προσεκτικά βήματα και με αυστηρά κοινωνικοοικονομικά κριτήρια ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες αποτυχίας της. Η πιο αποτελεσματική πολιτική ιδιωτικοποίησης που ταιριάζει στην Ελληνική πραγματικότητα φαίνεται να είναι η μεταφορά του management των επιχειρήσεων και οργανισμών σε πετυχημένες ιδιωτικές επιχειρήσεις διατηρώντας το κράτος της ιδιοκτησία τους σε ποσοστό άνω του 50%.

Τέλος, υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υπερπηδηθεί το εμπόδιο της ανελαστικότητας των δημοσίων δαπανών, τα μέτρα οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να επιλύουν και όχι να διαιωνίζουν ή να χειροτερεύουν υφιστάμενα κοινωνικά προβλήματα. Η πτώση του εξωτερικού και εσωτερικού χρέους προϋποθέτει την συρρίκνωση των κρατικών ελλειμμάτων, ενώ η μεγέθυνσή τους οφείλεται κυρίως στην καταρράκωση των κοινωνικοοικονομικών θεσμών. Συνεπώς θεμελιώδης προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της οικονομικής πολιτικής είναι η επικέντρωση των προσπαθειών της κυβερνητικής πολιτικής στην ανάπλαση του θεσμικού υπόβαθρου της Ελληνικής κοινωνίας γιατί το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης προσδιορίζεται από την διάρθρωση των κοινωνικών δομών.

Εάν το δημόσιο χρέος εξακολουθήσει την ίδια ξέφρενη πορεία, όπως υποστηρίζεται, η Ελληνική οικονομία θα αποκτήσει μια δυσδιάστατη μορφή ανάλογη με αυτή των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Από την μια μεριά θα παρατηρείται το φαινόμενο μιας ανθούσας και ευημερούσας παραοικονομίας και από την άλλη ο μαρasmus των παραγωγικών τάξεων που δρουν στο υγιές μέρος της οικονομίας, όπως άλλωστε αρχίζει να διαφαίνεται τα τελευταία χρόνια.

Αποψη Μ. Νεγρεπόντη – Δελιβάνη

Η Μ. Νεγρεπόντη – Δελιβάνη επισημαίνει ότι το πρόβλημα των σύγχρονων οικονομιών και ειδικότερα της Ελλάδας, που αντιμετωπίζουν δημόσιο χρέος και ελλείμματα δεν είναι τόσο πρόβλημα επιλογής της άριστης, κατά περίπτωση, μεθόδου αλλά κυρίως της εξεύρεσης του πλέον

εξισορροποποιητικού συνδυασμού των σχετικών μέσων και μεθόδων με τους πολλαπλούς οικονομικούς στόχους και τις αλληλοσυμπληρούμενες ή αλληλοεξουδετερούμενες επιδράσεις ανάμεσα στα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη.

Υποστηρίζει ότι πρωταρχικός στόχος της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να είναι η οικονομική ανάπτυξή της έτσι ώστε να επιτευχθεί πραγματική σύγκλιση (σε όρους ανάπτυξης) με τους εταίρους της στην κοινότητα και όχι απλά η δημοσιονομική σύγκλιση. Όσον αφορά την αντιμετώπιση του δημοσίου χρέους και των ελλειμμάτων αυτή θα πρέπει να επικεντρωθεί σε τρεις προσπάθειες.

α) Στη διαμόρφωση ενός νέου, και κατάλληλου για την ελληνική πραγματικότητα, φορολογικού συστήματος. Θα πρέπει να φτάσουμε σε κάποιο ορθολογικό, λιγότερο αποσταθεροποιητικό, δικαιότερο κοινωνικά και δυνάμενο να αντιμετωπίσει δημόσιο χρέος και ελλείμματα, φορολογικό σύστημα. Αυτό εξασφαλίζοντας 40-45% υψηλότερα έσοδα από τα σημερινά, θα πρέπει επιπλέον να ανακατανείμει το συνολικό φορολογικό βάρος δικαιότερα μεταξύ των φορολογουμένων καταπολεμώντας φοροδιαφυγή και παραοικονομία.

β) Στην ανοχή κάποιου βαθμού πληθωρισμού, και στην διατήρηση χαμηλών επιτοκίων, που θα διευκολύνουν την σταδιακή ελάφρυνση του δημόσιου χρέους (ως % του Α.Ε.Π.) και κυρίως την εξυπηρέτησή του. Το πρόβλημα δεν είναι η άμεση και με κάθε θυσία αποπληρωμή του δημοσίου χρέους αλλά η μη συνέχιση διεύρυνσής του (πράγμα που θα γίνει με την γενναία αύξηση των δημοσίων εσόδων) και η διατήρηση της αξιοπιστίας της χώρας μας με την επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξής της.

γ) Τέλος, η Τρίτη προσπάθεια θα πρέπει να είναι η κατά το δυνατόν αποστασιοποίηση από το άγχος, που προκαλεί το δημόσιο χρέος και τα ελλείμματα. Δεν θα πρέπει να γίνει εσπευσμένη και απρογραμματίστη εκποίηση δημόσιας περιουσίας με την μορφή ιδιωτικοποιήσεων-αποκρατικοποιήσεων με σχεδόν αποκλειστικό υπόβαθρο μια εισπρακτική πολιτική και αφήνοντας άνεργα χιλιάδες άτομα χωρίς εναλλακτική διέξοδο.

Προτάσεις Π. Παυλόπουλου - Α. Κουζέλη

Οι Π. Παυλόπουλος και Α. Κουζέλης στο βιβλίο τους «Το δημοσιονομικό πρόβλημα: προτάσεις πολιτικής» υποστηρίζουν ότι για την μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων και του δημοσίου χρέους θα πρέπει η οικονομική πολιτική να στραφεί σε τέσσερις κατευθύνσεις:

α) Φορολογική πολιτική και πολιτική δαπανών.

Οι φορολογικοί συντελεστές θα πρέπει με οριακές εξαιρέσεις να παραμείνουν αμετάβλητοι αλλά είναι απαραίτητο να επιχειρηθούν βαθιές

τομές στους μηχανισμούς συλλήψεως της φορολογητέας ύλης και πρωτίστως είναι απαραίτητο να καθιερωθεί γνήσιο «πόθεν έσχες» για όλους. Υπογραμμίζεται η ανάγκη να επανεξετασθούν τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων. Με εξαίρεση τα έργα που χρηματοδοτικά συνδέονται με την εισροή πόρων από την Ε.Ο.Κ. πρέπει να γίνει βαθιά τομή και στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων για έργα που αντικειμενικά κρινόμενα δεν επηρεάζουν ούτε προβλέπεται να επηρεάσουν ουσιαστικά κατά τα προσεχή έτη την παραγωγική επίδοση της οικονομίας.

β) Εισοδηματική πολιτική.

Η αποκλιμάκωση του ρυθμού αύξησης των ονομαστικών αμοιβών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα αποκλιμακώσεως του ρυθμού αύξησης των τιμών αφού η αμοιβή της εργασίας, με βάση στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπερβαίνει το 80% του Α.Ε.Π. Είναι απαραίτητο σταδιακά να μειωθεί το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος έως ότου αποκατασταθεί η σχέση αμοιβής εργασίας-εθνικού εισοδήματος που διασφαλίζει απρόσκοπτη επενδυτική δραστηριότητα. Υπό συνθήκες ταχείας αύξησης της παραγωγικότητας τα πράγματα είναι λιγότερο επώδυνα αφού δεν απαιτείται μείωση πραγματικών μισθών.

γ) Ιδιωτικοποιήσεις – εκποίηση κρατικής επιχειρηματικής και μη Περιουσίας.

Η κάλυψη ελλειμμάτων από εκποίηση επιχειρήσεων και ακίνητης περιουσίας μειώνει κατά διττό τρόπο τα ελλείμματα. Από το ένα μέρος τα εφάπαξ έσοδα μειώνουν εφάπαξ και αντίστοιχα τα ελλείμματα, από το άλλο μειώνουν μονίμως τις δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού τις οποίες συνεπάγεται η ύπαρξη και λειτουργία ζημιογόνων επιχειρήσεων και οργανισμών του δημόσιου τομέα.

δ) Επιτόκια.

Το ύψος του επιτοκίου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στη διαδικασία μείωσης του κρατικού χρέους. Κρίνεται επείγουσα η ανάγκη επανεξετάσεως της πολιτικής επιτοκίων δανεισμού σε συνδυασμό με την χρονική διάρκεια του δανείου. Η πολιτική επιτοκίων που ακολουθείτε αντιστρατεύεται την πολιτική σταθεροποιήσεως, διότι θεσμοθετεί τον πληθωρισμό, αφού εξασφαλίζει για τους δανειοδότες πραγματικό επιτόκιο μέχρι και 15 ποσοστιαίες μονάδες για το έτος 1994.

Πρόταση Ι. Στουρνάρα

Ο Ι. Στουρνάρας υποστηρίζει ότι πρωταρχικός στόχος μιας σταθεροποιητικής πολιτικής πρέπει να είναι η δραστική μείωση των πρωτογενών ελλειμμάτων και η σταθεροποίηση του λόγου «δημόσιο χρέος προς ΑΕΠ». Η μείωση του πρωτογενούς ελλείμματος δεν πρέπει να

επιδιωχθεί με μείωση των δημοσίων επενδύσεων αλλά με αύξηση των δημοσίων εσόδων και μείωση των δημοσίων καταναλωτικών δαπανών, εισοδηματικών μεταβιβάσεων και επιδοτήσεων. Το σκέλος των δημοσίων εσόδων είναι αυτό πάνω στο οποίο πρέπει κυρίως να στηριχθεί η μείωση των καταναλωτικών ελλειμμάτων παρά το γεγονός ότι οι φορολογικοί συντελεστές άμεσης και έμμεσης φορολογίας και οι συντελεστές ασφαλιστικών εισφορών είναι μεγαλύτεροι του μέσου κοινοτικού όρου, τα δημόσια έσοδα ως ποσοστό του Α,Ε.Π. στην Ελλάδα είναι περίπου 5 ποσοστιαίες μονάδες του Α,Ε.Π, χαμηλότερα από το μέσο κοινοτικό όρο. Αυτό το φαινόμενο οφείλεται στην εκτεταμένη φοροδιαφυγή και εισφοροδιαφυγή. Η αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί μια ουσιαστική φορολογική μεταρρύθμιση.

Άποψη Δ. Παναγιώτου

Ο Δ. Παναγιώτου σε ένα άρθρο του στο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» στις 22/6/1991 από την θέση του γραμματέα της Ε,Σ,Κ, τραπεζών αναφέρει ότι η αύξηση του εξωτερικού χρέους πέρα από την δημοσιονομική κρίση οφείλεται στη διόγκωση των δανείων από το εξωτερικό των δημοσίων επιχειρήσεων, στην αύξηση των δαπανών εξυπηρέτησης του χρέους των ενόπλων δυνάμεων και στην ανεπαρκή αξιοποίηση των πόρων από την Ε,Ο.Κ. Υποστηρίζει ότι οποιαδήποτε ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος του εξωτερικού χρέους προϋποθέτει την εφαρμογή μιας πολιτικής παραγωγικής ανασυγκρότησης και ανάπτυξης σε προοδευτική κατεύθυνση. Η παραπέρα χειροτέρευση είναι εθνικά επιζήμια και τουλάχιστον ορισμένα μέτρα διαχειριστικού χαρακτήρα είναι αναγκαία για τον περιορισμό της επέκτασής του. Τέτοια μέτρα είναι:

Αποδοχή της πρότασης για επαναδιαπραγμάτευση του χρέους με την έννοια της ευνοϊκότερης διαχρονικής κατανομής των τοκοχρεολυσίων. Ανασύνθεση του χαρτοφυλακίου των δανειακών συμβάσεων από πλευράς νομισμάτων και επιτοκίων. Υπάρχουν δυνατότητες συμφωνιών ανταλλαγής πληρωμών για εκμετάλλευση των διαφόρων επιτοκίων στις διάφορες αγορές και ορθολογική σύνθεση νομισμάτων. Έτσι ώστε να αποφεύγονται οι κίνδυνοι από μεταβολές στις ισοτιμίες και να μειωθεί το κόστος εξυπηρέτησης.

Αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν οι αγορές ομολογιών για καλύτερους όρους άντλησης κεφαλαίων μακροπρόθεσμης λήξης. Με αντίστοιχη μείωση του τραπεζικού δανεισμού που καλύπτει σήμερα το 41% του συνόλου.

Κατοχύρωση της αυτονομίας της Τράπεζας της Ελλάδος στη διαχείριση του χρέους τα στελέχη της οποίας είναι αρκετά έμπειρα και εξειδικευμένα.

Πρόταση Χ. Παπαδημητρίου

Ο Χ. Παπαδημητρίου σε άρθρο του στο «Βήμα» στις 31/12/1995 υποστηρίζει ότι για να μειωθεί το βάρος από την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους τα επόμενα χρόνια, με την προϋπόθεση ότι θα συνεχίσει ο προϋπολογισμός να έχει έσοδα μεγαλύτερα από τα έξοδα όπως γίνεται τα τελευταία χρόνια, θα πρέπει να μειωθούν ταχύτατα τα επιτόκια που πληρώνει το κράτος σε όσους επενδύουν στα χρεόγραφα τα οποία εκδίδει και για να γίνει αυτό θα πρέπει να συνεχιστεί η πτώση του πληθωρισμού. Η δεύτερη σημαντική μεταβλητή για την πορεία του δημοσίου χρέους έχει να κάνει με την κατάσταση που θα διαμορφωθεί στις αγορές των διεθνών συναλλαγμάτων. Η ισοτιμία της δραχμής με το Ιαπωνικό γεν, το Γερμανικό μάρκο, το Αμερικανικό δολάριο και το Ευρωπαϊκό E.C.U. θα είναι καθοριστικής σημασίας για την πορεία του εξωτερικού χρέους. Το μέρος του συνολικού χρέους που επηρεάζεται από τις μεταβολές της ισοτιμίας της δραχμής θα ανέλθει σε ποσοστό 33,5%. Με την έννοια αυτή η πολιτική για την ισοτιμία της δραχμής είναι καθοριστικής σημασίας. Όσο μικρότερη η διολίσθηση τόσο μικρότερο το χρέος και το βάρος για την πληρωμή τοκοχρεολυσίων.

Το δημόσιο χρέος μεγαλώνει όχι μόνο γιατί πρέπει να πληρωθούν τα ελλείμματά του αλλά και για δυο ακόμη λόγους:

- α) Το κράτος αναλαμβάνει τα χρέη που δεν μπορούν να πληρώσουν πολλοί δημόσιοι οργανισμοί ή τράπεζες, και
- β) Το Υπουργείο Οικονομικών κεφαλαιοποιεί προκειμένου να μην αυξήσει απότομα το έλλειμμα της χρονιάς στην οποία θα ήταν, κανονικά, πληρωτέοι οι τόκοι αυτοί των παλαιότερων ρυθμίσεων χρεών. Η κεφαλαιοποίηση των τόκων είναι μέθοδος που διευκολύνει την τρέχουσα διαχείριση γιατί μειώνει το βάρος των τόκων στη συγκεκριμένη χρονιά, Από την άλλη όμως μεταφέρει το βάρος στους επόμενους προϋπολογισμούς και μεγαλώνει το σύνολο του δημοσίου χρέους.

Αποψη Ε. Κωσταρέλου

Η Ε. Κωσταρέλου σε άρθρο της στην «Ελευθεροτυπία» στις 30/11/1992 αναφέρει ότι το δημόσιο χρέος δημιουργείται γιατί η δημόσια κατανάλωση είναι υπερβολική και φέρνει ελλείμματα. Η μόνη άμεση λύση για να καλυφθεί τμήμα τους είναι ο δανεισμός είτε εξωτερικός είτε εσωτερικός. Ο εξωτερικός δανεισμός δεν αποτελεί την κακή επιλογή για κάθε κυβέρνηση εφόσον διευρύνει τις επιλογές μιας οικονομίας και ασκεί

ανοδική πίεση στη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματός της, Το πρόβλημα δημιουργείται όταν το προϊόν του δανείου διατίθεται για καταναλωτικούς σκοπούς και η εξυπηρέτησή του μεταφέρεται στο μέλλον, τότε το βάρος επωμίζονται οι επόμενες γενιές. Κάτι ανάλογο συνέβη το 1985, όταν πήραμε δάνειο από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Τότε το προϊόν του δανείου κάλυψε καταναλωτικές δαπάνες ενώ δεν πραγματοποιήθηκαν σοβαρά επενδυτικά προγράμματα. Έτσι δεν αυξήθηκε η παραγωγή ώστε να εξοφληθεί το δάνειο χωρίς υπέρμετρες θυσίες. Στην περίπτωση που το προϊόν του δανείου χρησιμοποιηθεί για επενδυτικούς σκοπούς οι επόμενες γενιές μένει να επιβαρυνθούν με την εξόφλησή του, αλλά η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας θα αυξήσει το εισόδημά τους. Το εξωτερικό χρέος της χώρας μας απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, αν λάβουμε υπόψη μας τις μόνιμες διαρθρωτικές αδυναμίες του εμπορικού μας ισοζυγίου και γενικότερα του ισοζυγίου πληρωμών. Οι δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα και η φοροδιαφυγή αποτελούν «αγκάθια» της Ελληνικής οικονομίας που μόνο αν περισταλούν δημιουργούνται οι συνθήκες για μετατροπή του πρωτογενούς ελλείμματος σε πλεόνασμα. Έτσι θα μπορεί να εξοφλείται το δημόσιο χρέος, ώστε να αρχίσει να μειώνεται σταδιακά. Επίσης απαιτείται ταυτόχρονα ανάπτυξη της οικονομίας, αύξηση της εγχώριας παραγωγής και των εξαγωγών. Η επίλυση του προβλήματος απαιτεί χρόνο και φυσικά θυσίες από την πλευρά των φορολογουμένων.

Το 1991 συγκροτήθηκε «Επιτροπή Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, Κεφαλαίων του Δημοσίου και χρηματοδότησης των Ελλειμμάτων» με διευθυντή προϋπολογισμού τον Δ. Δρίτσα. Η επιτροπή που συστάθηκε λόγω της επιτακτικής ανάγκης για κάλυψη του δημοσίου χρέους οδηγήθηκε στα εξής συμπεράσματα:

Απαραίτητη δημοσιονομική εξυγίανση, αλλιώς οποιαδήποτε προσπάθεια είναι χωρίς αντίκρισμα.

Μείωση στο 4-5% του Α,Ε,Π. των δανειακών αναγκών διαφορετικά μεταφέρεται το πρόβλημα μεγεθυμένο.

Η αναστολή πληρωμών συνεπάγεται πολιτικό κόστος και κατ' επέκταση οδηγεί σε πτώχευση.

Η επαναδιαπραγμάτευση του εξωτερικού χρέους (πρόταση Αγγελόπουλου) σημαίνει ότι αποδέχεσαι συνειδητά την πτώχευση.

Από το 1994-1995 θα αρχίσει να μειώνεται το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική (πολιτική λιτότητας).

Χρηματοδότηση του δημοσίου χρέους με προσφυγή κατά μεγαλύτερο ποσοστό στην ελεύθερη αγορά.

Αύξηση του ποσοστού των τίτλων διαρκείας ενός έτους και άνω στο εσωτερικό δημόσιο χρέος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για πολλά χρόνια κυριαρχούσε η άποψη ότι η χώρα μας ανά πάσα στιγμή μπορεί να κυρήξει πτώχευση των δημοσίων της οικονομικών. Η άποψη αυτή είναι λανθασμένη. Τα σύγχρονα κράτη, πλέον, σπανίως πτωχεύουν και είναι αναγκασμένα να μην χρεοκοπούν. Το μυστικό τους βρίσκεται στις Κεντρικές Τράπεζες που είναι και ο τραπεζίτης τους. Τυπώνουν άφθονο χρήμα στο εθνικό τους νόμισμα προσπαθώντας να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους. Αυτό που συνήθως ακολουθεί είναι υπερπληθωρισμός, εξευτελισμός της αξίας του νομίσματος, πτώση της παραγωγής ή εμπλοκή της ανάπτυξης της χώρας.

Το δημόσιο χρέος όμως έχει επιπτώσεις και στην διανομή του εισοδήματος. Η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους προϋποθέτει την πληρωμή των τόκων σε όσους έχουν κρατικούς τίτλους. Οι κάτοχοι αυτοί είναι φορολογούμενοι πολίτες. Οι τόκοι όμως που παίρνουν από τα κρατικά χρεόγραφα δεν συμπεριλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημά τους. Έτσι δημιουργούνται δύο κατηγορίες πολιτών. Ο κάθε πολίτης όμως φορολογείται συνεχώς περισσότερο και είναι αναγκασμένος να υφίσταται την πολιτική λιτότητας που ακολουθεί η εκάστοτε κυβέρνηση για την κάλυψη των ελλειμμάτων.

Μια χώρα με μεγάλο δημόσιο χρέος όπως η Ελλάδα δημιουργεί πληθωριστική συμπεριφορά. Αυτό γίνεται γιατί το κράτος ενδιαφέρεται να διατηρήσει τα επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα για να μην επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός με υπέρμετρες δαπάνες για την εξυπηρέτηση των τόκων του δημοσίου χρέους, και για να είναι ανταγωνιστικά τα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα που εκδίδει.

Ας ελπίσουμε ότι λίγο πριν το 2000 η προσπάθεια που γίνεται από όλους τους Έλληνες για μείωση του δημοσίου χρέους θα έχει θετικά αποτελέσματα και θα πάψει το δημόσιο χρέος να είναι μια «ολέθρια σχέση» για την οικονομία μας.

ΠΙΝΑΚΕΣ

**ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
1994-1997**

	1994	1995	1996	1997
Έντοκα γραμμάτια και βραχυπρόθεσμα ομόλογα	6.925	7.120	7.229	4.705
Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα ομόλογα	9.732	12.362	15.284	19.165
Λοιπά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια	9.566	10.121	10.810	11.999
Σύνολο	26.223	29.603	33.323	35.869
% του Α.Ε.Π	109,3	110,1	111,6	108,6

Σε δις. Δρχ.

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 1970-1984

Έτος	Τράπεζα Ελλάδος	Εσωτερικό		Εξωτερικό	Σύνολο χρέους	Συνολικό χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π
		Έντοκα γραμμάτια	Λοιπά			
1970	9.877	19.700	17.761	16.424	63.762	21,3
1975	8.236	69.700	21.266	51.598	150.800	22,4
1980	82.919	257.500	22.406	111.016	473.841	27,7
1981	181.450	300.000	27.091	163.330	671.872	33
1982	305.865	357.500	30.156	234.769	928.290	37,5
1983	309.871	541.500	30.747	387.243	1.269.361	41,7
1984	460.000	750.000	42.300	538.800	1.791.200	54,2

Σε δις. Δρχ.

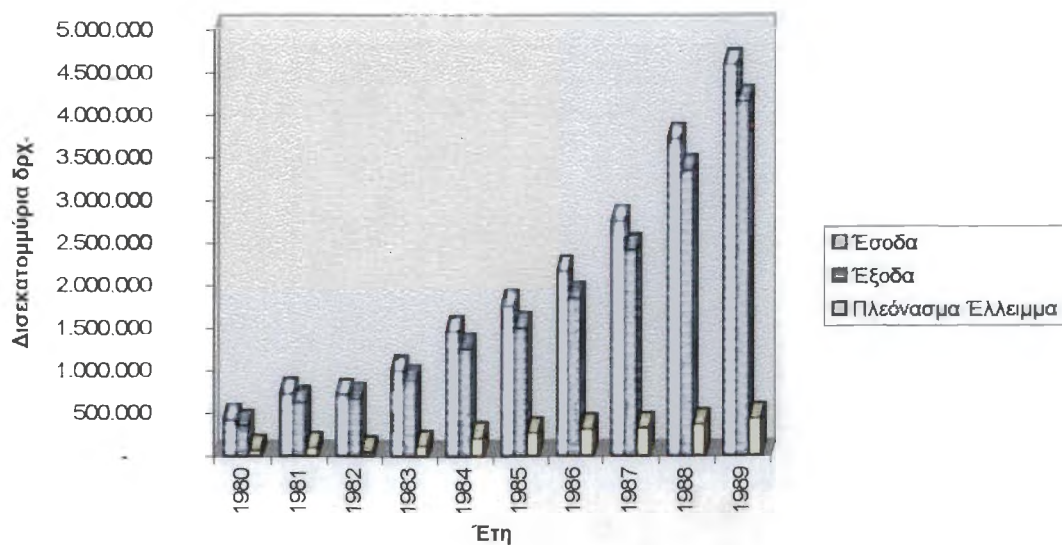
ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 1980-1989

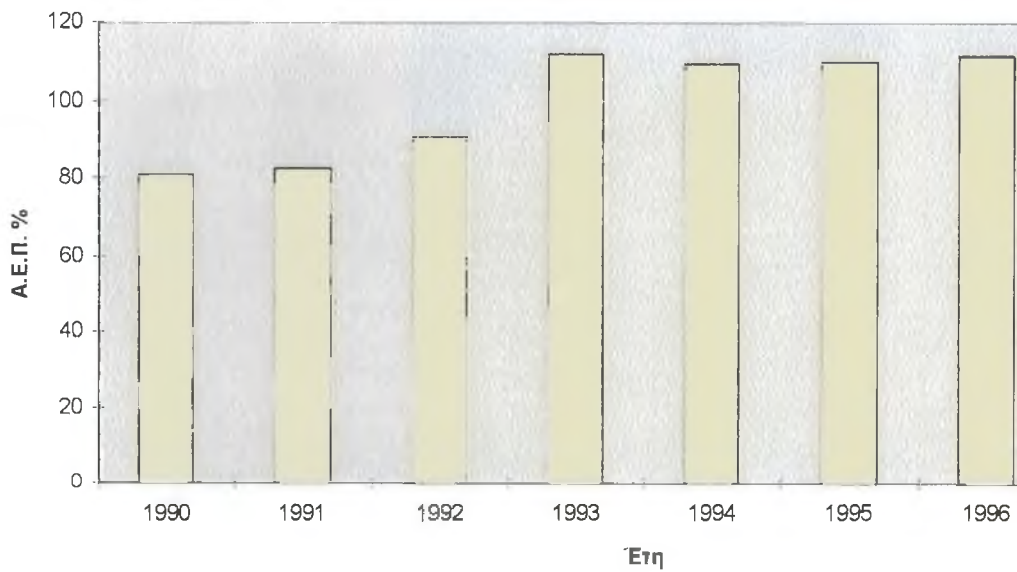
Έτη	Έσοδα	Έξοδα	Πλεόνασμα Έλλειμμα
1980	423.117	357.904	65.213
1981	733.079	635.151	97.928
1982	722.734	675.405	47.329
1983	1.001.387	884.525	116.862
1984	1.469.032	1.256.921	212.111
1985	1.768.557	1.501.396	267.161
1986	2.167.791	1.854.738	313.053
1987	2.758.066	2.428.553	329.513
1988	3.720.146	3.350.816	369.330
1989	4.593.708	4.160.274	433.434

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

**ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 1980-
1989**

Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

1997

ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ 1994 έως ΣΕΠΤ. 1997

	19 94		19 95		19 96		19 97	
	Ποσά	%	Ποσά	%	Ποσά	%	Ποσά	%
Εσωτερικός δανεισμός	2.161	88,2	1.955	80,9	2.834	90,6	586	72,5
Έντοκα γραμμάτια και ομολογιακοί τίτλοι από τράπεζες και ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς	450	18,4	327	13,5	-168	-5,4	783	96,9
Έντοκα γραμμάτια και ομολογιακοί τίτλοι από ιδιώτες και επιχειρήσεις	1.622	66,2	2.088	86,4	3.113	99,6	-35	-4,3
Δάνεια και πιστώσεις από ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς και εμπορικές τράπεζες	74	3	-22	-0,9	41	1,3	-322	-39,9
Τράπεζα της Ελλάδος	15	0,6	-438	-18,1	-152	-4,9	160	19,8
Εξωτερικός δανεισμός	290	11,8	463	19,1	293	9,4	222	27,5
Σύνολο	2.451	100	2.418	100	3.127	100	808	100

ΚΑΘΑΡΕΣ ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

	ΕΤΗ			
	1994	1995	1996	1997
1. Κεντρική διοίκηση	2.762	2.965	3.691	1.224
Κρατικός προϋπολογισμός (τακτικός προϋπολογισμός)	2.717	2.910	3.677	1.489
(προϋπολογισμός δημ.επενδ.)	2.153	2.329	2.991	866
Ειδικός λογαριασμός Εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων	564	581	686	623
	45	55	14	-2,65
% του Α.Ε.Π	11,5	11,2	12,5	3,7
2. Δημόσιοι οργανισμοί	-5,16	-5,46	-6,47	-3,87
Χρηματοδότηση οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης	-28	22	12	-2
Χρηματοδότηση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης	8	7	31	-1
Χρηματοδότηση λοιπών οργανισμ. Διαθέσιμα	48	13	-51	0
	-544	-588	-639	-384
Ευρύτερος κυβερνητικός τομέας (1+2)	2.246	2.419	3.044	837
% του Α.Ε.Π	9,4	9,1	10,3	2,6
3. Δημόσιες επιχειρήσεις	205	-1	83	-29
Χρηματοδότηση επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας	130	-7	70	19
Χρηματοδότηση λοιπών επιχειρ. Διαθέσιμα	-2	-3	3	0
	77	9	10	-48
Δημόσιος τομέας (1+2+3)	2.451	2.418	3.127	808
% του Α.Ε.Π.	10,2	9,1	10,6	2,5
Δημόσιος τομέας (περιλαμβάνονται κεφαλαιοποιηθέντες τόκοι)	2.710	2.502	3.306	835
% του Α.Ε.Π.	11,4	9,4	11,2	2,6
Συμπληρωματικά στοιχεία				
Πρωτογενές έλλειμμα κεντρικής διοίκησης	-681	-657	-183	-1.079
Χρεωλύσια	2.454	2.715	3.517	2.048
Τόκοι και λοιπές δαπάνες	3.162	3.385	3.630	2.132
Τοκοχρεωλύσια ενόπλων δυνάμεων	250	209	222	166
Τόκοι Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π	31	28	22	5

ΕΣΟΔΑ - ΕΞΟΔΑ

II: 2. Έσοδα και έξοδα του κρατικού προϋπολογισμού. Οικονομικά έτη 1985 – 1995
Revenue and expenditures of ordinary State budget. Fiscal years 1985 – 1995

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Οικονομικά έτη — Fiscal years	Έσοδα Revenue	Έξοδα (1) Expenditures	Πλεόνασμα (+) ή έλλειμμα (-) Surplus (+) or deficit (-)
1985	1.768.557	1.501.396	+267.161
1986	2.167.791	1.854.738	+313.053
1987	2.758.066	2.428.553	+329.513
1988	3.720.146	3.350.816	+369.330
1989	4.593.708	4.160.274	+433.434
1990	6.698.214	6.231.109	+467.105
1991	9.812.465	9.203.566	+608.899
1992	11.965.246	11.235.893	+729.353
1993	16.034.605	15.303.514	+731.091
1994	18.074.209	17.266.778	+807.431
1995	18.788.343	17.740.205	+1.048.138

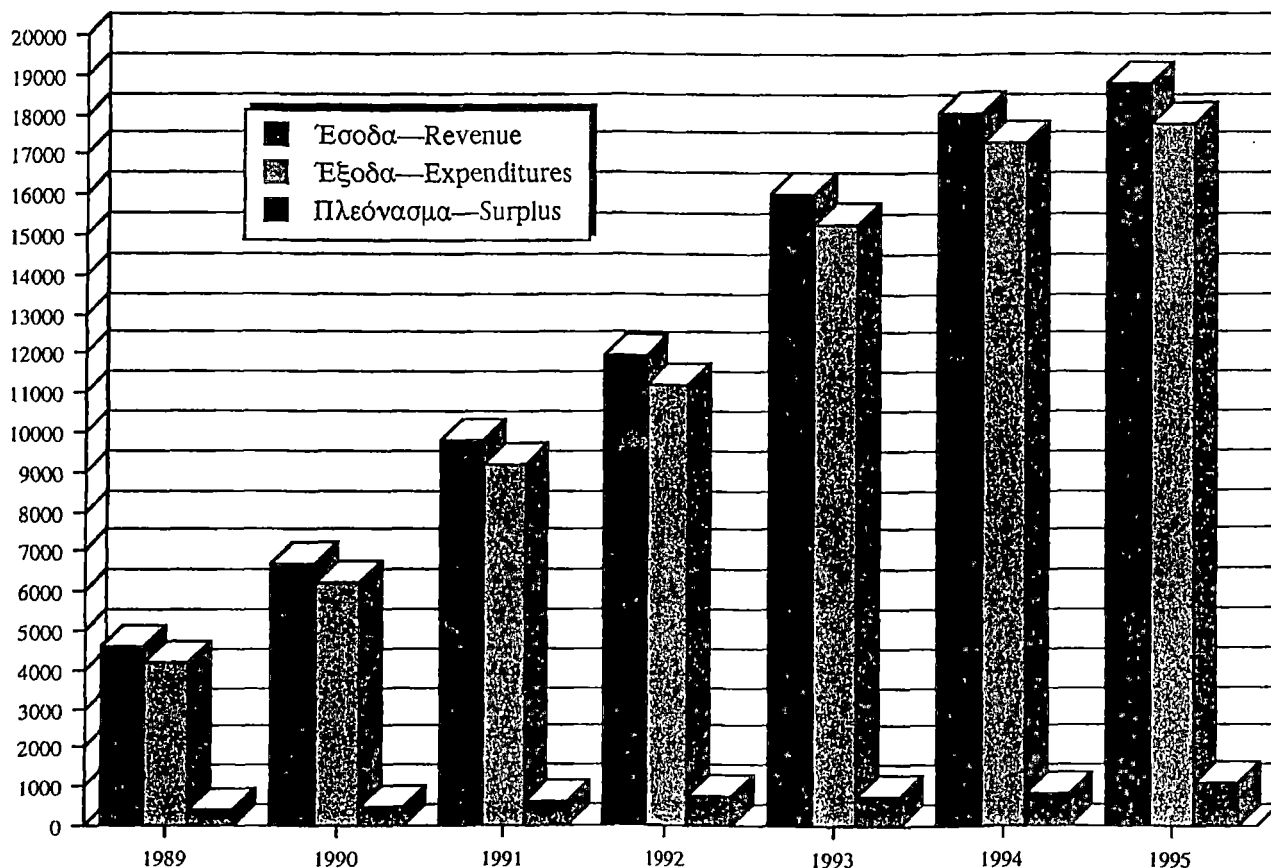
(1) Δεν περιλαμβάνονται οι πληρωμές του προγράμματος κρατικών επενδύσεων και οι δαπάνες επενδύσεων εκτελεσθέντων έργων από ΣΥΚΕΑ, ορεινής οικονομίας κλπ., των οποίων οι πιστώσεις μεταφέρθηκαν από τον προϋπολογισμό κρατικών επενδύσεων· περιλαμβάνονται οι δαπάνες NATO.

(1) Excluding expenditures for State investments program, expenditures for SYKEA works, mountainous economy works etc., the credits of which were transferred from the State investments budget. Including NATO expenditures.

Έσοδα και έξοδα του τακτικού κρατικού προϋπολογισμού. Οικονομικά έτη 1989 – 1995
Revenue and expenditures of ordinary State budget. Fiscal years 1989 – 1995

Δισεκατομμύρια δραχμές

Billion drachmae

XI. ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ — PUBLIC CREDIT

XI: 1. Δημόσιο χρέος⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 – 1995

Public debt⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 – 1995

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Σύνολο	14.443.590,5	20.553.110,0	23.479.482,8	27.209.804,9	Total
Δάνεια και οφειλές σε ξένο νόμισμα	617.108,5	545.951,2	583.764,0	599.200,8	Loans and debts in foreign currency
α) Μεταπολεμικά δάνεια	608.222,1	536.961,8	575.321,7	591.227,4	a) Post-war loans
Δάνειο \$ 10.000.000 1955 (προς 3% εξοφλ. σε \$ και 4% εξοφλ. σε δραχμές) της Export-Import Bank of Washington	266,6	164,2	56,2	—	Loan from Export-Import Bank of Washington for \$ 10 millions, 1955 (at 3% rate in \$, 4% rate in drs)
Δάνειο \$ 15.000.000 1956 (προς 3% εξοφλ. σε \$ και 4% εξοφλ. σε δραχμές) της Export-Import Bank of Washington	514,6	376,0	230,7	78,7	Loan from Export-Import Bank of Washington for \$ 15 millions, 1956 (at 3% rate in \$, 4% rate in drs)
Ομοίως, δάνειο \$ 4.300.000 σύμβαση 1-3-57	221,5	185,4	147,5	107,8	Same as above for \$ 4.300.000, contract 1-3-57
Ομοίως, δάνειο \$ 10.000.000 σύμβαση 28-6-57	364,7	302,8	238,9	173,2	Same as above for \$ 10.000.000, contract 28-6-57
Ομοίως, δάνειο \$ 17.939.228 σύμβαση 16-7-57	917,7	766,5	607,8	441,4	Same as above for \$ 17.939.228, contract 16-7-57
Ομοίως, δάνειο \$ 9.873.137 1958	517,2	427,4	332,5	232,2	Same as above for \$ 9.873.137, 1958
Δάνειο F.S. 10.000.000 ΤΑΣΕ (σύμβαση 10-4-78)	220,0	—	—	—	Loan of F.S. 10.000.000 RFEC (contract 10-4-78)
Δάνειο YEN 3.000.000.000 ΤΑΣΕ (σύμβαση 1991)	3.600,0	3.600,0	3.600,0	3.600,0	Loan YEN 3.000.000.000 RFEC (contract 1991)
Δάνειο ECU 20.000.000 ΤΚΑΣΕ (σύμβαση 1991)	4.000,0	4.000,0	3.900,0	3.800,0	Loan ECU 20.000.000 RFEC (contract 1991)
Δάνειο YEN 71.000.000 ΤΚΑΣΕ (σύμβαση 1991)	85,2	85,2	85,2	85,2	Loan YEN 71.000.000 RFEC (contract 1991)
Δάνειο Consortium Ολλανδικό (σύμβαση 1967)	17,0	—	—	—	Loan of Dutch Consortium (contract 1967)
Δάνειο \$ 30 εκ. Διεθνούς Τράπεζας (σύμβαση 3-6-74)	909,5	312,5	—	—	Loan of \$ 30 m. International Bank (contract 3-6-74)
Δάνειο \$ 30 εκ. Διεθνούς Τράπεζας (σύμβαση 10-7-78)	3,2	—	—	—	Loan of \$ 30 m. International Bank (contract 10-7-78)
Δάνειο \$ 25 εκ. Διεθνούς Τράπεζας (σύμβαση 9-7-79)	662,6	331,3	—	—	Loan of \$ 25 m. International Bank (contract 9-7-79)
EVA 10 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 29-5-79)	440,9	151,4	—	—	EVA of 10 m. of Europe Investments Bank (contract 29-5-79)
EVA 20 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 25-7-79)	2.693,7	2.382,0	2.048,4	1.691,6	EVA 20 m. of Europe Investments Bank (contract 25-7-79)
EVA 25 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 31-5-79)	3.468,5	3.025,1	2.552,3	2.047,5	EVA 25 m. of Europe Investments Bank (contract 31-5-79)
EVA 27,5 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 1981)	3.399,2	3.102,7	2.776,7	2.417,8	EVA 27,5 m. of Europe Investments Bank (contract 1981)
EVA 5,5 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 1982)	346,5	241,5	126,4	—	EVA 5,5 m. of Europe Investments Bank (contract 1982)
ΙΣΟΔ. 900 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-7-81)	1.578,9	1.182,2	744,0	260,5	ISOD, 900 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-7-81)
ΙΣΟΔ. 850 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-10-81)	1.719,4	1.421,1	1.006,1	535,2	ISOD, 850 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-10-81)
ΙΣΟΔ. 460 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-10-81)	1.009,6	836,6	592,2	314,9	ISOD, 460 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-10-81)
ΙΣΟΔ. 190 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-10-81)	418,3	346,9	244,6	130,1	ISOD, 190 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-10-81)
ΙΣΟΔ. 150 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-10-81)	329,2	272,8	193,1	102,7	ISOD, 150 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-10-81)
ΙΣΟΔ. 130 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 6-10-81)	285,3	236,4	167,4	89,0	ISOD, 130 m. drs Europe Investments Bank (contract 6-10-81)
ΑΣ 190 εκ. CRED Bank (σύμβαση 30-7-82)	118,4	—	—	—	AS 190 m. drs CRED Bank (contract 30-7-82)
ΙΣΟΔ. 700 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 19-7-82)	1.299,2	1.097,7	870,6	614,5	ISOD, 700 m. drs Europe Investments Bank (contract 19-7-82)
ΙΣΟΔ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 22-11-82)	1.619,3	1.361,3	1.073,9	753,8	ISOD, 1.000 m. drs Europe Investments Bank (contract 22-11-82)
EVA 80 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (σύμβαση 15-11-82)	4.071,5	2.103,6	—	—	EVA 80 m. of Europe Investments Bank (contract 15-11-82)
ΙΣΟΔ. 750 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.083,9	927,3	754,7	564,5	ISOD, 750 m. drs. Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.505,5	1.287,9	1.048,3	784,2	ISOD, 1.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 4.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	7.813,2	7.413,7	6.969,5	6.477,8	ISOD, 4.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 2.300 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	4.640,5	4.402,8	4.139,7	3.847,3	ISOD, 2.300 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 100 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	163,0	142,3	119,4	94,1	ISOD, 100 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 100 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	163,0	142,3	119,4	94,1	ISOD, 100 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 800 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.526,1	1.448,3	1.361,8	1.265,7	ISOD, 800 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.477,3	1.290,0	1.082,4	851,9	ISOD, 1.000 m. drs Europe Investments Bank
Δάνειο F.F. 25 εκ. Γαλλικής Κυβερνήσεως (σύμβαση 21-2-75)	2,9	—	—	—	Loan of F.F. 25 millions of French Government (contract 21-2-75)
Δάνειο \$ 65 εκ. ΗΠΑ (σύμβαση 29-9-76)	6.366,4	5.861,7	5.331,5	4.774,4	Loan of \$ 65 m. USA (contract 29-9-76)
Δάνειο F.F. 25 εκ. Γαλλ. Κυβερνήσεως (σύμβαση 20-10-77)	97,0	50,4	21,4	5,2	Loan of F.F. 25 m. French Government (contract 20-10-77)
Δάνειο F.F. 25 εκ. Γαλλ. Κυβερνήσεως (σύμβαση 17-3-79)	388,8	348,2	307,6	267,0	Loan of F.F. 25 m. French Government (contract 17-3-79)

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)

Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
ΙΣΟΔ. δρχ. 400 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	641,1	567,9	486,8	397,1	ISOD. 400 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 750 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.264,1	1.203,6	1.136,3	1.061,9	ISOD. 750 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 145 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	232,4	205,9	176,5	143,9	ISOD. 145 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 270 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	496,1	472,9	447,0	418,1	ISOD. 270 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 950 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.521,3	1.366,2	1.193,9	1.002,6	ISOD. 950 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 600 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	975,2	874,9	763,7	640,6	ISOD. 600 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.800 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	4.798,3	4.576,0	4.330,9	4.061,2	ISOD. 2.800 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	3.465,3	3.304,8	3.127,7	2.932,6	ISOD. 2.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.200 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	2.079,2	1.982,9	1.876,6	1.759,6	ISOD. 1.200 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	3.287,2	2.967,5	2.617,5	2.233,9	ISOD. 2.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 900 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.587,9	1.517,2	1.439,6	1.354,6	ISOD. 900 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 300 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	489,7	467,9	443,9	417,7	ISOD. 300 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	869,8	785,2	692,6	591,1	ISOD. 500 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.260 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	3.794,1	3.625,2	3.440,2	3.237,1	ISOD. 2.260 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 60 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	102,1	92,2	81,4	69,5	ISOD. 60 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 640 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.089,2	983,6	867,9	741,0	ISOD. 640 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.350 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.747,4	1.670,5	1.586,7	1.495,7	ISOD. 1.350 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	2.622,0	2.506,3	2.380,7	2.244,0	ISOD. 2.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 120 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	166,9	159,5	151,5	142,8	ISOD. 120 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 4.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	5.468,0	5.230,3	4.971,5	4.688,9	ISOD. 4.000 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 250 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	299,7	272,4	242,7	210,3	ISOD. 250 m. drs Europe Investments Bank
ΙΣΟΔ. δρχ. 200 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	273,4	261,5	248,6	234,4	ISOD. 200 m. drs Europe Investments Bank
ECU 1.750 εκ. EOK (1986)	30.000,0	—	—	—	ECU 1.750 m. EEC (1986)
CAN \$ 24.725.143 Ομίλος Ξένων Τραπεζών (1986)	809,2	269,7	—	—	CAN \$ 24.725.143 Group of Foreign Banks (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 3.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1986)	3.233,8	2.969,6	2.685,4	2.380,1	ISOD. 3.000 m. drs Europe Investments Bank (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 450 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1986)	487,6	447,6	404,7	358,5	ISOD. 450 m. drs Europe Investments Bank (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1986)	1.238,2	1.186,1	1.130,0	1.069,6	ISOD. 1.000 m. drs Europe Investments Bank (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.200 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1987)	1.463,0	1.401,5	1.335,2	1.263,8	ISOD. 1.200 m. drs Europe Investments Bank (1987)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1987)	1.255,7	1.204,6	1.149,8	1.090,9	ISOD. 1.000 m. drs Europe Investments Bank (1987)
ECU 1.750 εκ. EOK (1987)	110.000,0	40.000,0	—	—	ECU 1.750 m. EEC (1987)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1986)	1.079,9	996,6	907,3	811,5	ISOD. 1.000 m. drs Europe Investments Bank (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1986)	1.651,6	1.589,6	1.522,8	1.450,7	ISOD. 1.500 m. drs Europe Investments Bank (1986)
ΙΣΟΔ. δρχ. 500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	1.108,5	1.061,9	1.000,4	934,5	ISOD. 500 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	2.665,8	2.488,0	2.297,1	2.092,5	ISOD. 2.500 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 700 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	798,3	769,2	737,9	704,3	ISOD. 700 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.250 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	1.379,9	1.329,5	1.275,5	1.217,4	ISOD. 1.250 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.600 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	2.951,8	2.852,6	2.746,1	2.631,0	ISOD. 2.600 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 1.300 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	1.378,4	1.333,8	1.285,4	1.233,0	ISOD. 1.300 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	516,3	485,6	452,3	416,3	ISOD. 500 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 2.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	1.986,8	1.867,9	1.739,6	1.601,0	ISOD. 2.000 m. drs Europe Investments Bank (1988)
ΙΣΟΔ. δρχ. 350 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (1988)	348,1	334,7	320,2	304,4	ISOD. 350 m. drs Europe Investments Bank (1988)
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	2.704,0	2.704,0	2.606,9	2.501,7	1989 ISOD. 4.500 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.800 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	948,2	948,2	914,1	877,3	1989 ISOD. 4.800 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.122,6	1.122,6	1.082,3	1.038,7	1989 ISOD. 4.500 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 5.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	5.794,7	5.794,7	5.086,6	4.342,0	1989 ISOD. 5.000 m. drs Europe Investments Bank
1989 ECU 10 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.875,8	1.806,7	1.732,0	1.651,3	1989 ECU 10 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 155 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	154,7	146,2	137,0	127,0	1989 ISOD. 155 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 700 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	694,6	674,0	651,7	627,4	1989 ISOD. 700 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.060,0	1.029,9	997,1	961,6	1989 ISOD. 1.000 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 850 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	883,1	838,4	789,8	737,0	1989 ISOD. 850 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 1.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	1.038,9	1.038,9	1.006,7	971,7	1989 ISOD. 1.000 m. drs Europe Investments Bank
1989 ΙΣΟΔ. δρχ. 3.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	3.272,6	3.272,6	3.272,6	2.882,2	1989 ISOD. 3.000 m. drs Europe Investments Bank
1990 ΙΣΟΔ. δρχ. 2.500.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	4.319,7	4.319,7	2.413,6	2.375,8	1990 ISOD. 2.500 m. drs Europe Investments Bank
1990 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.500.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	4.319,7	4.319,7	4.256,7	4.122,3	1990 ISOD. 4.500 m. drs Europe Investments Bank
1990 ΙΣΟΔ. δρχ. 900.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	808,2	808,2	785,0	750,0	1990 ISOD. 900 m. drs Europe Investments Bank
1990 ECU 20.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	2.025,7	2.025,7	2.920,6	2.887,9	1990 ECU 20.000.000 Europe Investments Bank
1991 \$ 216.687.077 G-1 (σύμβαση 15-1-91) COV.-TRAS.	34.669,9	34.669,9	34.669,9	34.669,9	1991 \$ 216.687.077 G-1 (contract 15-1-91) COV.-TRAS.
1991 \$ 240.435.000 G-2 (σύμβαση 15-1-91) COV.-TRAS.	33.989,3	30.027,8	25.155,4	17.291,5	1991 \$ 240.435.000 G-2 (contract 15-1-91) COV.-TRAS.
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων ..	3.849,9	3.849,9	3.849,9	3.849,9	1991 ISOD. 4.000.000 drs Europe Investments Bank
1991 ΙΣΟΔ. ECU 3.300.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων ..	646,8	619,3	589,2	556,3	1991 ISOD. ECU 3.300.000 Europe Investment Bank
1991 ECU δρχ. 2.200 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων ...	201.580,0	201.580,0	201.580,0	201.580,0	1991 ECU 2.200 m. drs EEC
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 3.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων ...	2.593,3	2.593,3	2.593,3	2.593,3	1991 ISOD. 3.000 m. drs Europe Investments Bank
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 5.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	4.324,2	4.324,2	4.324,2	4.324,2	1991 ISOD. 5.000 m. drs " " " "
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 350 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων ...	305,6	305,6	305,6	305,6	1991 ISOD. 350 m. drs " " " "
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 2.400 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	2.095,3	2.095,3	2.095,3	1.988,0	1991 ISOD. 2.400 m. drs " " " "
1991 ΙΣΟΔ. δρχ. 5.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	4.365,4	4.365,4	4.365,4	4.365,4	1991 ISOD. 5.000 m. drs " " " "
1992 ΙΣΟΔ. δρχ. 1.350 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	1.149,5	1.149,5	1.149,5	1.133,1	1992 ISOD. 1.350 m. drs " " " "
1992 ΙΣΟΔ. ECU 11.791.046 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	2.358,2	2.358,2	2.358,2	2.358,2	1992 ISOD. ECU 11.791.046 Europe Investments Bank
1992 ΙΣΟΔ. ECU 150.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	5.434,3	5.434,3	30.000,0	30.000,0	1992 ISOD. ECU 150.000.000 " " " "
1992 ΙΣΟΔ. ECU 10.598.871 Ευρωπαϊκή Τράπεζ. Επενδύσεων	2.119,8	2.119,8	2.119,8	2.119,8	1992 ISOD. ECU 10.598.871 " " " "
1992 ΙΣΟΔ. δρχ. 5.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	3.724,9	3.724,9	3.724,9	3.724,9	1992 ISOD. 5.000 m. drs Europe Investments Bank
1992 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.500 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	3.352,4	3.352,4	3.352,4	3.352,4	1992 ISOD. 4.500 m. drs " " " "
1992 ΙΣΟΔ. ECU 45.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	8.691,7	8.691,7	8.691,7	8.691,7	1992 ISOD. ECU 45.000.000 Europe Investments Bank
Δάνειο FS 50.000.000 ΤΚΑΣΕ (σύμβαση 5-4-93)	—	5.500,0	5.500,0	5.500,0	Loan FS 50.000.000 RFEC (contract 5-4-93)
1993 ΙΣΟΔ. ECU 9.000.000 Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	1.779,5	1.779,5	1.779,5	1993 ISOD. ECU 9.000.000 Europe Investment Bank
1993 ΙΣΟΔ. δρχ. 1.250 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	942,6	727,0	498,6	" " 1.250 m. drs. " " " "
1993 ΙΣΟΔ. δρχ. 10.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	7.004,5	7.004,5	7.004,5	" " 10.000 " " " " " "
1993 ΙΣΟΔ. δρχ. 15.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	10.506,8	10.506,8	10.506,8	" " 15.000 " " " " " "
1993 ΙΣΟΔ. δρχ. 8.400 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	5.658,0	5.658,0	5.658,0	" " 8.400 " " " " " "
1993 ΙΣΟΔ. ECU 50 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων ...	—	9.059,8	9.059,8	9.059,8	" " ECU 50 m. " " " "
1993 ΙΣΟΔ. ECU 10 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων ...	—	1.812,0	1.812,0	1.812,0	" " 10 m. " " " "
1993 ΙΣΟΔ. δρχ. 5.000 εκ. Ευρωπαϊκή Τράπεζας Επενδύσεων	—	3.277,0	3.277,0	3.277,0	" " 5.000 m. drs " " " "

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)

Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1994 ΙΣΟΔ. ECU 60 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	10.760,5	10.760,5	1994 ISOD ECU 60.000.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. ECU 10 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	1.793,4	1.793,4	1994 ISOD ECU 10.000.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. ECU 54 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	9.755,2	9.755,2	1994 ISOD ECU 54.000.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 2.200 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	583,8	501,8	1994 ISOD drs 2.200 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 4.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	2.450,0	2.450,0	1994 ISOD drs 4.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 7.500 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ⁽²⁾	—	—	649,8	2.879,8	1994 ISOD drs 7.500 Europe Investments Bank ⁽²⁾
1994 ΙΣΟΔ. ECU 20 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	592,4	592,4	1994 ISOD ECU 20.000.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 3 δισ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	1.820,5	1.820,5	1994 ISOD 3 bil. drs. Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 6.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	4.085,0	4.085,0	1994 ISOD 6.000 mil. drs. Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. δρχ. 2.000 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	1.361,7	1.361,7	1994 ISOD 2.000 mil. drs. Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. ECU 120 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	24.000,0	24.000,0	1994 ISOD ECU 120.000.000 Europe Investments Bank
1994 ΙΣΟΔ. ECU 45 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	9.000,0	9.000,0	1994 ISOD ECU 45.000.000 Europe Investments Bank
1994 ECU 15 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	3.000,0	3.000,0	1994 ECU 15.000.000 Europe Investments Bank
1994 ECU 20 εκ. Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	—	—	4.000,0	4.000,0	1994 ECU 20.000.000 Europe Investments Bank
Δάν. IPY 1.705.280.000 Τ. ΚΑΣΕ (Σ 17-11-95)	—	—	—	2.046,3	Loan. IPY 1.705.280.000 RFEC (Contract. 17-11-95)
ECU 11.500.000 ΤΚΑΣΕ (Σ 17-11-95)	—	—	—	2.300,0	ECU 11.500.000 RTEC (Contract. 17-11-95)
1995 ΙΣΟΔ. ECU 17ΕΚ. ΕΤΕ	—	—	—	2.884,6	1995 ISO D ECU 17.000.000 Europe Investments Bank
1995 ΙΣΟΔ. ΔΡΧ. 5 δισ. ΕΤΕ	—	—	—	2.835,8	1995 ISO drs 5 bill Europe Investments Bank
1995 Δαν. ισοδ. ECU 30 εκ. ΕΤΕ	—	—	—	5.777,7	1995 ISO D ECU 30.000.000 Europe Investments Bank
1995 ΙΣΟΔ. ECU 210 εκ. ΕΤΕ	—	—	—	18.353,1	1995 ISO D ECU 210.000.000 Europe Investments Bank
β) Διακανονισθέντα προπολεμικά δάνεια	8.886,4	8.989,2	8.442,3	7.973,4	b) Pre-war loans regulated
<i>1. Ομολογιακά</i>	<i>7.135,8</i>	<i>7.256,2</i>	<i>6.727,3</i>	<i>6.276,7</i>	<i>1. Bonds</i>
Δάνειο 7% 1924	778,6	811,9	735,7	659,0	Loan 7% 1924
Δάνειο 6% 1928	185,5	170,1	68,8	68,8	Loan 6% 1928
Δάνειο 4% 1925	685,2	719,4	687,5	655,0	Loan 4% 1925
Δάνειο 4% 1887	222,8	248,1	172,5	107,7	Loan 4% 1887
Δάνειο 4% 1889	208,3	167,1	166,5	164,6	Loan 4% 1889
Δάνειο 4% 1902	56,7	68,6	68,1	68,1	Loan 4% 1902
Δάνειο 4% 1910	118,7	149,3	149,3	137,4	Loan 4% 1910
Δάνειο 5% 1881	306,2	321,0	235,8	235,6	Loan 5% 1881
Δάνειο 5% 1884	126,2	146,4	126,1	61,6	Loan 5% 1884
Δάνειο 5% 1890	53,3	53,7	53,7	17,7	Loan 5% 1890
Δάνειο 5% 1893	0,7	2,2	2,2	2,2	Loan 5% 1893
Δάνειο 5% 1907	40,7	6,6	6,6	6,6	Loan 5% 1907
Δάνειο 5% 1914	1.109,0	1.168,9	1.160,1	1.145,6	Loan 5% 1914
Δάνειο 6% 1928	1.259,0	1.238,7	1.159,0	1.096,4	Loan 6% 1928
Δάνειο 6% 1928	31,1	14,2	14,0	—	Loan 6% 1928
Δάνειο 6% 1931	861,6	878,7	874,3	850,0	Loan 6% 1931
Δάνειο 7% 1924	1.092,2	1.091,3	1.047,0	1.000,5	Loan 7% 1924
<i>2. Διακυβερνητικά</i>	<i>1.750,6</i>	<i>1.733,0</i>	<i>1.715,0</i>	<i>1.696,7</i>	<i>2. Government</i>
Δάνειο 4% 1929	1.750,6	1.733,0	1.715,0	1.696,7	Loan 4% 1929
Δάνεια και οφειλές σε δραχμές	588.051,0	1.558.618,5	1.522.783,0	1.505.596,7	Loans and debts in drachmae
I. Εσωτερικού	583.147,2	1.558.591,2	1.522.766,7	1.505.586,3	I. Domestic
I. Απαλλοτριώσεις	82,9	73,6	64,1	54,0	I. Expropriations
II. Ενοποιήσεις 2,5% 1962	320,8	304,1	286,3	268,0	II. Unification loan 6,5% 1962
III. Τράπεζας της Ελλάδος	582.743,5	1.558.213,5	1.522.416,3	1.505.264,3	III. Bank of Greece
α) Για συμμετοχή στα κεφάλαια Διεθνών Οργανισμών	121.581,1	156.339,6	156.339,6	174.859,9	a) Participation in the capitals of International Funds
1988 Τράπεζα Ελλάδος για ΔΝΤ	3.135,2	3.135,2	3.135,2	3.135,2	1988 Bank of Greece for IMF
1989 Τράπεζα Ελλάδος για ΔΝΤ	7.666,7	7.666,7	7.666,7	7.666,7	1989 Bank of Greece for IMF
Από συμμετοχή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	54.772,1	54.772,1	54.772,1	54.772,1	Participation in International Monetary Fund
Από συμμετοχή στο Διεθνή Οργανισμό Αναπτύξεως	377,3	—	—	—	Participation in International Development Organization
Από συμμετοχή στο κεφάλαιο Διεθνούς Τράπεζας Αναπτύξεως	297,1	—	—	—	Participation in the capital of International Development Bank
1991 Τράπεζα Ελλάδος άσφα για Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δρχ. 408.640.000 για ΔΟΑ (1987)	4.163,7	4.163,7	4.163,7	4.163,7	1991 Bank of Greece, loans without interest for IMF 408.640.000 drs for the IDO (1987)
1992 δρχ. 37,5 δισ. ΤΡ. ΕΛΛ. ΑΤΟΚΑ για ΔΝΤ	37.462,6	37.462,6	37.462,6	37.462,6	1992 37,5 billion drs Bank of Greece, loans without interest for IMF
1992 δρχ. 12,5 δισ. ΤΡ. ΕΛΛ. ΑΤΟΚΑ για ΔΝΤ	12.487,5	12.487,5	12.487,5	12.487,5	1992 12,5 billion drs. Bank of Greece, loans without interest for IMF
1992 δρχ. 810,3 εκ. ΤΡ. ΕΛΛ. ΑΤΟΚΑ για ΔΟΑ	810,3	—	—	—	1992 810,3 m. drs. Bank of Greece, loans without interest for IDO
1993 δρχ. 36.651.826.983 ΤΡ. ΕΛΛ. ΑΤΟΚΑ για ΔΝΤ	—	36.651,8	36.651,8	36.651,8	1993 36.651.826.983 drs, Bank of Greece without interest for IMF
1995 δρχ. 18.520.355.998 ΑΤΟΚΑ για ΔΝΤ	—	—	—	18.520,4	1995 18.520.355.998 without interest for IMF

PUBLIC CREDIT

XI: I. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)

Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
β) Λοιπά.....	461.162,4	1.401.873,9	1.366.076,7	1.330.404,4	b) Other
Δρχ. 70.000 εκ. (σύμβαση 23-6-78).....	45.400,0	41.300,0	37.200,0	33.100,0	70.000 m. drs (contract 23-6-78)
Δρχ. 16.000 εκ. (σύμβαση 30-12-78).....	8.410,0	7.345,0	6.280,0	5.215,0	16.000 m. drs (contract 30-12-78)
Δρχ. 1.500 εκ. (σύμβαση 19-12-79).....	250,0	125,0	—	—	1.500 m. drs (contract 19-12-79)
Δρχ. 250.000 εκ. (σύμβαση 30-12-81).....	287.102,4	266.595,0	246.087,8	225.580,4	250.000 m. drs (contract 30-12-81)
Δρχ. 150.000 εκ. (σύμβαση 17-4-84).....	120.000,0	110.000,0	100.000,0	90.000,0	150.000 m. drs (contract 17-4-84)
1993 Δρχ. 976.580.941.672 ΤΡ. Ε.Α.Α. τακτ. Λοιμών Δημ.	—	976.508,9	976.508,9	976.508,9	1993, 976.580.941.672 Bank of Greece, regular State accounts
2. Ξεωτερικού.....	4.903,8	27,3	16,3	10,4	2. Foreign
Δρχ. 123.313.500 Α.Ι.Δ. (σύμβαση 14-7-65).....	30,3	22,4	13,0	8,7	123.313.500 drs A.I.D (contract 14-7-65)
Δρχ. 33.918.750 Α.Ι.Δ. Τελική διαμόρφωση Δρχ. 24.064.057,25 (σύμβαση 14-7-65).....	6,4	4,9	3,3	1,7	33.918.750 drs A.I.D. Final formation 24.064.057,25 drs (contract 14-7-65)
Δρχ. 205.522.600 για συμμετοχή στο ΕΚΑΧ.....	205,5	—	—	—	205.522.600 drs for participation in ECSC
Δρχ. 2.551.172.300,70 για συμμετοχή στην ΕΤΕ.....	3.916,0	—	—	—	2.551.172.300,70 drs for participation in Europe Investments Bank
Δρχ. 576.000 για συμμετοχή στην ΕΥΡΑΤΟΜ.....	0,6	—	—	—	576.000 drs for participation in the EURATOM
1988 Τράπεζα Ελλάδος για ΕΤΕ.....	745,0	—	—	—	1988 Bank of Greece for Europe Investments Bank
Δάνεια εκφρασμένα σε συνάλλαγμα.....	1.843.040,3	2.256.351,4	1.983.241,2	1.682.827,2	Loans expressed in exchange
D.M. 60.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 6-11-74) ...	3.600,0	3.300,0	3.000,0	2.700,0	D.M. 60.000.000 of Bank of Greece (contract 6-11-74)
YEN 740.000.000 Κτηματικής Τράπεζας (σύμβαση 10-2-82)	444,0	333,0	222,0	111,0	YEN 740.000.000 of Mortgage Bank (contract 10-2-82)
YEN 200.000.000 Κτηματικής Τράπεζας (σύμβαση 10-2-82)	120,0	90,0	60,0	30,0	YEN 200.000.000 of Mortgage Bank (contract 10-2-82)
YEN 180.000.000 Κτηματικής Τράπεζας (σύμβαση 10-2-82)	108,0	81,0	54,0	27,0	YEN 180.000.000 of Mortgage Bank (contract 10-2-82)
YEN 50.000.000 Κτηματικής Τράπεζας (σύμβαση 10-2-82)	30,0	22,5	15,0	7,5	YEN 50.000.000 of Mortgage Bank (contract 10-2-82)
D.M. 3.000.000 Κτηματικής Τράπεζας εκ δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 14-2-83)	60,0	—	—	—	D.M. 3.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 14-2-83)
D.M. 22.000.000 Κτηματικής Τράπεζας εκ δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 14-2-83)	440,0	—	—	—	D.M. 22.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 14-2-83)
D.M. 10.000.000 Κτηματικής Τράπεζας εκ δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 29-6-83)	150,0	—	—	—	D.M. 10.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 29-6-83)
FLUX 50.000.000 Κτηματικής Τράπεζας εκ δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 22-4-83)	100,0	—	—	—	FLUX 50.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 22-4-83)
YEN 3.000.000.000 Κτηματικής Τράπεζας εκ δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 30-6-83)	180,0	—	—	—	YEN 3.000.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 30-6-83)
\$ 150.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 18-4-84).....	1.960,0	1.960,0	—	—	\$ 150.000.000 of Bank of Greece (contract 18-4-84)
D.M. 42.550.000 Κτηματικής Τράπεζας Ελλάδος εκ Δανείου ΤΑΣΕ (σύμβαση 1-8-85)	4.255,0	2.836,7	1.418,3	—	D.M. 42.550.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 1-8-85)
\$ 250.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 13-2-85).....	40.000,0	7.160,0	7.160,0	1.280,0	\$ 250.000.000 of Bank of Greece (contract 13-2-85)
YEN 45.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 27-2-85)	24.840,0	15.120,0	5.400,0	—	YEN 45.000.000.000 of Bank of Greece (contract 27-2-85)
D.M. 20.000.000 ΤΑΣΕ - ΕΚΤΕ.....	1.200,0	800,0	400,0	—	D.M. 20.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan
F.S. 20.000.000 ΤΑΣΕ - ΕΚΤΕ.....	2.200,0	2.200,0	2.200,0	—	F.S. 20.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan
\$ 20.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	355,6	—	—	—	\$ 20.000.000 of Bank of Greece
YEN 2.000.000.000 ΤΑΣΕ - ΕΚΤΕ.....	1.440,0	960,0	480,0	—	YEN 2.000.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan
F.S. 200.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	22.000,0	—	—	—	F.S. 200.000.000 of Bank of Greece
D.M. 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	1.250,0	—	—	—	D.M. 50.000.000 of Bank of Greece
YEN 5.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	857,1	—	—	—	YEN 5.000.000.000 of Bank of Greece
YEN 25.290.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	30.348,0	26.301,6	22.255,2	—	YEN 25.290.000.000 of Bank of Greece
\$ 450.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	12.510,9	—	—	—	\$ 450.000.000 of Bank of Greece
D.M. 500.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	10.884,0	10.884,0	10.884,0	—	D.M. 500.000.000 of Bank of Greece
£ 75.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	19.500,0	19.500,0	19.500,0	19.500,0	£ 75.000.000 of Bank of Greece
YEN 13.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	14.682,4	12.847,1	11.011,8	—	YEN 13.000.000.000 of Bank of Greece
\$ 70.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	6.160,0	4.144,0	2.128,0	—	\$ 70.000.000 of Bank of Greece
D.M. 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	1.250,0	—	—	—	D.M. 50.000.000 of Bank of Greece
D.M. 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος.....	2.500,0	—	—	—	D.M. 100.000.000 of Bank of Greece
YEN 900.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1986).....	648,0	432,0	216,0	—	YEN 900.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1986)
YEN 550.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1986).....	396,0	264,0	132,0	—	YEN 550.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1986)
YEN 550.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1986).....	396,0	264,0	132,0	—	YEN 550.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1986)
D.M. 30.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1986).....	3.000,0	3.000,0	1.500,0	—	D.M. 30.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1986)
\$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 11-7-86) ⁽³⁾	10.912,5	7.275,0	—	—	\$ 50.000.000 of Bank of Greece (contract 11-7-86) ⁽³⁾
F.S. 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 9-7-86).....	11.000,0	11.000,0	—	—	F.S. 100.000.000 of Bank of Greece (contract 9-7-86)
F.S. 700.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 28-7-86).....	77,0	77,0	77,0	77,0	F.S. 700.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (28-7-86)
F.S. 700.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 28-7-86).....	77,0	77,0	77,0	77,0	F.S. 700.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (28-7-86)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmas

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
F.S. 6.500.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 28-7-86)	715,0	715,0	715,0	715,0	F.S. 6.500.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (28-7-86)
F.S. 17.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 28-7-86)	1.870,0	1.870,0	1.870,0	1.870,0	F.S. 17.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (28-7-86)
F.S. 16.500.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 28-7-86)	1.815,0	1.815,0	1.815,0	1.815,0	F.S. 16.500.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (28-7-86)
D.M. 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1986)	2.000,0	—	—	—	D.M. 100.000.000 of Bank of Greece (1986)
\$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1986) ⁽⁴⁾	5.090,0	—	—	—	\$ 50.000.000 of Bank of Greece (1986)
FLUX 2.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1986)	3.200,0	—	—	—	FLUX 2.000.000.000 of Bank of Greece (1986)
L 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1986)	11.555,5	5.221,3	—	—	\$ 100.000.000 of Bank of Greece (1986)
D.M. 200.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1987)	20.000,0	20.000,0	—	—	D.M. 200.000.000 of Bank of Greece (1987)
YEN 55.000.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 4-5-87) ..	66,0	66,0	66,0	66,0	YEN 55.000.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 4-5-87)
D.M. 670.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 4-5-87)	67,0	67,0	67,0	67,0	D.M. 670.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 4-5-87)
F.S. 540.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 4-5-87)	59,4	59,4	59,4	59,4	F.S. 540.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 4-5-87)
F.S. 50.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (σύμβαση 29-5-87)	5.500,0	5.500,0	5.500,0	5.500,0	F.S. 50.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (contract 29-5-87)
F.S. 25.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 21-5-87)	2.750,0	2.750,0	2.750,0	—	F.S. 25.000.000 of Bank of Greece (contract 21-5-87)
F.S. 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 21-5-87)	5.500,0	5.500,0	5.500,0	5.500,0	F.S. 50.000.000 of Bank of Greece (contract 21-5-87)
\$ 400.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 8-6-87)	45.714,3	27.428,6	9.142,9	—	\$ 400.000.000 of Bank of Greece (contract 8-6-87)
D.M. 300.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (σύμβαση 23-6-87) ..	15.000,0	15.000,0	15.000,0	—	D.M. 300.000.000 of Bank of Greece (contract 23-6-87)
F.S. 35.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1987)	3.850,0	3.850,0	3.850,0	3.850,0	F.S. 35.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1987)
YEN 24.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1987)	26.208,0	21.024,0	15.840,0	6.216,0	YEN 24.000.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1987)
S. 37.369.207 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ (1987)	5.500,0	5.500,0	5.500,0	—	S. 37.369.207 of Mortgage Bank from RFEC loan (1987)
\$ 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (1987)	16.000,0	16.000,0	—	—	\$ 100.000.000 of Bank of Greece (1987)
1988 \$ 55.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	7.333,3	4.400,0	1.466,7	—	\$ 55.000.000 » » » » »
1988 \$ 60.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	9.600,0	6.857,0	4.114,3	1.371,4	\$ 60.000.000 » » » » »
1988 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	4.800,0	1.600,0	—	\$ 50.000.000 » » » » »
1988 \$ 350.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	56.602,9	40.000,0	24.000,0	8.000,0	\$ 350.000.000 » » » » »
1988 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	4.800,0	1.600,0	—	\$ 50.000.000 » » » » »
1988 YEN 6.500.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	7.800,0	7.800,0	7.800,0	—	YEN 6.500.000.000 of Bank of Greece (1988)
1988 \$ 37.369.207 Τράπεζας Ελλάδος	5.979,1	5.979,1	5.979,1	5.979,1	\$ 37.369.207 of Bank of Greece (1988)
1988 FS 98.650.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	10.851,5	10.851,5	10.851,5	10.851,5	FS 98.650.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1988)
1988 FS 40.000.000 ΕΤΕ από ΤΑΣΕ	4.400,0	4.400,0	4.400,0	4.400,0	FS 40.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1988)
1988 YEN 20.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	24.000,0	24.000,0	24.000,0	24.000,0	YEN 20.000.000.000 of Bank of Greece (1988)
1986 \$ 425.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	29.142,9	9.714,3	—	—	\$ 425.000.000 of Bank of Greece (1986)
1989 \$ 250.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0	\$ 250.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 FS 23.280.000 Τράπεζας Ελλάδος	2.560,0	2.560,0	2.560,8	—	FS 23.280.000 of Bank of Greece (1989)
1989 FS 1.720.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	189,2	189,2	189,2	—	FS 1.720.000 of Mortgage Bank from RFEL loan (1989)
1988 DM 169.024.008 Τράπεζας Ελλάδος	16.902,4	5.634,2	—	—	DM 169.024.008 of Bank of Greece (1988)
1988 ECU 47.761.194,01 Τράπεζας Ελλάδος	9.552,2	7.164,2	2.388,1	—	ECU 47.761.194 of Bank of Greece (1988)
1988 DM 306.810.000 Τράπεζας Ελλάδος	30.681,0	20.454,0	—	—	DM 306.810.000 of Bank of Greece (1988)
1989 DM 136.350.000 Τράπεζας Ελλάδος	13.635,0	10.226,3	3.408,8	—	DM 136.350.000 of Bank of Greece (1989)
1989 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	16.000,0	16.000,0	14.666,7	12.000,0	\$ 50.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 YEN 10 δισ. Τράπεζας Ελλάδος μετατρέπ. \$ 75.000.000	12.000,0	12.000,0	12.000,0	12.000,0	YEN 10 Billions of Bank of Greece (1989) \$ 75.000.000
1988 YEN 50.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	6.000,0	6.000,0	6.000,0	6.000,0	YEN 50.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1988)
1989 \$ 150.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	24.000,0	24.000,0	12.000,0	12.000,0	\$ 150.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 FLH 130.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	11.700,0	11.700,0	11.700,0	11.700,0	FLH 130.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 \$ 150.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	24.000,0	24.000,0	20.571,4	13.714,3	\$ 150.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	8.000,0	6.857,1	4.571,4	\$ 50.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 YEN 1.450.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	1.740,0	1.740,0	1.740,0	1.392,0	YEN 1.450.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1989)
1989 YEN 1.230.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	1.476,0	1.476,0	1.476,0	1.180,8	YEN 1.230.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1989)
1989 YEN 1.310.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	1.572,0	1.572,0	1.572,0	1.257,6	YEN 1.310.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1989)
1989 YEN 685.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	822,0	822,0	822,0	657,6	YEN 685.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1989)
1989 YEN 2.620.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	3.144,0	3.144,0	3.144,0	2.515,2	YEN 2.620.000.000 of Mortgage Bank from RFEL (1989)
1989 \$ 300.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	48.000,0	48.000,0	6.464,0	6.464,0	\$ 300.000.000 of Bank of Greece (1989)
1989 YEN 20.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	24.000,0	24.000,0	24.000,0	24.436,9	YEN 20.000.000.000 of Bank of Greece (1989)
1990 \$ 500.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (6-4-90)	80.000,0	80.000,0	80.000,0	57.142,9	\$ 500.000.000 of Bank of Greece (6-4-90)
1990 DM 300.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	30.000,0	30.000,0	30.000,0	6.128,0	DM 300.000.000 of Bank of Greece (1990)
1990 YEN 60.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	72.000,0	72.000,0	72.000,0	66.570,7	YEN 60.000.000.000 of Bank of Greece (1990)
1990 \$ 120.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (Ιουλ. '90)	19.200,0	19.200,0	19.200,0	18.779,3	\$ 120.000.000 of Bank of Greece (July 1990)
1990 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος (Αύγ. '90)	8.000,0	8.000,0	8.000,0	8.000,0	\$ 50.000.000 of Bank of Greece (August 1990)
1990 DM 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	10.000,0	10.000,0	10.000,0	10.000,0	DM 100.000.000 of Bank of Greece (1990)
1990 FS 30.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΑΣΕ	3.300,0	3.300,0	3.300,0	3.300,0	FS 30.000.000 of Mortgage Bank from RFEC loan (1990)
1990 \$ 46.550.000 Τράπεζας Ελλάδος	6.620,4	4.965,3	3.310,0	1.655,1	\$ 46.550.000 of Bank of Greece (1990)
1990 DKK 300.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	7.500,0	7.500,0	7.500,0	8.365,3	DKK 300.000.000 of Bank of Greece (1990)
1991 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	8.000,0	4.800,0	1.600,0	1991 \$ 50.000.000 of Bank of Greece
1991 YEN 20.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	24.000,0	24.000,0	—	—	1991 YEN 20.000.000.000 of Bank of Greece
1991 YEN 70.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	84.000,0	84.000,0	84.000,0	81.747,1	1991 YEN 70.000.000.000 of Bank of Greece
1991 ECU 400.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	80.000,0	80.000,0	80.000,0	80.000,0	1991 ECU 400.000.000 of Bank of Greece
1991 YEN 169.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΚΑΣΕ	202,8	202,8	202,8	202,8	1991 YEN 169.000.000 of Mortgage Bank from RFEL
1991 YEN 2.760.000.000 ΕΚΤΕ από ΤΚΑΣΕ	3.312,0	3.312,0	3.312,0	3.312,0	1991 YEN 2.760.000.000 of Mortgage Bank from RFEL
1991 \$ 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	16.000,0	16.000,0	18.030,0	18.030,0	1991 \$ 100.000.000 of Bank of Greece
1991 DKK 365.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	9.125,0	9.125,0	9.125,0	8.655,3	1991 DKK 365.000.000 of Bank of Greece
1991 YEN 50.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	60.000,0	60.000,0	60.000,0	60.937,0	1991 YEN 50.000.000.000 of Bank of Greece
1991 \$ 60.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	9.600,0	9.600,0	9.600,0	9.600,0	1991 \$ 60.000.000 of Bank of Greece
1991 \$ 30.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	4.800,0	4.800,0	4.800,0	2.400,0	1991 \$ 30.000.000 of Bank of Greece

**XI: 1. Δημοσίο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 – 1995 (συνέχεια)
Public debt of ⁽¹⁾ Greece, as on the 31st of December 1992 – 1995 (continued)**

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1992 YEN 70.000.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	84.000,0	84.000,0	84.000,0	86.222,0	1992 YEN 70.000.000.000 of Bank of Greece
1992 ECU 200.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0	1992 ECU 200.000.000 of Bank of Greece
1992 SP PT. 10.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	14.000,0	14.000,0	14.000,0	15.289,1	1992 SP PT 10.000 millions of Bank of Greece
1992 LITS 10 δισ. ECU 65 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	1.000,0	1.000,0	1.000,0	1.425,4	1992 LITS 10 bil. and ECU 65 mill. of Bank of Greece
1992 LITS 10 δισ. ECU 65 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	13.000,0	13.000,0	13.000,0	14.336,4	1992 LITS 10 bil. and ECU 65 mill. of Bank of Greece
1992 \$ 75.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	12.000,0	12.000,0	8.000,0	4.000,0	1992 \$ 75.000.000 of Bank of Greece
1992 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	8.000,0	8.000,0	6.000,0	1992 \$ 50.000.000 " " " "
1992 DM 120.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	12.000,0	12.000,0	11.925,5	7.155,3	1992 DM 120.000.000 of Bank of Greece
1992 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	8.000,0	8.000,0	6.000,0	1992 \$ 50.000.000 of Bank of Greece
1992 YEN 50.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	60.000,0	60.000,0	60.000,0	60.000,0	1992 YEN 50.000 millions of Bank of Greece
1992 ECU 6.520.000 ΤΑΣΕ - ΕΚΤΕ	1.304,0	1.304,0	1.304,0	1.304,0	1992 ECU 6.520.000 of Mortgage Bank from RFEL
1992 \$ 50.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	8.000,0	8.000,0	8.000,0	6.400,0	1992 \$ 50.000.000 of Bank of Greece
1992 YEN 60.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	72.000,0	72.000,0	72.000,0	72.000,0	1992 YEN 60.000 millions of Bank of Greece
1992 YEN 40.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	48.000,0	48.000,0	48.000,0	18.930,7	1992 YEN 40.000 " " " "
1992 \$ 100.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	16.000,0	16.000,0	16.000,0	16.000,0	1992 \$ 100.000.000 " " " "
1992 \$ 250.000.000 Τράπεζας Ελλάδος	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.430,0	1992 \$ 250.000.000 " " " "
1993 YEN 100.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	120.000,0	120.000,0	120.000,0	1993 YEN 100.000 " " " "
1993 YEN 30.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	36.000,0	36.000,0	36.000,0	1993 YEN 30.000 " " " "
1993 YEN 10.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	12.000,0	12.000,0	—	1993 YEN 10.000 " " " "
1993 D.M. 1.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	100.000,0	100.000,0	100.000,0	1993 D.M. 1.000 " " " "
1993 \$ 100 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	16.000,0	16.000,0	16.000,0	1993 \$ 100 " " " "
1993 L 100 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	26.000,0	26.000,0	26.000,0	1993 L 100 " " " "
1993 \$ 200 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	32.000,0	32.000,0	32.000,0	1993 \$ 200 " " " "
1993 LITS 39.700 Τράπεζας Ελλάδος	—	3.970,0	3.970,0	3.778,9	1993 LITS 39.700 " " " "
1993 \$ 300 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	48.000,0	48.000,0	5.281,6	1993 \$ 300 " " " "
1993 F.F. 1.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	26.000,0	26.000,0	26.000,0	1993 FF 1.000 " " " "
1993 YEN 60.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	72.000,0	72.000,0	72.000,0	1993 YEN 60.000 " " " "
1993 YEN 40.000 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	48.000,0	48.000,0	61.605,8	1993 YEN 40.000 " " " "
1993 \$ 500 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	80.000,0	80.000,0	80.000,0	1993 \$ 500 " " " "
1993 \$ 35 εκ. LITS 22,1 δισ. ECU 8,4 εκ. Τράπεζας Ελλάδος	—	9.492,6	9.492,6	8.282,2	1993 \$ 35, LITS 22,1 bil. ECU 8,4 m. of Bank of Greece
Δάνεια και οφειλές σε χρυσό	5.946,6	5.598,4	5.598,4	5.598,4	Loans and debts in gold
Δάνειο Τράπεζας Ελλάδος για την καταβολή σε χρυσό του 1/4 της συμμετοχής της Ελλάδος στο κεφάλαιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου	5.519,4	5.519,4	5.519,4	5.519,4	Loan from the Bank of Greece for 1/4 quota payment for the participation of Greece in the capital of International Monetary Fund
Δάνειο Τράπεζας Ελλάδος σε χρυσό για την καταβολή του 1/10 της συμμετοχής στο Διεθνή Οργανισμό Αναπτύξεως	40,3	—	—	—	Loan from the Bank of Greece for 1/10 quota payment for the participation of Greece in the International Development Fund
Συμμετοχή στο Κεφάλαιο Δανείου Τράπεζας Αναπτύξεως	79,0	—	—	—	Participation in Development Bank's loan capital
Δάνειο \$ 2.122.000 Τράπεζας Ελλάδος για ΔΟΧ	307,9	—	—	—	Loan \$ 2.122.000 from the Bank of Greece for IFO
1993 Τράπεζας Ελλάδος 13.942.857 μονάδες Λογαριασμών, συμμετοχή Διεθν. Οργανισμούς	—	79,0	79,0	79,0	1993 Bank of Greece 13.942.857 account units, participation in international Organizations
Κυμαινόμενο χρέος σε δραχμές	5.600.526,7	5.765.738,5	7.533.286,1	8.421.643,0	Floating debt in drachmae
Έντοκα γραμμάτια Ν.Δ. 3745/57	1.782.844,8	1.565.329,7	1.923.469,8	2.337.284,7	Interest bearing treasury bills, L.D. 3745/57
1985 έντοκα γραμμάτια ιδ. τομεία	3.817.681,9	4.200.408,8	5.609.816,3	6.084.358,3	Interest bearing treasury bills, private sector, 1985
Δάνεια νόμων 828 και 959 του 1943 σε αυτούσια χροό-γραφα	39,0	38,8	40,7	38,7	Loans in bonds under laws 828 and 959 in the year 1943
Ονομαστική αξία οφειλόμενων τίτλων	39,0	38,8	40,7	38,7	Nominal value of bonds due
Δάνεια, Ομόλογα με ρήτρα ξένου νομίσματος	748.241,2	1.163.098,6	1.244.697,6	1.055.378,9	Loans in bonds in foreign currency clause
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1986)	6,8	3,4	3,2	—	Greek State bonds in ECU clause (1986)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1987)	19,2	14,6	8,0	—	Greek State bonds in ECU clause (1987)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1987)	8,8	6,4	4,0	—	Greek State bonds in ECU clause (1987)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1989)	54,6	16,2	13,0	—	Greek State bonds in ECU clause (1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1989)	108,4	45,8	41,4	—	Greek State bonds in ECU clause (1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Σεπτ. '89)	242,8	100,0	21,8	—	Greek State bonds in ECU clause (Sept. 1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Οκτ. '89)	129,8	32,2	14,2	—	Greek State bonds in ECU clause (Oct. 1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Νοέμβρ. '89)	20.043,2	112,0	42,8	—	Greek State bonds in ECU clause (Nov. 1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Δεκ. '89)	5.901,6	15,6	9,8	—	Greek State bonds in ECU clause (Dec. 1989)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Ιαν. '90)	28,4	19,4	10,8	—	Greek State bonds in ECU clause (Jan. 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (2-4-90)	119,6	67,8	30,4	—	Greek State bonds in ECU clause (2-4-90)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Μάιος '90)	159,6	56,4	21,4	—	Greek State bonds in ECU clause (May 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (Ιούν. '90)	24,4	6,4	—	—	Greek State bonds in ECU clause (June 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (Ιούν. '90)	0,4	0,3	0,2	—	Greek State bonds in USD clause (June 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Νοέμβρ. '90)	1.693,2	23,0	7,2	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Nov. 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Νοέμβρ. '90)	19.600,6	7.630,0	15,6	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (Nov. 1990)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

XI: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Δεκ. '90)	30.588,2	80,4	35,6	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Dec. 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Δεκ. '90)	1.975,2	1.482,4	18,4	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (Dec. 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΕΤΡΑΕΤΗ (Δεκ. '90)	3.419,6	3.419,6	3.329,4	—	Four-year Greek State bonds in ECU clause (Dec. 1990)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (Ιαν. '91)	150,0	70,8	17,6	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Ιαν. '91)	12.518,4	11,6	2,0	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Ιαν. '91)	2.038,4	2.038,4	0,4	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΕΤΡΑΕΤΗ (Ιαν. '91)	2.725,2	2.725,2	2.725,2	—	Four-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Φεβρ. '91)	23.350,0	52,6	11,8	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Feb. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Φεβρ. '91)	1.469,2	1.469,2	4,6	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (Feb. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΕΤΡΑΕΤΗ (Φεβρ. '91)	7.406,8	7.406,8	7.406,8	—	Four-year Greek State bonds in ECU clause (Feb. 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (29-3-91)	52.480,0	84,6	33,8	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (29-3-91)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (29-3-91)	4.158,0	4.158,0	2,8	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (29-3-91)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΕΤΡΑΕΤΗ (29-3-91)	7.121,4	7.121,4	7.121,4	—	Four-year Greek State bonds in ECU clause (29-3-91)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-4-91)	70,6	24,6	10,8	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (15-4-91)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Ιουλ. '91)	13.135,4	34,6	16,6	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Ιουλ. '91)	1.644,0	1.644,0	—	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΕΤΡΑΕΤΗ (Ιουλ. '91)	1.091,2	1.091,2	1.091,2	—	Four-year Greek State bonds in ECU clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΔΙΕΤΗ (Ιουλ. '91)	5.163,8	50,7	4,0	—	Two-year Greek State bonds in USD clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (Ιουλ. '91)	154,7	154,7	1,6	—	Three-year Greek State bonds in USD clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΕΤΡΑΕΤΗ (Ιουλ. '91)	321,4	321,4	321,4	—	Four-year Greek State bonds in USD clause (July 1991)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (25-11-92)	4.274,9	4.038,2	1,4	—	One-year Greek State bonds in USD clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (15-9-92)	2.080,0	2.080,0	—	—	One-year Greek State bonds in USD clause (15-9-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (25-11-92)	840,0	840,0	840,0	—	Three-year Greek State bonds in USD clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΠΕΝΤΑΕΤΗ (25-11-92)	305,6	305,6	305,6	305,6	Five-year Greek State bonds in USD clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (21-12-92)	64.791,5	54.453,8	5,8	—	One-year Greek State bonds in USD clause (21-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (21-12-92)	4.268,0	4.268,0	4.268,0	—	Three-year Greek State bonds in USD clause (21-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΠΕΝΤΑΕΤΗ (21-12-92)	272,0	272,0	272,0	272,0	Five-year Greek State bonds in USD clause (21-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΕΤΗΣΙΑ (Οκτ. '92)	20.073,0	1.288,0	10,9	—	One-year Greek State bonds in DM clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΔΙΕΤΗ (Οκτ. '92)	8.194,2	8.194,2	15,0	—	Two-year Greek State bonds in DM clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΤΡΙΕΤΗ (Οκτ. '92)	13.737,2	13.737,2	13.737,2	—	Three-year Greek State bonds in DM clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΕΤΗΣΙΑ (25-11-92)	8.832,6	3.428,7	0,3	—	One-year Greek State bonds in DM clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΤΡΙΕΤΗ (25-11-92)	3.533,1	3.533,1	3.533,1	—	Three-year Greek State bonds in DM clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM ΠΕΝΤΑΕΤΗ (25-11-92)	5.146,0	5.146,0	5.146,0	5.146,0	Five-year Greek State bonds in DM clause (25-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (Ιαν. '92)	75.656,4	163,8	48,0	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Ιαν. '92)	5.427,0	5.427,0	13,8	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Ιαν. '92)	14.737,4	14.737,4	14.737,4	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (Jan. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (έκθ. 15-4-92)	25.898,0	12.687,2	3,0	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (15-4-92)

XI: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 – 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 – 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (εκδ. 15-4-92)	3.174,6	3.174,6	3.174,6	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (15-4-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (εκδ. 15-4-92)	2.589,8	2.589,8	3,4	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (15-4-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (εκδ. 15-5-92)	32.921,8	46,4	13,0	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (15-5-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (εκδ. 15-5-92)	9.629,8	9.629,8	5,6	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (15-5-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (εκδ. 15-5-92)	9.053,6	9.053,6	9.053,6	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (15-5-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (24-8-92)	49.304,2	235,2	78,2	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (24-8-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (24-8-92)	8.430,0	8.430,0	9,8	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (24-8-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (24-8-92)	22.028,0	22.028,0	22.028,0	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (24-8-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-9-92)	41.683,4	1.013,4	17,2	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (15-9-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (15-9-92)	3.970,0	3.970,0	28,0	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (15-9-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (15-9-92)	10.798,0	10.798,0	10.798,0	—	Three-year Greek State bonds in ECU clause (15-9-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (Οκτ. 92)	15.735,8	11.317,4	17,2	—	One-year Greek State bonds in ECU clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΔΙΕΤΗ (Οκτ. 92)	1.573,6	1.573,6	35,0	—	Two-year Greek State bonds in ECU clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (Οκτ. 92)	4.720,8	4.720,8	4.720,8	—	Three year Greek State bonds in ECU clause (Oct. 92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (20-11-92)	21.259,4	13.375,0	23,4	—	One year Greek State bonds in ECU clause (20-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (20-11-92)	5.067,6	5.067,6	5.067,6	—	Three year Greek State bonds in ECU clause (20-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΠΕΝΤΑΕΤΗ (20-11-92)	2.821,6	2.821,6	2.821,6	2.821,6	Five year Greek State bonds in ECU clause (20-11-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-12-92)	22.094,0	17.320,4	19,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (15-12-92)	2.936,0	2.936,0	2.936,0	—	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΠΕΝΤΑΕΤΗ (15-12-92)	1.259,2	1.259,2	1.259,2	1.259,2	Five year Greek State bonds in ECU clause (15-12-92)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (21-1-93)	—	4.448,0	6,6	—	One year Greek State bonds in USD clause (21-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (21-1-93)	—	1.334,4	1.334,4	1.334,5	Three year Greek State bonds in USD clause (21-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (18-2-93)	—	4.993,6	4,2	—	One year Greek State bonds in USD clause (18-2-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (18-2-93)	—	220,8	220,8	220,8	Three year Greek State bonds in USD clause (18-2-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (17-3-93)	—	2.553,6	1,0	—	One year Greek State bonds in USD clause (17-3-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (17-3-93)	—	248,8	248,8	248,8	Three year Greek State bonds in USD clause (17-3-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (30-4-93)	—	9.440,0	11,4	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-4-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (30-4-93)	—	1.112,8	1.112,8	1.112,8	Three year Greek State bonds in USD clause (30-4-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (28-5-93)	—	2.381,1	0,5	—	One year Greek State bonds in USD clause (28-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (28-5-93)	—	718,2	718,2	718,2	Three year Greek State bonds in USD clause (28-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (30-6-93)	—	5.111,5	2,2	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-6-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (30-6-93)	—	576,8	576,8	576,8	Three year Greek State bonds in USD clause (30-6-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (30-7-93)	—	181.234,4	18,2	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-7-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (30-7-93)	—	6.128,0	6.128,0	6.128,0	Three year Greek State bonds in USD clause (30-7-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (31-8-93)	—	32.625,4	18,6	—	One year Greek State bonds in USD clause (31-8-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (31-8-93)	—	1.631,4	1.631,4	1.631,4	Three year Greek State bonds in USD clause (31-8-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (30-9-93)	—	40.812,8	59,4	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-9-93)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

XI: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (30-9-93)	—	4.353,6	4.353,6	4.353,6	Three year Greek State bonds in USD clause (30-9-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (29-10-93)	—	25.977,6	983,7	—	One year Greek State bonds in USD clause (29-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (29-10-93)	—	747,2	747,2	747,2	Three year Greek State bonds in USD clause (29-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (26-11-93)	—	55.487,4	12.858,4	—	One year Greek State bonds in USD clause (26-11-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (26-11-93)	—	5.578,1	5.578,1	5.578,2	Three year Greek State bonds in USD clause (26-11-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΕΤΗΣΙΑ (21-12-93)	—	16.504,8	12.515,4	—	One year Greek State bonds in USD clause (21-12-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD ΤΡΙΕΤΗ (21-12-93)	—	128.492,0	128.492,0	128.492,0	Three year Greek State bonds in USD clause (21-12-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα GBP ΕΤΗΣΙΑ (27-1-93)	—	793,0	—	—	One year Greek State bonds in GBP clause (27-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα GBP ΤΡΙΕΤΗ (27-1-93)	—	3.868,8	3.868,8	3.868,0	Three year Greek State bonds in GBP clause (27-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα GBP ΕΤΗΣΙΑ (28-5-93)	—	4.788,9	0,3	—	One year Greek State bonds in GBP clause (28-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα GBP ΤΡΙΕΤΗ (28-5-93)	—	478,1	478,1	478,1	Three year Greek State bonds in GBP clause (28-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (19-1-93)	—	45.767,0	45,2	—	One year Greek State bonds in ECU clause (19-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (19-1-93)	—	4.272,0	4.272,0	4.272,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (19-1-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (26-2-93)	—	7.187,0	24,2	—	One year Greek State bonds in ECU clause (26-2-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (26-2-93)	—	9.700,0	9.700,0	9.700,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (26-2-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (31-3-93)	—	17.275,0	20,2	—	One year Greek State bonds in ECU clause (31-3-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (31-3-93)	—	3.031,0	3.031,0	3.031,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (31-3-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (14-4-93)	—	8.060,0	120,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (14-4-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (14-4-93)	—	1.510,0	1.510,0	1.510,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (14-4-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (17-5-93)	—	50.992,2	18,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (17-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (17-5-93)	—	13.001,0	13.001,0	13.001,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (17-5-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (16-6-93)	—	19.775,4	34,4	—	One year Greek State bonds in ECU clause (16-6-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (16-6-93)	—	562,0	562,0	562,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (16-6-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-7-93)	—	10.278,0	9,0	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-7-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (15-7-93)	—	957,0	957,0	957,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-7-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (24-8-93)	—	7.435,0	23,4	—	One year Greek State bonds in ECU clause (24-8-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (24-8-93)	—	2.007,6	2.007,6	2.007,6	Three year Greek State bonds in ECU clause (24-8-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-9-93)	—	24.500,2	164,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-9-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (15-9-93)	—	1.790,0	1.790,0	1.790,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-9-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (18-10-93)	—	11.855,4	1.838,2	—	One year Greek State bonds in ECU clause (18-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (18-10-93)	—	726,2	726,2	726,2	Three year Greek State bonds in ECU clause (18-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (29-10-93)	—	3.199,8	91,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (29-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (29-10-93)	—	643,6	643,6	643,6	Three year Greek State bonds in ECU clause (29-10-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (22-11-93)	—	15.491,0	8.193,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (22-11-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (22-11-93)	—	4.509,2	4.509,2	4.509,2	Three year Greek State bonds in ECU clause (22-11-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΕΤΗΣΙΑ (15-12-93)	—	7.386,0	5.492,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-12-93)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU ΤΡΙΕΤΗ (15-12-93)	—	40.993,0	40.993,0	40.993,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-12-93)

XI: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 – 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 – 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (8-3-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	73.087,4	—	One year Greek State bonds in USD clause (8-3-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (8-3-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	7.620,3	7.620,3	Three year Greek State bonds in USD clause (8-3-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (22-4-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	38.382,6	—	One year Greek State bonds in USD clause (22-4-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (22-4-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	42.772,5	42.772,5	Three year Greek State bonds in USD clause (22-4-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (17-5-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	121.573,8	—	One year Greek State bonds in USD clause (17-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (17-5-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	13.010,2	13.010,2	Three year Greek State bonds in USD clause (17-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-5-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	17.256,5	—	One year Greek State bonds in USD clause (31-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-5-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	1.792,5	1.792,5	Three year Greek State bonds in USD clause (31-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (13-6-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	24.000,0	—	One year Greek State bonds in USD clause (13-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (15-6-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	6.596,3	—	One year Greek State bonds in USD clause (15-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (15-6-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	782,9	782,9	Three year Greek State bonds in USD clause (15-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (30-6-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	23.138,7	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (30-6-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	2.415,2	2.415,2	Three year Greek State bonds in USD clause (30-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (1-8-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	172.150,7	—	One year Greek State bonds in USD clause (1-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (1-8-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	782,7	782,7	Three year Greek State bonds in USD clause (1-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-8-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	18.055,5	—	One year Greek State bonds in USD clause (31-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-8-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	812,0	812,0	Three year Greek State bonds in USD clause (31-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (30-9-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	32.037,6	—	One year Greek State bonds in USD clause (30-9-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (30-9-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	10.590,2	10.590,9	Three year Greek State bonds in USD clause (30-9-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (28-11-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	84.610,1	—	One year Greek State bonds in USD clause (28-11-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (28-11-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	643,8	643,8	Three year Greek State bonds in USD clause (28-11-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM (15-7-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	6.739,3	—	One year Greek State bonds in DM clause (15-7-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα DM (15-7-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	769,8	769,8	Three year Greek State bonds in DM clause (15-7-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (19-1-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	17.123,0	—	One year Greek State bonds in ECU clause (19-1-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (19-1-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	1.412,2	1.412,3	Three year Greek State bonds in ECU clause (19-1-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-3-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	17.957,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (31-3-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-3-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	2.255,8	2.255,8	Three year Greek State bonds in ECU clause (31-3-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (17-5-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	31.522,2	—	One year Greek State bonds in ECU clause (17-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (17-5-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	5.577,8	5.577,8	Three year Greek State bonds in ECU clause (17-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-5-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	15.347,4	—	One year Greek State bonds in ECU clause (31-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-5-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	1.786,4	1.786,4	Three year Greek State bonds in ECU clause (31-5-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (15-6-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	11.287,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (15-6-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	3.757,0	3.757,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (30-6-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	8.388,8	—	One year Greek State bonds in ECU clause (30-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (30-6-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	1.961,4	1.961,4	Three year Greek State bonds in ECU clause (30-6-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1-8-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	4.166,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (1-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (1-8-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	1.059,4	1.059,4	Three year Greek State bonds in ECU clause (1-8-94)

XI. 1. Δημοσίο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-8-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	5.128,4	—	One year Greek State bonds in ECU clause (31-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (31-8-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	606,0	606,0	Three year Greek State bonds in ECU clause (31-8-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (15-9-94) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	4.522,6	—	One year Greek State bonds in ECU clause (15-9-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα ECU (15-9-94) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	2.021,2	2.021,2	Three year Greek State bonds in ECU clause (15-9-94)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (12-1-95) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	—	38.250,2	One year Greek State bonds in USD clause (12-1-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (12-1-95) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	—	5.597,1	Three year Greek State bonds in USD clause (12-1-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (13-3-95) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	—	296.251,2	One year Greek State bonds in USD clause (13-3-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (13-3-95) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	—	9.454,1	Three year Greek State bonds in USD clause (13-3-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (17-5-95) ΔΙΕΤΗ	—	—	—	16.125,4	Two year Greek State bonds in USD clause (17-5-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (17-5-95) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	—	1.099,0	Three year Greek State bonds in USD clause (17-5-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-5-95) ΕΤΗΣΙΑ	—	—	—	324.824,0	One year Greek State bonds in USD clause (31-5-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου με ρήτρα USD (31-5-95) ΤΡΙΕΤΗ	—	—	—	10.351,8	Three year Greek State bonds in USD clause (31-5-95)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές	976.230,0	2.866.990,7	3.806.309,7	6.526.603,6	Greek State bonds in drachmae
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Έκδοση 19-10-87)	54,6	1,6	0,6	—	Greek State bonds (issued on 19-10-87)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Έκδοση 14-12-87)	283,0	0,7	0,7	—	Greek State bonds (issued on 14-12-87)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (29-7-88)	26,7	26,2	14,2	—	Greek State bonds (29-7-88)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Αύγουστος '88)	5,7	5,7	5,7	—	Greek State bonds (August 1988)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Σεπτ. '88)	17,4	16,9	16,9	—	Greek State bonds (Sept. 1988)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Οκτ. '88)	1,4	1,4	1,0	—	Greek State bonds (Oct. 1988)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Νοεμ. '88 ΔΙΕΤΗ)	10,0	10,0	10,0	—	Two-year Greek State bonds (Nov. 1988)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Νοεμ. '88 ΤΡΙΕΤΗ)	9,4	9,3	9,3	—	Three-year Greek State bonds (Nov. 1988)
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (Δεκ. '88) ΔΙΕΤΗ	1,0	1,0	1,0	—	Two-year Greek State bonds (Dec. 1988)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ	0,2	0,2	0,2	—	Two-year Greek State bonds (1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ	13,1	6,1	0,5	—	Three-year Greek State bonds (1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (έκδ. Φεβρ. '89 ΔΙΕΤΗ)	10,5	1,3	0,3	—	Two-year Greek State bonds (Feb. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Μάρτιος)	0,1	0,1	—	—	Two-year Greek State bonds (March 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Μάρτ. '89)	3,6	1,1	0,9	—	Three-year Greek State bonds (March 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Απρ. '89)	0,2	0,2	0,2	—	Two-year Greek State bonds (April 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Απρ. '89)	4,7	1,9	1,9	—	Three-year Greek State bonds (April 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Μάιος '89)	2,9	2,6	2,6	—	Two-year Greek State bonds (May 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Μάιος '89)	14,0	10,7	10,5	—	Three-year Greek State bonds (May 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Ιούν. '89)	2,0	1,0	1,0	—	Two-year Greek State bonds (June 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Ιούν. '89)	5,9	1,4	1,4	—	Three-year Greek State bonds (June 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Ιουλ. '89)	4,0	—	—	—	Two-year Greek State bonds (July 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Ιουλ. '89)	19,2	19,1	12,3	—	Three-year Greek State bonds (July 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Αύγ. '89)	2,5	1,0	—	—	Two-year Greek State bonds (August 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Αύγ. '89)	43,4	16,6	15,8	—	Three-year Greek State bonds (August 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Σεπτ. '89)	0,7	—	—	—	Two-year Greek State bonds (Sept. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Σεπτ. '89)	14,6	4,6	3,2	—	Three-year Greek State bonds (Sept. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Οκτ. '89)	2,5	2,0	1,8	—	Two-year Greek State bonds (Oct. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Οκτ. '89)	73,1	10,9	8,9	—	Three-year Greek State bonds (Oct. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Νοεμ. '89)	4,0	4,0	—	—	Two-year Greek State bonds (Nov. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Νοεμ. '89)	326,2	4,5	3,7	—	Three-year Greek State bonds (Nov. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Δεκ. '89)	14,5	1,0	—	—	Two-year Greek State bonds (Dec. 1989)
1989 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Δεκ. '89)	6.331,4	38,4	12,3	—	Three-year Greek State bonds (Dec. 1989)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Ιαν. '90)	5,6	1,0	1,0	—	Two-year Greek State bonds (Jan. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Ιαν. '90)	8.650,0	13,1	11,2	—	Three-year Greek State bonds (Jan. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Φεβρ. '90)	6,4	4,0	—	—	Two-year Greek State bonds (Febr. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Φεβρ. '90)	4.500,0	8,8	6,6	—	Three-year Greek State bonds (Febr. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Μάρτ. '90)	10,6	9,0	—	—	Two-year Greek State bonds (March 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Μάρτ. '90)	6.300,0	2,5	0,6	—	Three-year Greek State bonds (March 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Απρ. '90)	2,2	—	—	—	Two-year Greek State bonds (April 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Απρ. '90)	11.100,0	7,6	2,6	—	Three-year Greek State bonds (April 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Μάιος '90)	0,2	—	—	—	Two-year Greek State bonds (May 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Μάιος '90)	2.000,0	4,1	2,1	—	Three-year Greek State bonds (May 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Ιούν. '90)	1,2	—	—	—	Two-year Greek State bonds (June 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Ιούν. '90)	4.500,0	1,6	—	—	Three-year Greek State bonds (June 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Ιουλ. '90)	10,9	—	—	—	Two-year Greek State bonds (July 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Ιουλ. '90)	8.500,0	2.312,8	1,0	—	Three-year Greek State bonds (July 1990)

XI: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Αύγ. '90) ...	5,6	1,3	1,3	—	Two-year Greek State bonds (August 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Αύγ. '90) ..	9.550,0	23,8	0,5	—	Three-year Greek State bonds (August 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Σεπτ. '90) .	30,9	12,9	12,9	—	Two-year Greek State bonds (Sept. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Σεπτ. '90) .	12.500,0	185,3	0,5	—	Three-year Greek State bonds (Sept. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Οκτ. '90) ...	52,3	14,3	14,3	—	Two-year Greek State bonds (Oct. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Οκτ. '90) ...	11.900,0	8.346,2	7,5	—	Three-year Greek State bonds (Oct. 1990)
1990 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Δεκ. '90)	6.544,0	7,4	—	—	Two-year Greek State bonds (Dec. 1990)
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Δεκ. '91) ...	14.600,0	14.240,7	4,0	—	Two-year Greek State bonds (Dec. 1991)
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (21-11-91) ΕΤΕ	128.037,3	128.037,3	128.037,3	128.037,3	Five-year Greek State bonds (21-11-91) of Bank of Greece
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Φεβ. '92) ...	6.450,0	6.450,0	13,7	—	Two-year Greek State bonds (Feb. 1992)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Φεβ. '92) ..	92.200,0	92.200,0	92.200,0	—	Three-year Greek State bonds (Feb. 1992)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (Μαρ. '92) ...	8.250,0	8.250,0	1,6	—	Two-year Greek State bonds (Mar. 1992)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Μαρ. '92) .	14.300,0	14.300,0	14.300,0	—	Three-year Greek State bonds (Mar. 1992)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (έκδ. 23-4-92)	50.000,0	56.000,0	—	—	Three-year Greek State bonds f. (23-4-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (έκδ. 30-4-92)-Κ	15.600,0	15.600,0	—	—	Two-year Greek State bonds f. (30-4-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (έκδ. 30-4-92)-Κ	71.900,0	71.900,0	71.900,0	—	Three-year Greek State bonds f. (30-4-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (έκδ. 31-5-92)	17.800,0	17.800,0	1,2	—	Two-year Greek State bonds f. (31-5-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (έκδ. 31-5-92)	12.700,0	12.700,0	12.700,0	—	Three-year Greek State bonds f. (31-5-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (έκδ. 30-6-92)	6.200,0	6.200,0	9,4	—	Two-year Greek State bonds f. (30-6-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-6-92)	50.150,0	50.150,0	50.150,0	—	Three-year Greek State bonds f. (30-6-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (31-7-92)-Κ .	7.500,0	7.500,0	14,5	—	Two-year Greek State bonds f. (31-7-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (31-7-92)-Κ	37.600,0	37.600,0	37.600,0	—	Three-year Greek State bonds f. (31-7-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-8-92) .	2.000,0	2.000,0	2,2	—	Two-year Greek State bonds f. (31-8-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-8-92)	8.000,0	8.000,0	8.000,0	—	Three-year Greek State bonds f. (31-8-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (30-9-92) .	2.500,0	2.500,0	49,8	—	Two-year Greek State bonds f. (30-9-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (30-9-92) ...	7.000,0	7.000,0	7.000,0	—	Three-year Greek State bonds f. (30-9-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΕΤΡΑΕΤΗ Κ. (30-9-92)	500,0	500,0	500,0	500,0	Four-year Greek State bonds f. (30-9-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-9-92)	45.200,0	45.200,0	45.200,0	45.200,0	Five-year Greek State bonds f. (30-9-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-10-92) ...	3.000,0	3.000,0	29,1	—	Two-year Greek State bonds f. (31-10-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-10-92) ...	4.100,0	4.100,0	4.100,0	—	Three-year Greek State bonds f. (31-10-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΕΤΡΑΕΤΗ Κ. (31-10-92)	250,0	250,0	250,0	250,0	Four-year Greek State bonds f. (31-10-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-10-92)	116.000,0	116.000,0	116.000,0	116.000,0	Five-year Greek State bonds f. (31-10-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (30-11-92)	3.300,0	3.300,0	3.239,8	—	Two-year Greek State bonds f. (30-11-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-11-92)	6.700,0	6.700,0	6.700,0	—	Three-year Greek State bonds f. (30-11-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΕΤΡΑΕΤΗ Κ. (30-11-92)	120,0	120,0	120,0	120,0	Four-year Greek State bonds f. (30-11-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-11-92)	79.700,0	79.400,0	79.400,0	79.400,0	Five-year Greek State bonds f. (30-11-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-12-92)	12.300,0	12.300,0	9.877,8	—	Two-year Greek State bonds f. (31-12-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-12-92)	9.500,0	9.500,0	9.500,0	—	Three-year Greek State bonds f. (31-12-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΕΤΡΑΕΤΗ Κ. (31-12-92)	400,0	400,0	400,0	400,0	Four-year Greek State bonds f. (31-12-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-12-92)	24.800,0	24.800,0	24.800,0	24.800,0	Five-year Greek State bonds f. (31-12-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (16-12-92)	24.100,0	24.100,0	24.100,0	24.100,0	Five-year Greek State bonds f. (16-12-92)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (19-1-93) ...	—	2.000,0	2.000,0	—	Two-year Greek State bonds f. (19-1-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (19-1-93)	—	11.800,0	11.800,0	11.800,0	Five-year Greek State bonds f. (19-1-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-1-93) ...	—	9.200,0	9.200,0	—	Two-year Greek State bonds f. (31-1-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-1-93)	—	91.000,0	91.000,0	91.000,0	Five-year Greek State bonds f. (31-1-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (12-2-93)	—	19.800,0	19.800,0	19.800,0	Five-year Greek State bonds f. (12-2-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ (22-2-93) Σ. Δημοπρασιών	—	25.000,0	25.000,0	—	Two-year Greek State bonds (22-2-93) FIR from Auctions
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (28-2-93) ...	—	6.900,0	6.900,0	6.900,0	Three-year Greek State bonds f. (28-2-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (28-2-93)	—	115.500,0	115.500,0	115.500,0	Five-year Greek State bonds f. (28-2-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Σ. (15-3-93) ...	—	2.400,0	2.400,0	—	Two-year Greek State bonds f. (15-3-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (15-3-93)	—	9.300,0	9.300,0	9.300,0	Five-year Greek State bonds f. (15-3-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-3-93) ...	—	16.300,0	16.300,0	—	Two-year Greek State bonds f. (31-3-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-3-93)	—	58.200,0	58.200,0	58.200,0	Five-year Greek State bonds f. (31-3-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (12-4-93) ...	—	8.700,0	8.700,0	—	Two-year Greek State bonds f. (12-4-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (12-4-93)	—	17.400,0	17.400,0	17.400,0	Five-year Greek State bonds f. (12-4-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-4-93)	—	96.000,0	96.000,0	96.000,0	Five-year Greek State bonds f. (30-4-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-4-93)	—	73.500,0	73.500,0	73.500,0	Seven-year Greek State bonds f. (30-4-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (17-5-93)	—	18.800,0	18.800,0	18.800,0	Five-year Greek State bonds f. (17-5-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (31-5-93) ...	—	18.706,0	18.706,0	—	Two-year Greek State bonds f. (31-5-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-5-93) ...	—	6.468,7	6.468,7	6.468,7	Three-year Greek State bonds f. (31-5-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-5-93)	—	36.085,0	36.085,0	36.085,0	Five-year Greek State bonds f. (31-5-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-5-93)	—	30.288,0	30.288,0	30.288,0	Seven-year Greek State bonds f. (31-5-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΔΙΕΤΗ Κ. (15-6-93) ...	—	8.400,0	8.400,0	8.400,0	Two-year Greek State bonds f. (15-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (15-6-93)	—	36.400,0	36.400,0	36.400,0	Five-year Greek State bonds f. (15-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (15-6-93)	—	18.800,0	18.800,0	18.800,0	Seven-year Greek State bonds f. (15-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-6-93) ...	—	8.650,0	8.650,0	8.650,0	Three-year Greek State bonds f. (30-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-6-93)	—	26.400,0	26.400,0	26.400,0	Five-year Greek State bonds f. (30-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-6-93)	—	12.200,0	12.200,0	12.200,0	Seven-year Greek State bonds f. (30-6-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (15-7-93) ...	—	4.300,0	4.300,0	4.300,0	Three-year Greek State bonds f. (15-7-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (15-7-93)	—	8.850,0	8.850,0	8.850,0	Five-year Greek State bonds f. (15-7-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (15-7-93)	—	2.220,0	2.220,0	2.220,0	Seven-year Greek State bonds f. (15-7-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-7-93) ...	—	5.000,0	5.000,0	5.000,0	Three-year Greek State bonds f. (31-7-93)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 – 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 – 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-7-93)	—	8.100,0	8.100,0	8.100,0	Five-year Greek State bonds f. (31-7-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-7-93)	—	10.300,0	10.300,0	10.300,0	Seven-year Greek State bonds f. (31-7-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (16-8-93)	—	15.600,0	15.600,0	15.600,0	Three-year Greek State bonds f. (16-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (16-8-93)	—	24.800,0	24.800,0	24.800,0	Five-year Greek State bonds f. (16-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (16-8-93)	—	1.500,0	1.500,0	1.500,0	Seven-year Greek State bonds f. (16-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-8-93)	—	5.800,0	5.800,0	5.800,0	Three-year Greek State bonds f. (31-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-8-93)	—	17.000,0	17.000,0	17.000,0	Five-year Greek State bonds f. (31-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-8-93)	—	5.000,0	5.000,0	5.000,0	Seven-year Greek State bonds f. (31-8-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (17-9-93)	—	5.450,0	5.450,0	5.450,0	Three-year Greek State bonds f. (17-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (17-9-93)	—	500,0	500,0	500,0	Five-year Greek State bonds f. (17-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (17-9-93)	—	380,0	380,0	380,0	Seven-year Greek State bonds f. (17-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-9-93)	—	10.300,0	10.300,0	10.300,0	Three-year Greek State bonds f. (30-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-9-93)	—	20.400,0	20.400,0	20.400,0	Five-year Greek State bonds f. (30-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-9-93)	—	14.200,0	14.200,0	14.200,0	Seven-year Greek State bonds f. (30-9-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Σ. ΕΤΒΑ (15-9-93)	—	50.000,0	—	—	Seven-year Greek State bonds f. (15-9-93) GID B
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (15-10-93)	—	180,0	180,0	180,0	Three-year Greek State bonds f. (15-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (15-10-93)	—	290,0	290,0	290,0	Five-year Greek State bonds f. (15-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (15-10-93)	—	330,0	330,0	330,0	Seven-year Greek State bonds f. (15-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-10-93)	—	6.900,0	6.900,0	6.900,0	Three-year Greek State bonds f. (31-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-10-93)	—	16.830,0	16.830,0	16.830,0	Five-year Greek State bonds f. (31-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-10-93)	—	5.850,0	5.850,0	5.850,0	Seven-year Greek State bonds f. (31-10-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (15-11-93)	—	1.100,0	1.100,0	1.100,0	Three-year Greek State bonds f. (15-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (15-11-93)	—	9.700,0	9.700,0	9.700,0	Five-year Greek State bonds f. (15-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (15-11-93)	—	16.550,0	16.550,0	16.550,0	Seven-year Greek State bonds f. (15-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-11-93)	—	8.250,0	8.250,0	8.250,0	Three-year Greek State bonds f. (30-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-11-93)	—	7.970,0	7.970,0	7.970,0	Five-year Greek State bonds f. (30-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-11-93)	—	14.610,0	14.610,0	14.610,0	Seven-year Greek State bonds f. (30-11-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (6-12-93)	—	200.000,0	200.000,0	200.000,0	Seven-year Greek State bonds f. (6-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (16-12-93)	—	2.800,0	2.800,0	2.800,0	Three-year Greek State bonds f. (16-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (16-12-93)	—	5.100,0	5.100,0	5.100,0	Five-year Greek State bonds f. (16-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (16-12-93)	—	45.800,0	45.800,0	45.800,0	Seven-year Greek State bonds f. (16-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-12-93)	—	273.765,9	273.765,9	273.765,9	Three-year Greek State bonds f. (31-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-12-93)	—	20.921,2	20.921,2	20.921,2	Five-year Greek State bonds f. (31-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-12-93)	—	131.891,3	131.891,3	131.891,3	Seven-year Greek State bonds f. (31-12-93)
1993 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ-ΕΝΝΕΑΕΤΗ Κ. ΕΤΒΑ (31-12-93)	—	205.000,0	205.000,0	—	Seven-year--nine year Greek State bonds f. GID B (31-12-93)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (19-1-94)	—	—	7.478,3	7.478,3	Three-year Greek State bonds (19-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (19-1-94)	—	—	39.040,2	39.040,2	Five-year Greek State bonds (19-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (19-1-94)	—	—	50.201,2	50.201,2	Seven-year Greek State bonds (19-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (31-1-94)	—	—	6.741,2	6.741,2	Three-year Greek State bonds (31-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (31-1-94)	—	—	21.352,3	21.352,3	Five-year Greek State bonds (31-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (31-1-94)	—	—	35.590,1	35.590,1	Seven-year Greek State bonds (31-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (14-2-94)	—	—	17.162,9	17.162,9	Three-year Greek State bonds (14-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (14-2-94)	—	—	14.886,9	14.886,9	Five-year Greek State bonds (14-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (14-2-94)	—	—	63.929,4	63.929,4	Seven-year Greek State bonds (14-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (28-2-94)	—	—	6.653,8	6.653,8	Three-year Greek State bonds (28-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (28-2-94)	—	—	18.285,0	18.285,0	Five-year Greek State bonds (28-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (28-2-94)	—	—	30.490,2	30.490,2	Seven-year Greek State bonds (28-2-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (15-3-94)	—	—	9.061,0	9.061,0	Three-year Greek State bonds (15-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (15-3-94)	—	—	20.620,0	20.620,0	Five-year Greek State bonds (15-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (15-3-94)	—	—	30.820,0	30.820,0	Seven-year Greek State bonds f. (15-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-3-94)	—	—	13.065,1	13.065,1	Three-year Greek State bonds f. (31-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-3-94)	—	—	12.636,6	12.636,6	Five-year Greek State bonds f. (31-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-3-94)	—	—	30.831,4	30.831,4	Seven-year Greek State bonds f. (31-3-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (14-4-94)	—	—	2.066,7	2.066,7	Three-year Greek State bonds f. (14-4-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (14-4-94)	—	—	3.302,5	3.302,5	Five-year Greek State bonds f. (14-4-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (14-4-94)	—	—	11.949,8	11.949,8	Seven-year Greek State bonds f. (14-4-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (3-5-94)	—	—	15.441,9	15.441,9	Three-year Greek State bonds f. (3-5-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (3-5-94)	—	—	44.885,6	44.885,6	Five-year Greek State bonds f. (3-5-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (3-5-94)	—	—	47.600,6	47.600,6	Seven-year Greek State bonds f. (3-5-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΤΗΣΙΑ Σ. (30-6-94)	—	—	151.253,8	—	One year Greek state bonds FIR (30-6-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (31-8-94)	—	—	6.075,1	6.075,1	Three-year Greek State bonds f. (31-8-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (31-8-94)	—	—	4.186,3	4.186,3	Five-year Greek State bonds f. (31-8-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (31-8-94)	—	—	3.209,0	3.209,0	Seven-year Greek State bonds f. (31-8-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-9-94)	—	—	10.112,7	10.112,7	Three-year Greek State bonds f. (30-9-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-9-94)	—	—	20.251,3	20.251,3	Five-year Greek State bonds f. (30-9-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-9-94)	—	—	4.400,1	4.400,1	Seven-year Greek State bonds f. (30-9-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (3-1-94)	—	—	56.000,0	—	Seven-year Greek State bonds f. (3-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΟΚΤΑΕΤΗ Κ. (3-1-94)	—	—	25.000,0	—	Eight-year Greek State bonds f. (3-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΝΝΙΑΕΤΗ Κ. (3-1-94)	—	—	25.000,0	—	Nine-year Greek State bonds f. (3-1-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ Κ. (30-12-94)	—	—	165.907,9	165.907,9	Three-year Greek State bonds f. (30-12-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ Κ. (30-12-94)	—	—	55.356,3	55.356,3	Five-year Greek State bonds f. (30-12-94)
1994 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ Κ. (30-12-94)	—	—	61.329,0	61.329,0	Seven-year Greek State bonds f. (30-12-94)

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (31-1-95)	—	—	—	17.207,2	Three-year Greek State bonds (31-1-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (31-1-95) ...	—	—	—	8.547,5	Five-year Greek State bonds (31-1-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (31-1-95)	—	—	—	53.029,6	Seven-year Greek State bonds (31-1-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (28-2-95)	—	—	—	16.708,2	Three-year Greek State bonds (28-2-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (28-2-95) ...	—	—	—	8.404,2	Five-year Greek State bonds (28-2-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (28-2-95)	—	—	—	66.895,8	Seven-year Greek State bonds (28-2-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (31-3-95)	—	—	—	14.987,6	Three-year Greek State bonds (31-3-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (31-3-95)	—	—	—	8.985,3	Five-year Greek State bonds (31-3-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (31-3-95)	—	—	—	116.494,3	Seven-year Greek State bonds (31-3-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (2-5-95)	—	—	—	15.994,2	Three-year Greek State bonds (2-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (2-5-95)	—	—	—	11.028,0	Five-year Greek State bonds (2-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (2-5-95)	—	—	—	165.081,5	Seven-year Greek State bonds (2-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (12-5-95)	—	—	—	73.000,0	Seven-year Greek State bonds (12-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (17-5-95)	—	—	—	22.760,3	Three-year Greek State bonds (17-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (17-5-95)	—	—	—	3.841,6	Five-year Greek State bonds (17-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (17-5-95)	—	—	—	129.774,8	Seven-year Greek State bonds (17-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (31-5-95)	—	—	—	23.106,9	Three-year Greek State bonds (31-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (31-5-95)	—	—	—	10.332,1	Five-year Greek State bonds (31-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (31-5-95)	—	—	—	74.668,0	Seven-year Greek State bonds (31-5-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (30-6-95)	—	—	—	50.000,0	Three-year Greek State bonds (30-6-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (30-6-95)	—	—	—	100.000,0	Five-year Greek State bonds (30-6-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (30-6-95)	—	—	—	250.000,0	Seven-year Greek State bonds (30-6-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (9-8-95)	—	—	—	210.074,5	Seven-year Greek State bonds (9-8-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (31-8-95)	—	—	—	50.196,0	Five-year Greek State bonds (31-8-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (31-8-95)	—	—	—	190.141,8	Seven-year Greek State bonds (31-8-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (2-10-95)	—	—	—	26.829,2	Three-year Greek State bonds (2-10-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (2-10-95)	—	—	—	41.408,9	Five-year Greek State bonds (2-10-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (2-10-95)	—	—	—	355.142,5	Seven-year Greek State bonds (2-10-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (15-11-95)	—	—	—	27.499,4	Three-year Greek State bonds (15-11-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ (15-11-95) ...	—	—	—	30.189,9	Five-year Greek State bonds (15-11-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (15-11-95)	—	—	—	246.008,3	Seven-year Greek State bonds (15-11-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (27-12-95)	—	—	—	608.000,0	Seven-year Greek State bonds (27-12-95)
1995 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (29-12-95)	—	—	—	100.000,0	Seven-year Greek State bonds (29-12-95)
1995 Ομολογιακό δάνειο τράπεζας Κρήτης Α.Ε. ΤΡΙΕΤΕΣΣ (29-12-95)	—	—	—	3.108,2	Three-year Bank of Crete S.A. bond (29-12-95)
1995 Ομολογιακό δάνειο ΕΤΒΑ ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ (2-1-95)	—	—	—	152.000,0	Five-year Hellenic Industrial Development Bank bond
1995 Ομολογιακό δάνειο ΕΤΒΑ ΕΠΤΑΕΤΕΣ (2-1-95)	—	—	—	311.000,0	Seven-year Hellenic Industrial Development Bank bond (2-1-95)
Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης Ν. 1914/90	2.173.062,3	3.067.026,5	3.248.103,1	3.204.569,9	Economic Reconstruction Bond L. 1914/90
Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης Ν. 1914/90 δρχ. (1990)	894.253,4	1.070.881,5	1.010.992,1	916.880,1	1990 Economic Reconstruction Bond L. 1914/90
1991 δρχ. 525.895 εκ. Β' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης Ν. 1914/90	624.143,4	747.420,8	746.710,2	746.710,2	1991 525.895 m. drs. 2nd Economic Reconstruction Bond L. 1914/90
1992 Γ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (10-6-92) Ν. 1914/90	131.256,5	157.181,2	171.029,8	171.029,8	1992 3rd Economic Reconstruction Bond L. 1914/90 (10-6-92)
1992 Δ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (30-6-92) Ν. 1914/90 ΑΤΕ	13.468,0	13.468,0	13.468,0	13.468,0	1992 4th Economic Reconstruction Bond L. 1914/90 (30-6-92) Agricultural Bank of Greece
1992 Ε' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (31-7-92) Ν. 1914/90 ΣΥΝΕΛ	97.000,0	97.000,0	97.000,0	97.000,0	1992 5th Economic Reconstruction Bond L. 1914/90 (31-12-92) SYNEL
1992 ΣΤ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (31-12-92) Ν. 1914/90	412.941,0	412.941,0	409.675,0	409.675,0	1992 6th Economic Reconstruction Bond L. 1914/90 (31-12-92)
1993 Ζ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (31-8-93) ΑΤΕ ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ	—	37.834,0	37.834,0	37.834,0	1993 7th Economic Reconstruction Bond (31-8-93) five year. Agricultural Bank of Greece
1993 Η' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (31-12-93) Ν. 1914/90 Κ ΑΤΕ 10-15 ΕΤΕΣ	—	500.000,0	500.000,0	500.000,0	1993 8th Economic Reconstruction Bond (31-12-93) L. 1914/90 f. (31-12-93). 10-15 years. Agricultural Bank of Greece
1993 Θ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας Εξυγίανσης (31-12-93) Ν. 1914/90 Κ ΕΚΤΕ 5-7 ΕΤΕΣ	—	30.300,0	30.300,0	30.300,0	1993 9th Economic Reconstruction Bond (31-12-93) L. 1914/90 f. (31-12-93). Five to Seven-years. Mortgage Bank
1994 Γ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας εξυγίανσης (30-4-94) Ν. 1914/90 ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ	—	—	15.700,0	15.700,0	1994 10th Economic Reconstruction Bond (31-12-93) L. 1914/90 five-years
1994 Κ' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας εξυγίανσης (30-9-94) Ν. 1914/90 6-10 ΕΤΕΣ	—	—	215.394,0	258.472,8	1994 11th Economic Reconstruction Bond (30-9-94) L. 1914/90 Six to ten years
1995 Α' Ομολογιακό Δάνειο Οικίας εξυγίανσης (2-1-95) ΑΤΕ 7 ΕΤΕΣ	—	—	—	7.500,0	1995 12th Economic Reconstruction Bond (2-1-95) Agricultural Bank of Greece. Seven year
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου εκ μετατροπής εντόκων δανείων	1.868.578,4	1.897.096,9	1.491.923,9	1.491.923,9	Greek State bonds from conversion of interest bearing loans
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΤΡΙΕΤΗ (Σεπτ. '91) ..	405.173,0	405.173,0	—	—	Three-year Greek State Bonds (Sept. '91)
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου εκ μετατροπής εντόκων δανείων Δημοσίου τομέα (5)	825.533,1	825.533,1	825.533,1	825.533,1	Greek State bonds from conversion of interest bearing loans of the Public sector (5)
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΞΑΕΤΗ (Οκτ. '91) ..	346.646,9	346.646,8	346.646,9	346.646,9	Six-year Greek State bonds (Oct. '91)
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΞΑΕΤΗ (Νοέμβρ. '91)	64.473,0	64.473,0	64.473,0	64.473,0	Six-year Greek State bonds (Nov. '91)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗ

ΧΙ: 1. Δημόσιο χρέος ⁽¹⁾ της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου των ετών 1992 - 1995 (συνέχεια)
Public debt ⁽¹⁾ of Greece, as on the 31st of December 1992 - 1995 (continued)

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmae

Τίτλος δανείου ή οφειλής	1992	1993	1994	1995	Title of loan or debt
1991 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΕΠΤΑΕΤΗ (Δεκ. '91)	90.950,3	90.950,3	90.950,3	90.950,3	Seven-year Greek State bonds (Dec. '91)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΟΚΤΑΕΤΗ εκ μετατροπής μιστά (Jan. '92)	37.048,2	44.828,3	44.828,3	44.828,3	Eight-year Greek State bonds from conversion, composite (Jan. '92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΟΚΤΑΕΤΗ εκ μετατροπής μιστά (28-2-92)	1.030,0	1.246,3	1.246,3	1.246,3	Eight-year Greek State bonds from conversion, composite (28-2-92)
1992 Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ΠΕΝΤΑΕΤΗ εκ μετατροπής μιστά (30-6-92)	97.724,0	118.246,0	118.246,0	118.246,0	Five-year Greek State bonds from conversion, composite (30-6-92)
Λοκα φορολογιακά δάνεια σε δραχμές	22.766,5	18.122,7	12.582,0	7.049,5	Tax-loans without interest in drachmas
1992 Ειδικό Ομολογιακό Δάνειο (30-11-92) δικαστικών κλπ.	22.766,5	17.496,7	12.124,2	6.591,7	1992 Special bond (30-11-92) (Judicial Body)
1993 Ειδικό Ομολογιακό Δάνειο συνταξιούχων βουλευτών	—	626,0	457,8	457,8	1993 Special bond (retired Members of Parliament)
Δάνεια συμμετοχών σε δραχμές	—	8.238,3	8.238,3	8.238,3	Participation loans in drachmas
1993 Τράπεζας Ελλάδος σε δραχμές 8.238.293.665 συμμετοχή σε Διεθνείς οργανισμούς	—	8.238,3	8.238,3	8.238,3	1993 Bank of Greece, 8.238.293.665 participation in International Organizations
Δάνεια συμμετοχών σε συνάλλαγμα	—	6.246,8	6.246,8	6.246,8	Participation loans in exchange
1993 Τράπεζας Ελλάδος 4.177.086 συμμετοχή σε Διεθνείς οργανισμούς	—	668,3	668,3	668,3	1993 Bank of Greece 4.177.086, participation in international Organizations
1993 Τράπεζας Ελλάδος σε ECU 27.892.436 συμμετοχή σε Διεθνείς οργανισμούς	—	5.578,5	5.578,5	5.578,5	1993 Bank of Greece 27.892.436 ECU participation in International Organizations
Δάνεια Τράπεζας Ελλάδος σε δραχμές με ρήτρα ξένου νομίσματος	—	916.512,4	962.338,0	1.035.475,7	Loans of the Bank of Greece in drachmas in foreign currency clause
1993 Τράπεζας Ελλάδος 2.042.167.568.518 με ρήτρα ξένου νομίσματος	—	916.512,4	962.338,0	1.035.475,7	1993 Bank of Greece 2.042.167.568.518 in foreign currency clause
Δάνεια Τράπεζας Ελλάδος σε δραχμές ομολογιακά με ρήτρα ξένου νομίσματος	—	477.480,0	500.730,1	531.546,6	Bank of Greece, bond loans in drachmas in foreign currency clause
1993 Τράπεζας Ελλάδος 2.042.167.567.518 με ρήτρα ξένου νομίσματος	—	477.480,0	500.730,1	531.546,6	1993 Bank of Greece 2.042.167.567.518 in foreign currency clause
Δάνεια Εξωτερικού Ν. 2187/94	—	—	569.600,0	1.127.866,9	Loans from abroad, L. 2187/94
1994 DM 1 δισ. Ομίλου Γερμανικών Τραπεζών	—	—	100.000,0	100.000,0	1994 DM 1 bil. Group of German Banks
1994 USD 500 εκ. ομίλου Διεθνών Τραπεζών	—	—	80.000,0	80.000,0	1994 USD 500 m., Group of International Banks
1994 YEN 30 δισ. ομίλου Ιαπωνικών Τραπεζών NOMURA	—	—	36.000,0	36.000,0	1994 YEN 30 bil., Group of Japanese Banks NOMURA
1994 YEN 50 δισ. ομίλου Ιαπωνικών Τραπεζών NOMURA	—	—	60.000,0	60.000,0	1994 YEN 50 bil., Group of Japanese Banks NOMURA
1994 YEN 30 δισ. ομίλου Ιαπωνικών Τραπεζών NOMURA	—	—	36.000,0	36.000,0	1994 YEN 30 bil., Group of Japanese Banks NOMURA
1994 USD 10 εκ. Αμερικάνικη κεφαλαιαγορά	—	—	1.600,0	1.600,0	1994 USD 30 m., American Money Market
1994 USD 200 εκατ. Άπω Ανατολή (8-11-94)	—	—	32.000,0	32.000,0	1994 USD 200 m., Far East (8-11-94)
1994 YEN 20 δισ. Ιαπωνική Κεφαλαιαγορά (8-11-94)	—	—	24.000,0	24.000,0	1994 YEN 20 bil., Japanese Money Market (8-11-94)
1994 YEN 40 δισ. Ιαπωνική Κεφαλαιαγορά (8-11-94)	—	—	48.000,0	48.000,0	1994 YEN 40 bil., Japanese Money Market (8-11-94)
1994 YEN 60 δισ. Ιαπωνική Κεφαλαιαγορά (8-11-94)	—	—	72.000,0	72.000,0	1994 YEN 60 bil., Japanese Money Market (8-11-94)
1994 YEN 500 εκατ. παγκόσμια Κεφαλαιαγορά (28-11-94)	—	—	80.000,0	80.000,0	1994 YEN 500 m., Universal Money Market (28-11-94)
1995 DM 150 εκατ. Γερμανικό Πιστωτικό Ίδρυμα (24-2-95)	—	—	—	15.000,0	1995 DM 150 m., German Credit Institute (24-2-95)
1995 USD 600 εκ. MITSUBISHI LONDON (24-3-95)	—	—	—	96.000,0	1995 USD 600 m., Mitsubishi London (24-3-95)
1995 PTE 17,5 δισ. Πορτογαλική Κεφαλαιαγορά (26-6-95)	—	—	—	19.051,9	1995 PTE 17,5 bil. Portuguese Money Market (26-6-95)
1995 JPY 40 δισ. Ιαπωνική Κεφαλαιαγορά (29-6-95)	—	—	—	138.104,7	1995 JPY 40 bil. Japanese Money Market (29-6-95)
1995 JPY 20 δισ. Ιαπωνική Κεφαλαιαγορά (29-6-95)	—	—	—	24.000,0	1995 JPY 20 bil. Japanese Money Market (29-6-95)
1995 DM USD 600 εκατ. (1-8-95) 5-ΕΤΗ	—	—	—	96.000,0	1995 DM USD 600 m. (1-8-95) Five-year
1995 Ομολογιακό δάνειο 850 εκατ. (24-11-95)	—	—	—	85.000,0	1995 850 m. bond (24-11-95)
1995 Ομολογιακή Ευραγορά δρχ 950 δισ. (8-11-95)	—	—	—	65.110,3	1995 950 bil., European money market bond (8-11-95)
1995 Ομολογιακό δάνειο DM 200 εκατ. (22-12-95)	—	—	—	20.000,0	1995 DM 200 m. bond (22-12-95)

Κ= Κυμαινόμενα

Σ= Σταθερό επιτόκιο.

(1) Η απεικόνιση των δανείων σε ξένο νόμισμα γίνεται βάσει λογιστικού ισοτίμου (συμβατική τιμή νομισμάτων).

(2) Από το 1995 ο τίτλος του δανείου αυτού είναι 1994 ISOD ECU 30 εκατ. ΕΤΕ.

(3) Από το 1992 και μετά ο τίτλος του δανείου αυτού είναι 1986 DM 109,125 εκ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

(4) Από το έτος 1992 και μετά ο τίτλος του δανείου αυτού είναι 1986 DM 101,8 εκ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Σ 21-9-87).

(5) Από το 1993 ο τίτλος του δανείου αυτού είναι Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου πενταετή (Σεπτ. 91).

f= fluctuated

FIR= fixed interest rate.

(1) Representation of loans in foreign currency on the basis of valuta (conventional currency value).

(2) From 1995 onwards the title of this loan is 1994 ISOD ECU 30 m. Europe Investments Bank.

(3) From 1992 onwards the title of this loan is 1986 DM 109,125 m. Bank of Greece.

(4) From 1992 onwards the title of this loan is 1986 DM 101,8 m. Bank of Greece (FIR 21-9-87).

(5) From 1993 onwards the title of this loan is five-year Greek State Bonds (Sept. '91).

PUBLIC CREDIT

XI: 2. Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημοσίας πίστωσης. Οικονομικά έτη 1992 – 1995

Payments related with public credit obligations. Fiscal years 1992 – 1995

<i>Εκατομμύρια δραχμές</i>					<i>Million drachmae</i>
	1992	1993	1994	1995	
Σύνολο τόκων και χρεολυσίων	7.055.329,4	8.799.373,8	10.082.759,0	11.855.909,3	Total debt interest and amortizations
<i>Τόκοι δημοσίου χρέους</i>	<i>1.404.703,2</i>	<i>3.106.808,9</i>	<i>3.183.560,8</i>	<i>3.311.267,4</i>	<i>Public debt interest</i>
Τόκοι εσωτερικού	1.192.354,5	2.870.527,3	2.863.203,5	2.877.764,9	Interior interest
Τόκοι δανείων σε συνάλλαγμα	134.044,7	162.499,4	203.550,5	210.180,2	Interest of loans in exchange
Τόκοι εξωτερικού	78.304,0	73.782,2	73.290,9	144.380,0	Foreign interest
Τόκοι δανείων Ενόπλων Δυνάμεων σε δραχμές ⁽¹⁾	—	—	8.837,4	19.237,7	Interests of Armed Forces loans in drachmae ⁽¹⁾
Τόκοι δανείων Ενόπλων Δυνάμεων σε συνάλλαγμα ⁽¹⁾	—	—	34.678,5	59.704,7	Interests of Armed Forces loans in foreign currency ⁽¹⁾
<i>Χρεολύσια δημοσίου χρέους</i>	<i>5.068.439,7</i>	<i>5.533.515,8</i>	<i>6.513.465,2</i>	<i>8.341.056,2</i>	<i>Public debt amortizations</i>
Χρεολύσια εσωτερικού	4.543.289,7	5.055.210,9	5.956.787,3	7.665.897,0	Interior amortizations
Χρεολύσια σε συνάλλαγμα	305.327,9	303.545,9	420.953,3	530.777,3	Amortizations paid in exchange
Χρεολύσια εξωτερικού	219.822,1	174.759,0	95.710,8	54.265,3	Foreign amortizations
Χρεολύσια δανείων Ενόπλων Δυνάμεων σε δραχμές ⁽¹⁾	—	—	3.248,6	8.254,1	Amortizations of Armed Forces loans in drachmae ⁽¹⁾
Χρεολύσια δανείων Ενόπλων Δυνάμεων σε συνάλλαγμα ⁽¹⁾	—	—	36.765,3	81.862,6	Amortizations of Armed Forces loans in foreign currency ⁽¹⁾
<i>Χορηγούμενα δάνεια σε δραχμές και συνάλλαγμα</i>	<i>64,6</i>	<i>25,6</i>	<i>2,5</i>	<i>60.002,8</i>	<i>Loans granted in drachmae and foreign currency</i>
<i>Δαπάνες δημοσίου χρέους</i>	<i>24.085,8</i>	<i>45.939,5</i>	<i>98.855,6</i>	<i>104.704,8</i>	<i>Public debt expenses</i>
<i>Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβάνόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων</i>	<i>557.966,6</i>	<i>112.989,0</i>	<i>286.764,3</i>	<i>38.790,9</i>	<i>Payments relating with State guarantees in favour of third parties</i>
<i>Τακτοποίηση ακάλυπτων επιταγών και ελλειμμάτων δημοσίων διαχειρίσεων</i>	<i>69,5</i>	<i>95,0</i>	<i>110,6</i>	<i>87,2</i>	<i>Settlement of bad cheques and deficit of public accountants</i>

(1) Από το έτος 1994 εμφανίζονται τόκοι και χρεολύσια Ενόπλων Δυνάμεων σε δραχμές και συνάλλαγμα.

(1) From 1994 onwards, appear also interests and amortization of Armed Forces loans in both drachmae and foreign currency.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για πολλά χρόνια κυριαρχούσε η άποψη ότι η χώρα μας ανά πάσα στιγμή μπορεί να κυρήξει πτώχευση των δημοσίων της οικονομικών. Η άποψη αυτή είναι λανθασμένη. Τα σύγχρονα κράτη, πλέον, σπανίως πτωχεύουν και είναι αναγκασμένα να μην χρεοκοπούν. Το μυστικό τους βρίσκεται στις Κεντρικές Τράπεζες που είναι και ο τραπεζίτης τους. Τυπώνουν άφθονο χρήμα στο εθνικό τους νόμισμα προσπαθώντας να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους. Αυτό που συνήθως ακολουθεί είναι υπερπληθωρισμός, εξευτελισμός της αξίας του νομίσματος, πτώση της παραγωγής ή εμπλοκή της ανάπτυξης της χώρας.

Το δημόσιο χρέος όμως έχει επιπτώσεις και στην διανομή του εισοδήματος. Η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους προϋποθέτει την πληρωμή των τόκων σε όσους έχουν κρατικούς τίτλους. Οι κάτοχοι αυτοί είναι φορολογούμενοι πολίτες. Οι τόκοι όμως που παίρνουν από τα κρατικά χρεόγραφα δεν συμπεριλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημά τους. Έτσι δημιουργούνται δύο κατηγορίες πολιτών. Ο κάθε πολίτης όμως φορολογείται συνεχώς περισσότερο και είναι αναγκασμένος να υφίσταται την πολιτική λιτότητας που ακολουθεί η εκάστοτε κυβέρνηση για την κάλυψη των ελλειμμάτων.

Μια χώρα με μεγάλο δημόσιο χρέος όπως η Ελλάδα δημιουργεί πληθωριστική συμπεριφορά. Αυτό γίνεται γιατί το κράτος ενδιαφέρεται να διατηρήσει τα επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα για να μην επιβαρρύνεται ο προϋπολογισμός με υπέρμετρες δαπάνες για την εξυπηρέτηση των τόκων του δημοσίου χρέους, και για να είναι ανταγωνιστικά τα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα που εκδίδει.

Ας ελπίσουμε ότι λίγο πριν το 2000 η προσπάθεια που γίνεται από όλους τους Έλληνες για μείωση του δημοσίου χρέους θα έχει θετικά αποτελέσματα και θα πάψει το δημόσιο χρέος να είναι μια «ολέθρια σχέση» για την οικονομία μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Α. «Οικονομικά προβλήματα Ελληνικά και διεθνή».
ΒΑΒΟΥΡΑΣ Ι. «Δημόσιο χρέος - Θεωρία και Ελληνική εμπειρία»
Αθήνα 1993, Εκδόσεις Παπαζήση
- ΒΑΜΒΟΥΚΑΣ «Ελληνική οικονομία αναζητώντας την λύση»
1989, Εκδόσεις Παπαζήση
- ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ Ν. «Το εξωτερικό χρέος της Ελλάδος και οι επιπτώσεις του
επί της εθνικής οικονομίας». 1988
- ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
«Το δημόσιο χρέος και οι επιπτώσεις του». 1994
- ΝΕΓΡΕΠΙΟΝΤΗ-ΔΕΛΙΒΑΝΗ «Όχι στη λιτότητα».
1991, Εκδόσεις Παπαζήση
- ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Π.- ΚΟΥΖΕΛΗ Α. «Το δημοσιονομικό πρόβλημα:
προτάσεις πολιτικής». 1990
- ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: Εκθέσεις των εκάστοτε διοικητών από το
1974-1997.
- ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: Στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: Μηνιαία οικονομικά δελτία.
- ΤΟ ΒΗΜΑ «Το χρέος του δημοσίου». 05/10/1997.
- ΤΑ ΝΕΑ «Χρωστάμε τα ... μαλλιά μας». 24/04/1996.
- ΚΩΣΤΑΡΕΛΟΣ Ε. «Η αβάσταχτη βαρύτητα του δημοσίου χρέους».
Ελευθεροτυπία, 30/08/1997.
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Δ. «Η αλήθεια για το εξωτερικό χρέος»
Ριζοσπάστης, 26/06/1995.
- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. «Ο μεγάλος βραχνάς του δημοσίου χρέους»
ΤΟ ΒΗΜΑ, 29/09/1995.
- ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ Α. «Οι νέοι θεσμοί της διοίκησης και της ελληνικής
αγοράς στην Ευρώπη του Μάαστριχ και της Λευκής Βίβλου»
Αθήνα, 1995